MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 99

CARLO COLLODI
PİNOKYO

İTALYANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
EGEMEN BERKÖZ

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

2. basım

MODERN KLASİKLER DİZİSİ

CARLO COLLODI
PİNOKYO

ÖZGÜN ADI
LE AVVENTURE DI PINOCCHIO

ÇEVİREN
EGEMEN BERKÖZ

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2006
SERTİFİKA NO: 29619

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA
1.-12. BASIM
MODERN KLASİKLER DİZİSİ'NDE 1. BASIM HAZİRAN 2017, İSTANBUL
2. BASIM EKİM 2017, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-104-0 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sok. No: 6 Kat: 3
Bağcılar İstanbul
Tel: (0212) 445 32 38 Fax: (0212) 445 05 63
Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Modern
Klasikler
Dizisi - 99

Carlo Collodi

Pinokyo

İtalyanca aslından
çeviren: Eğemen Berköz

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Çevirmenin Önsözü

"*Pinokyo* dünyanın en ünlü çocuk romanlarından biri. Yazarı bir İtalyan. Pinokyo, ne zaman yalan söylese burnu uzar."

Yaklaşık otuz yıl önce çevirmeye girişmeden önce, *Pinokyo* üzerine bildiklerim hemen hemen bu kadardı desem, abartmış olmam. Çocukluğumda pek çok çocuk kitabı okumuştum, ama bunların arasında *Pinokyo* yoktu nedense.

Bu kitabın okurlarının da *Pinokyo* ve yazarı hakkında, benim o zaman bildiğimden fazla şey bildiğini sanmıyorum. Ama kitabın sonuna eklediğimiz yazıyı okuduklarında pek çok şey öğrenecekler.

Bu yazı, İtalya'nın en önemli *Pinokyo* araştırmacılarından biri, belki de en önemlisi olan Maria Bartolozzi Guaspari'nin, *Pinokyo*'nun yüzüncü yılında, yani 1981'de Marzocco Yayınevi'nce yayımlanan baskısının önsözü. Biraz kısaltarak çevirdiğim yazıda, Guaspari, Pinokyo'nun yazarı Collodi'nin, annesine, akşamları onun duasını almadan yatmayacak kadar bağlı olduğunu belirtiyor; bu ayrıntı, insana hemen romandaki Pinokyo-Peri ilişkisini anımsatıyor. Küçük Carlo'ya gerçek babasının değil de, Marki Ginori'nin babalık yapması ise, Pinokyo'nun niçin bir marangoz tarafından yaratıldığını, sanırım, biraz olsun açıklıyor.

Pinokyo'nun yazarı Collodi, çok yönlü bir insan. Gazeteciliğinin, gülmece yazarlığının yanında, Fransızcadan çeviriler yapmış, oyunlar yazmış. Ayrıca, çok iyi piyano çalarmış.

Pinokyo, roman çağı olan on dokuzuncu yüzyılın bir roman kahramanı, ama neredeyse görüntüsüyle birlikte doğan bir kahraman. Guaspari'nin önsözünde anlattığı gibi, "tefrika edildiği" çocuk gazetesinde, önce arşiv desenleriyle birlikte yayımlanmış; ikinci bölümünden başlayaraksa, gazetenin ressamı Ugo Fleres, Pinokyo'yu resimlemiş.

Pinokyo'nun 1883'de kitap olarak ilk baskısını resimleyen Enrico Mazzanti'nin de, bu "ince uzun, kuru, sıska" Pinokyo'yu örnek aldığı anlaşılıyor. Daha sonraki Pinokyo ressamlarının çoğu gibi.

Pinokyo baskılarında "Mazzanti dönemi" 1883'ten 1901'e kadar sürüyor. Bunu "Chiostri" (1901-1911) ve "Mussoni" (1911-1921) dönemleri izliyor. 1921'de ise Sergio Tofano'nun resimlediği yeni bir *Pinokyo* baskısı çıkıyor. Daha sonraki yıllarda, Pinokyo'yu hareketsiz ya da hareketli olarak görüntüleyenlerin sayısını bilmek olanaksız. (Bu kitaptaki resimlerin tümü ilk Pinokyo ressamı Enrico Mazzanti'nin.)

Pinokyo'nun hareketli görüntüsü deyince, önce Walt Disney'nin *Pinokyo* filmini anmak gerekir. Pinokyo'nun geleneksel çizgilerini değiştirdiği için eleştirilen bu filmin yanında, Comencini'nin filmi de, Pinokyo'yu bir kukla olarak değil, kanlı canlı bir çocuk olarak göstermektedir. Ünlü Rus yazarı, tiyatro adamı ve sinemacısı Aleksey Nikolayeviç Tolstoy'un filminde ise, Pinokyo, Collodi'nin romanında olduğundan da kukladır; filmde olaylar baştan sonra Ateşyiyen'in kukla tiyatrosunda geçer. *Pinokyo*'yu beyaz perdeye son taşıyan ise İtalyan Roberto Benigni oldu. Benigni, birkaç yıl önce çektiği filmi hem yönetti, hem de filmde kuklayı oynadı.

Pinokyo hakkında ilginç bir bilgi de şu: Yüzyılımızın başında birçok yayınevi, adı bilinmeyen yazarlara pek çok *Pinokyo* yazdırmış: Pinokyo'nun Sırrı, Pinokyo'nun Arkadaşı, Pinokyo'nun Oğlu, Pinokyo'nun Nişanlısı, Pinokyo Afrika'da, vb... Bu arada, İtalyan olmayan bazı yazarlar da *Pinokyo* yazmış. Bunların en ilginç ikisi ise, yukarda değindiğim gibi bir Pinokyo filmi de olan Rus Aleksey Tolstoy ile İspanyol Salvador Bartolozzi. Bartolozzi'nin yaklaşık kırk *Pinokyo* romanındaki Pinokyo, gerçekte bir kukla-Don Kişot'muş ve Capete adında bir "Sanço Pança"sı da varmış.

Daha önce iki ayrı yayınevince yayımlanan *Pinokyo* çevirimi, İş Bankası Kültür Yayınları için hazırlarken dil olarak gözden geçirdiğimi ve bu işi İtalyanca özgün metinle karşılaştırarak yaptığımı belirtmek isterim.

Artık, sözü, uzmanına, Maria Bartolozzi'ye bırakıyorum. Bu ilginç yazıyı kitabın sonunda bulacaksınız.

Egemen Berköz
1 Ekim 2006

1. Bölüm

Nasıl oldu da marangoz Kiraz Usta, çocuk gibi ağlayıp gülen bir odun parçası buldu.

Bir vakitler...

– Bir kral varmış! diye atılacak hemen küçük okurlarım.

Yoo, çocuklar, yanıldınız. Bir odun parçası vardı bir vakitler.

Öyle güzel bir odun da değildi bu, basit bir odun parçasıydı. Şu, kışın ateş yakıp odaları ısıtmak için sobalara, ocaklara atılanlardan.

Nasıl olduysa oldu bilmiyorum, ama güzel bir gün yaşlı bir marangozun dükkânına düştü bu odun parçası. Asıl adı Antonio Usta olan marangoza, burnunun ucu olgun bir kiraz gibi kıpkırmızı, pırıl pırıl yandığından, Kiraz Usta derdi herkes.

Bu odun parçasını görünce pek sevindi Kiraz Usta. Sevincinden ellerini ovuşturarak söylendi:

– Tam zamanında buldum bu odun parçasını, güzel bir masa bacağı olur.

Hemen de uygulamaya girişti dediğini. Kabuğunu sıyırıp düzeltmek için iyice bilenmiş keserini aldı, ama tam indirecekti ki kolu havada kaldı, çünkü yalvaran incecik bir ses işitmişti:

– Hızla vurma öyle!

Düşünün artık, Kiraz Usta'nın, o iyi adamcağızın ne hale geldiğini!

Nereden gelmiş olabilirdi bu ince ses, anlamak için, şaşkın gözlerini odanın içinde, dört bir yanda gezdirdi, kimse yok; tezgâhın altına baktı, kimse yok; hep kapalı duran bir dolabın içine baktı, kimse yok; talaş sepetine baktı, kimse yok; dükkânın kapısını açıp sokağa bir göz attı, kimse yok! Öyleyse?

– Anladım, dedi o zaman, takma saçını kaşıyarak, güldü. Bana öyle geldi herhalde. Neyse, işimize bakalım biz.

Keseri eline aldığı gibi bütün gücüyle indirdi odun parçasına.

– Of! Canımı acıttın! diye yakındı aynı ince ses, bağırarak.

Sanki taş kesilip kaldı Kiraz Usta, korkudan yuvalarından fırlamış gözleri, açık ağzı, çenesine kadar sarkan diliyle soytarıya benziyordu şimdi.

Dili yeniden açılınca, korkudan titreye kekeleye, söylenmeye başladı:

– Ahlayıp oflayan bu ince ses nereden çıkmış olabilir acaba? Burada kimseler yok. Sakın şu odun parçası olmasın çocuk gibi ağlayıp yalvaran? Şurada duruyor işte. Tam sobalık, sıradan bir odun parçası, ateşe attın mı bir tencere fasulyeyi kaynatabilirsin... Yoo, inanamam buna. Öyleyse? Sakın, biri saklanmış olmasın buraya, içeriye? Yandı demektir ama, öyle biri varsa. Şimdi gösteririm ben ona!

Böyle diyerek zavallı odun parçasını iki eliyle yakaladığı gibi hiç acımadan indirmeye başladı odanın duvarlarına.

Durup dinledi sonra da, yakınan bir ses var mı diye. İki dakika bekledi, ses yok; beş dakika bekledi, ses yok; on dakika, yok!

– Anladım, dedi o zaman, takma saçını kaşıyıp kendini gülmeye zorlayarak. Gaipten sesler duymaya başladım galiba ben! Neyse, işimize bakalım!

Çok korkmuş olduğundan, biraz cesaret bulmak için, bir şarkı mırıldanmaya başladı.

Keseri bir yana bırakıp rendeyi almıştı bu arada, odun parçasını rendeleyip temizlemek için. Ama tam rendeyi bir aşağı bir yukarı sürterken, aynı ince ses, gülerek:

– Yeter! Gıdıklıyorsun beni! demez mi?

Yıldırımla vurulmuş gibi, olduğu yere yığılıverdi bu kez zavallı Kiraz Usta. Gözlerini yeniden açtığında yerde oturduğunu gördü.

Yüzü allak bullak olmuş, burnunun her zaman kıpkırmızı olan ucu da, duyduğu büyük korkudan, morarmıştı.

2. Bölüm

Kiraz Usta, odun parçasını, dans etmeyi, kılıç kullanmayı, cambaz gibi takla atmayı bilen, şaşılası bir kukla yapmak isteyen dostu Geppetto'ya armağan ediyor.

Tam bu sırada kapıya vuruldu.

– Girin, girin! diye bağırdı marangoz, ayağa kalkacak gücü bile kalmamıştı.

Şen şakrak bir ihtiyarcık girdi içeri, Geppetto adında; ama, Püskül diye çağırırlardı çevrenin çocukları onu, kızdırmak istedikleri zaman, tıpkı mısır püskülüne benzeyen sarı takma saçından ötürü.

Hemen alevleniverirdi Geppetto. Vay ona Püskül diyene! Bir anda vahşileşir, önünde durulamazdı artık.

– Günaydın Antonio Usta, dedi Geppetto. Ne yapıyorsunuz öyle, yerde oturmuş?

– Karıncalara sayı saymayı öğretiyorum.

– Yarasın!

– Hangi rüzgâr attı sizi buralara, Geppetto kardeş!

– Rüzgâr değil, ayaklarım. Sizden bir dileğim var da, onun için geldim, Antonio Usta.

– Ne demek, başım gözüm üstüne, diye karşılık verdi marangoz, dizlerinin üstünde doğrularak.

– Bu sabah aklıma bir şey geldi de.

– Neymiş o?

– Tahtadan, güzel bir kukla yapmayı düşündüm kendime; ama şaşılası bir kukla, dans etmesini, kılıç kullanmasını, cambaz gibi takla atmasını bilen. Bu kuklayla dünyayı dolaşarak kendime her gün bir parça ekmekle, bir bardak şarap alacak kadar para kazanabilir miyim diyorum, siz ne dersiniz?

– Aferin sana Püskül! diye bağırdı, nereden geldiği anlaşılmayan o aynı ince ses.

Kendisine Püskül dendiğini duyunca öfkesinden biber gibi kızaran Geppetto kardeş, marangoza dönüp kudurmuş gibi bağırdı:

– Niçin kırıyorsunuz beni?

– Sizi kıran kim?

– Püskül dediniz bana!

– Ben demedim.

– Bak hele, sakın ben demiş olmayayım? Siz dediniz diyorum.

– Demedim!

– Dediniz!

– Demedim!

– Dediniz!

Böyle böyle kızıştıkça kızışıp işi sözden yumruğa döktüler, birbirlerini saçlarından yakalayıp tırmaladılar, ısırdılar, çimdiklediler.

Kavga bittiğinde, Geppetto'nun sarı takma saçını elinde buldu Antonio Usta, Geppetto da marangozun kır takma saçını ağzında.

– Ver takma saçımı bana, dedi Antonio Usta.

– Sen de benimkini ver de barışalım.

Böylece, iki ihtiyarcık takma saçlarını geri aldıktan sonra, el sıkışıp bütün ömürleri boyunca iyi birer dost olarak kalacaklarına ant içtiler.

– Söyleyin bakalım Geppetto kardeş, dedi marangoz, barıştan sonra. Benden istediğiniz nedir?

– Kuklamı yapmak için bir tahta parçası istiyordum; verebilir misiniz acaba?

Antonio Usta sevinçle gidip tezgâhın üstünden kendisini onca korkutan odun parçasını aldı. Ama tam arkadaşına verecekken, odun parçası, sıçradığı gibi, elinden hızla fırlayıp zavallı Geppetto'nun bacaklarına inmez mi olanca hızıyla?

– Aa, bu ne kibar hediye veriş böyle, Antonio Usta? Topal edeceksiniz beni?

– Vallahi ben yapmadım.

– Ben yaptım öyleyse!

– Bütün suç şu odunun...

– Odunun olduğunu ben de biliyorum; ama onu bacaklarıma atan sizsiniz!

– Ben atmadım!

– Yalancı!

– Geppetto, kırmayın beni; Püskül derim yoksa!

– Eşek!

– Püskül!

– Katır!

– Püskül!

– Çirkin maymun!

– Püskül!

Üçüncü kez Püskül dendiğini duyan Geppetto'nun gözleri kararda artık, marangozun üzerine atıldı; oracıkta bir daha girdiler birbirlerine.

Kavga bittiğinde, burnunda iki tırmık daha belirmiş olduğunu gördü Antonio Usta; öteki de yeleğinden iki düğme daha eksilmiş olduğunu. Böylece ödeştikten sonra, el sıkışıp bütün ömürleri boyunca iyi birer dost olarak kalacaklarına ant içtiler.

Geppetto, sevgili odun parçasını aldı sonra, Antonio Usta'ya teşekkür edip topallaya topallaya evinin yolunu tuttu.

3. Bölüm

Evine dönen Geppetto, hemen kuklasını yapmaya girişiyor, Pinokyo adını veriyor sonra ona. Kuklanın ilk yaramazlıkları...

Geppetto'nun evi bodrum katında, merdiven altından ışık alan küçük bir odaydı. Pek az eşyası vardı. Kötü bir iskemle, eski bir yatak, kırık dökük masa, o kadar. Dipteki duvardaysa ateş yanan bir ocak görünüyordu; ama resimdi bu ateş, üzerinde de neşeyle kaynayan ve gerçek buhara benzeyen buharlar çıkaran bir tencere vardı, o da resim.

Eve girer girmez aletlerine sarılan Geppetto, odun parçasını kesip biçmeye, kuklasını yapmaya başladı.

– Adını ne koysam? diye mırıldandı kendi kendine. Pinokyo koyarım. Ona uğurlu gelecek bu ad. Kalabalık bir Pinokyo ailesi tanımıştım: Pinokyo baba, Pinokyo anne, çocuk Pinokyolar, geçinip gidiyorlardı işte. En zenginleri dilenciydi.

Kuklasına ad bulduktan sonra sıkı bir çalışmaya girişip çarçabuk saçlarını, alnını, gözlerini yapıverdi.

Gözlerini yaptıktan sonra bu gözlerin oynayıp durduğunu, kendisine dik dik baktığını gördüğü zaman düştüğü şaşkınlığı bir düşünün.

İki tahta gözün kendisine baktığını gören Geppetto, içerleyip öfkeli bir sesle:

– Ne bakıyorsunuz öyle pis tahta gözler? dedi.

Karşılık yoktu.

Böylece, gözlerden sonra burnunu yaptı; ama yapıp bitirir bitirmez büyümeye başladı burun: Büyüdü, büyüdü, büyüdü, uçsuz bucaksız bir burun oldu birkaç dakika içinde.

Zavallı Geppetto kesmekten yorulmuştu; saygısız burun, o kesip budadıkça daha da uzuyordu.

Burundan sonra ağzını yaptı.

Ama daha tamamlamadan gülmeye, onunla alay etmeye başlamıştı ağız.

– Kes şu gülmeyi diyorum sana! diye haykırdı korkutucu bir sesle.

Bunun üzerine gülmeyi kesti ağız, ama bu kez de dilini çıkarmaz mı kökünе kadar?

Geppetto, işini aksatmamak için, farkına varmamış görünüp çalışmasını sürdürdü.

Ağzından sonra çenesini, sonra boynunu, omuzlarını, göğsünü, kollarını, ellerini yaptı.

Ellerini tamamlamasıyla da takma saçının başından uçması bir oldu. Başını kaldırınca ne görsün? Sarı takma saçı kuklanın elindeydi.

– Pinokyo! Çabuk ver saçımı!

Ama Pinokyo, takma saçını Geppetto'ya geri vereceğine kendi kafasına koydu, koydu ama, az kalsın boğuluyordu altında.

Bu saygısızca, alaycı davranışın karşısında, ömründe duymadığı bir üzüntüye kapılan Geppetto, Pinokyo'ya dönerek:

– Seni saygısız seni! Daha tamamlanmadan bana karşı saygısızlık etmeye başlıyorsun! Ayıp, oğlum, ayıp! dedi.

Gözünden akan yaşı kuruladı.

Daha yapılacak bacaklarla ayaklar vardı.

Ayaklarını daha yeni yapıp bitirmişti ki, burnuna tekmeyi yedi Geppetto.

– Hak ettim bunu, dedi kendi kendine. Önceden düşünmeliydim böyle olacağını. Artık çok geç!

Sonra koltukaltlarından tutup yürütmek için odanın döşemesine, yere bıraktı kuklayı.

Pinokyo'nun bacakları tutuktu, hareket etmesini bilmiyordu. Adım atmasını öğretmek için ellerinden tutup yürüttü Geppetto.

Bacakları açılınca Pinokyo tek başına yürümeye, odanın içinde koşmaya başladı; sonunda da kapıyı aralayıp sokağa fırladığı gibi, pırr!

Zavallı Geppetto da peşinden koştu, ama bir türlü yakalayamıyordu, çünkü Pinokyo yumurcağı tavşan gibi sıçraya sıçraya koşuyor, tahta ayakları sokağın taşlarına çarptıkça yirmi çift takunyadan daha çok gürültü çıkarıyordu.

– Yakalayın, yakalayın! diye haykırıyordu Geppetto; ama sokaktan geçen insanlar, at gibi koşan bu tahta kuklayı görünce büyülenmiş gibi durup seyretmeye, katılırcasına gülmeye başlıyorlardı.

Sonunda, bir talih eseri, jandarmanın biri çıktı ortaya; gürültüyü duyan ve sahibinin elinden kaçan bir tayın kovalandığını sanan jandarma, yakalayıp daha çok zarar vermesine engel olmak amacıyla, bacaklarını gererek dikilmişti sokağın ortasına cesaretle.

Pinokyo, yolu kapatan jandarmayı uzaktan görünce, onu şaşırtarak bacaklarının arasından geçmeyi tasarlamıştı, ama sonuç fiyasko oldu.

Yerinden hiç kımıldamayan jandarma, Pinokyo'yu tam burnunun (çok uzun, sanki jandarmaların yakalaması için yapılmış bir burundu bu) ucundan yakalayıp Geppetto'nun eline teslim etti. Geppetto, aklını başına toplaması için, kulaklarını güzelce bir çekmek istiyordu. Ama kulaklarını arayıp bulamayınca öyle şaşırdı ki! Niçin bulamamıştı, biliyor

musunuz? Aceleyle yontarken kulak yapmayı unutmuştu da ondan.

O zaman, ensesinden yakalayıp eve götürürken, başını kızgın kızgın sallayarak söylendi:

– Hele bir eve gidelim. Orada hesaplaşacağız seninle, hiç kuşkun olmasın.

Bu sözleri duyunca kendini yere attı Pinokyo; artık yürümek istemiyordu. Bu arada, işi gücü olmayanlar, meraklılar çevrelerini sarmaya başlanuşlardı.

Her kafadan bir ses çıkıyordu.

– Zavallı kukla! diyordu bazıları, eve dönmek istememekte çok haklı! Bu Geppetto olacak herif kimbilir nasıl dövecek onu! Kötü kalpli bazıları da:

– Bu Geppetto kibar bir adam gibi görünüyor, ama çocuklara karşı çok kötü davranır! Bu zavallı kuklayı eline bırakırlarsa paramparça eder vallahi! diye ekliyorlardı.

Uzun sözün kısası, o kadar konuştular ki, sonunda Pinokyo'yu serbest bırakıp zavallı Geppetto'yu yakaladı jandarma. Kendini savunmak için söyleyecek söz bulamayan Geppetto, danalar gibi böğürerek ağlıyor, karakola doğru giderken hıçkırarak kekeliyordu:

– Uğursuz oğul! Onu iyi bir kukla yapmak için neler çektim düşünün bir! Ama hak bu bana! Önceden düşünmeliydim böyle olacağını!

Daha sonra olanlar, inanması güç bir öyküdür; bu öyküyü gelecek bölümlerde anlatacağım size.

4. Bölüm

Pinokyo ile Konuşan Ağustosböceği'nin öyküsü: Kötü çocukların kendilerinden bilgili kişilerin öğütlerini dinlemekten nasıl sıkıldıklarını anlattıyor bu öykü.

Şimdi de çocuklar, zavallı Geppetto suçsuz yere karakola götürülürken, jandarmanın elinden kurtulan Pinokyo haylazının eve bir an önce varmak için, tarlaların arasından olanca hızıyla nasıl koştuğunu anlatacağım size. Böyle olanca hızıyla koşarken, avcıların önünden kaçan bir oğlak ya da tavşan yavrusu gibi atlayıp geçiyordu yüksek yarların, böğürtlen çalılarının, su dolu çukurların üzerinden.

Evin önüne varınca sokak kapısını aralık buldu. İtip içeri girdi, kapıyı bir güzel sürmeledikten sonra kendini yere atıp sevinçle derin bir soluk aldı.

Sevinci pek kısa sürdü ama, çünkü odada birinin:

– Cır-cır-cır! diye ses çıkardığını işitmişti.

– Kim o bana seslenen? dedi korkuyla Pinokyo.

– Benim!

Arkasına dönen Pinokyo, iri bir ağustosböceğinin ağır ağır duvara tırmandığını gördü.

– Söyle, Ağustosböceği! Kimsin sen?

– Ben Konuşan Ağustosböceği'yim, yüzyılı aşkın zamandır bu odada yaşıyorum.

– Ama şimdi benim odam burası, dedi kukla. Arkana bakmadan defolup gidersen beni gerçekten sevindirmiş olursun.

– Sana bir gerçeği söylemeden bir yere gitmem diye karşılık verdi Ağustosböceği.

– Çabuk söyle de bas git buradan!

– Ana babasına karşı gelen, huysuzluk yapıp baba evinden ayrılan çocukların vay başına geleceklere! Dünyada rahat yüzü görmeyecekler, acı acı da pişman olacaklardır er geç.

– Sen istediğin gibi öt, Ağustosböceği. Benim de bildiğim bir şey varsa, yarın sabah şafakla buradan gideceğimdir. Çünkü burada kalırsam, bütün çocukların başına gelen şey gelecek başıma, yani okula gönderecekler beni ve istesem de, istemesem de ders çalışmam gerekecek. Bense, içtenlikle söyleyeyim sana, ders çalışmak için en küçük bir istek bile duymuyorum; kelebek kovalamakla, ağaçlara tırmanıp yuvalardaki kuş yavrularını toplamakla daha çok eğlenirim.

– Zavallı budala! Böyle yaparsan büyüyünce güzel bir eşek olacağını, herkesin seninle alay edeceğini bilmiyor musun?

– Sus, şom ağızlı Ağustosböceği! diye haykırdı Pinokyo.

Sabırlı ve bilge bir böcek olan Ağustosböceği, bu sözlere kızmadı, ama sesinin tonunu hiç değiştirmeden, konuşmasını sürdürdü:

– Okula gitmek hoşuna gitmiyorsa, niçin bir sanat öğrenmiyorsun, hiç olmazsa, ekmeğini namusunla kazanmak için?

– Niçin, söyleyeyim mi? diye karşılık verdi sabrı tükenmeye başlayan Pinokyo. Dünyadaki bütün sanatlar, işler arasında yalnız biri hoşuma gidiyor.

– Hangisi acaba bu?

– Yemek, içmek, uyumak, eğlenmek ve sabahtan akşama kadar başıboş yaşamak sanatı.

– Senin dediğin gibi yaşayanların, diye hep aynı sakin tavırla karşılık verdi Ağustosböceği, senin bu sanatını yapanların hepsinin sonu ya hapishane, ya da hastane olmuştur.

– Bana bak, şom ağızlı Ağustosböceği! Kafam kızarsa, karışmam sonra!

– Zavallı Pinokyo! Acıyorum sana.

– Niçin acıyormuşsun bakalım?

– Çünkü kuklasın; daha da kötüsü, odun kafalısın.

Bu sözleri söylemesiyle birlikte öfkeyle fırlayan Pinokyo'nun, tezgâhın üstünden kaptığı tahta bir çekici Konuşan Ağustosböceği'ne savurması bir oldu.

Onu vuracağını düşünmemişti belki, ama bir talihsizlik sonucu, tam başından vurdu ve ancak bir cır diyebilen zavallı Ağustosböceği, oracıkta duvara yapışıp kalakaldı.

5. Bölüm

Acıkan Pinokyo, omlet pişirmek için yumurta arıyor ve buluyor da, ama pencereden uçup gidiyor omleti.

Hava kararmaya başlamıştı bu arada. Hiçbir şey yemediğini anımsayan Pinokyo, midesinde iştaha çok benzeyen bir kazıntı hissetti.

Ama çocukların iştahı çok çabuk artar; Pinokyo'nun iştahı da beş dakika sonra açlığa dönüşmüştü gerçekten. Bu açlık da, göz açıp kapayıncaya kadar, bir kurt açlığı, kolay kolay giderilmeyecek bir açlık halini aldı.

Kaynayan bir tencerenin durduğu ocağa koştu hemen zavallı Pinokyo, içinde ne olduğunu görmek için kapağını açmak niyetiyle elini uzattı, ama... Tencere duvarın üzerine çizilmiş bir resimdi. Ne hale geldiğini düşünün artık. Zaten uzun olan burnu en azından dört parmak daha uzadı.

O zaman odanın içinde dolanıp bütün sandıkları, dolapları karıştırmaya, biraz ekmek, belki biraz kurumuş ekmek parçası, bir kabuk, köpeğe ayrılmış bir kemik, bir parça balık kılçığı, biraz küflü çorba, bir kiraz tanesi, uzun sözün kısası, çiğneyecek bir şey aramaya başladı. Ama hiç, hiçbir şey bulamadı.

Bu arada açlığı da gittikçe artıyor, artıyor; zavallı Pinokyo'nun elindense esnemekten başka bir şey gelmiyordu

avunmak için. Öyle uzun uzun esniyordu ki, ağzının kulaklarına vardığı oluyordu bazen. Esnedikten sonra tükürüyor, sanki midesi eriyip gitmiş gibi bir tuhaf oluyordu.

O zaman umutsuzluğa kapılıyor, ağlayarak söyleniyordu:

– Konuşan Ağustosböceği haklıymış. Babama karşı gelip evden kaçmakla kötü yaptım... Babam burada olsaydı böyle esnemekten ölecek hale gelmezdim! Ah, ne kötü hastalıkmış bu açlık!

Sonra birden o süprüntülerin üstünde yuvarlak, beyaz, tavuk yumurtasına benzeyen bir şey görür gibi oldu. Bir sıçrayışta yukarı çıkması bir an bile sürmedi. Gerçekten bir yumurtaydı bu.

Kuklanın duyduğu sevinç anlatılmaz. İnsanın hayalinde canlandırabilmesi gerek bunu. Bir düş gördüğünü sanarak yumurtayı ellerinin arasında evirip çeviriyor, dokunuyor, öpüyor, bir daha bir daha öperek söyleniyordu:

– Şimdi nasıl pişirmeliyim bunu? Omlet mi yapsam? Yok, sahanda pişirmek daha iyi! Rafadan mı yapsam yoksa? Hayır, en iyisi sahanda pişirmek. Bir an önce yemek için sabırsızlanıyorum!

Hemen dediğini yapmaya girişip kızgın kor dolu toprak bir kabın üzerine bir tas oturttu. Tasın içine, tereyağı ya da sadeyağ yerine biraz su koydu; su kaynayıp buharları çıkmaya başlayınca, içini tasa akıtmak için, tak, yumurtanın kabuğunu kırdı.

Yumurtanın içinden ne çıkar? Sarısıyla beyazı, öyle mi? Hayır, bu kez öyle olmadı, bunların yerine neşeli bir civciv çıkıp eğilerek güzel bir selam verdi.

– Beni yumurtanın kabuğunu kırmak zahmetinden kurtardığınız için size çok çok teşekkür ederim, Bay Pinokyo! dedi. Hoşça kalın, evdekilere çok selam!

Sözlerini bitirdikten sonra kanatlarını açtı ve açık pencereden uçup gitti, gözden kayboldu.

Gözleri bir noktaya dikili, ağzı açık, yumurta kabukları avucunda, büyülenmiş gibi kalakalmıştı orada öyle, zavallı kukla. İlk şaşkınlığı geçip kendine gelince de, umutsuzluktan ağlamaya, haykırmaya, ayaklarını yere vurup tepinmeye başlamıştı. Ağlarken bir yandan da:

– Konuşan Ağustosböceği haklıymış demek! Evden kaçmasaydım, babam burada olsaydı, açlıktan ölecek durumda bulunmazdım şimdi! Ah, ne kötü hastalıkmış bu açlık! diye söyleniyordu.

Midesinin gurultusu kesilmediği ve bu gurultuyu nasıl susturacağını da bilmediği için, ona sadaka olarak bir parça ekmek verecek iyi yürekli birine rastlamak umuduyla, evden çıkıp komşu köye gitmeyi düşündü sonunda.

6. Bölüm

Ayaklarını maltıza uzatıp uyuyakalan Pinokyo sabahleyin ayakları yanmış olarak uyanıyor.

Tam da kötü bir kış gecesiydi. Gök gürlüyor, şimşekler çakıyor, şiddetli bir rüzgâr, öfkeyle ıslık çalarak ve yoğun bir toz bulutu kaldırarak, kırdaki bütün ağaçları çatırdatıyor, uğuldatıyordu.

Pinokyo gök gürültüsüyle şimşekten çok korkardı. Ama şimdi açlığı korkusunu bastırmıştı! Böylece evin kapısını açıp yola düştü. Bir av köpeği gibi dili dışarıda, soluk soluğa, birkaç yüz sıçrayışta köye ulaştı.

Kapkaranlık, ıpssızdı köy. Dükkânlar kapanmıştı; ev kapıları kapalı, pencereler örtülüydü; bir köpek bile yoktu sokaklarda. Sanki bir ölüler köyüydü.

Umutsuz ve aç Pinokyo, bir evin çıngırağına asılıp durmadan çalmaya başladı, bir yandan da kendi kendine:

– Biri çıkar elbet! diye söyleniyordu.

Gerçekten, başında gecelik beresiyle yaşlı bir adam çıkıp öfkeyle bağırdı:

– Ne istiyorsunuz bu saatte?

– Bana biraz ekmek verir misiniz, ne olur?

– Bekle beni, şimdi geliyorum, diye karşılık verdi ihtiyarcık; geleni, rahat uykusunu uyuyan iyi insanların kapısını çalarak eğlenen kötü çocuklardan biri sanmıştı.

Pencere yarım dakika sonra yeniden açıldı ve aynı ihtiyarın sesi:

- Yaklaş da şapkanı tut!

Pinokyo'nun yaklaşmasıyla, üzerine bir tas suyun boca edilip kurumuş bir saksı ıtır çiçeği gibi tepeden tırnağa ıslanması bir oldu.

Islak bir civciv gibi, yorgunluk ve açlıktan bitkin durumda döndü eve, ayakta duracak gücü kalmadığından, oturup sırsıklam ıslak çamurlu ayaklarını, kızgın ateşle dolu maltızın üzerine uzattı.

Uyuyakaldı orada; o uykudayken, tahtadan yapılmış olan ayakları ateş alıp, yavaş yavaş önce kömürleştiler, sonra da kül oldular.

Pinokyo ise, o ayaklar sanki kendisinin değilmiş gibi horul horul uyuyordu. Sonunda, sabaha karşı, kapının çalınmasıyla uyandı.

Esneyip gözlerini kırpıştırarak:

- Kim o? diye sordu.

- Benim! diye bir ses karşılık verdi.

Geppetto'nun sesiydi bu.

7. Bölüm

Geppetto eve döner; zavallı adam kendisi için getirdiği kahvaltılığı Pinokyo'ya verir.

Uyku gözlerinden akan zavallı Pinokyo, ayaklarının yandığının farkında değildi daha, bu yüzden, gidip sürgüyü çekmek için tabureden aşağı sıçradı; ama birkaç sıçrayıştan sonra düşüp yere serildi ve öylece kaldı.

Beşinci kattan düşen bir çuval dolusu tahta kaşık kadar gürültü çıkarmıştı yere çarpınca.

Bu arada Geppetto:

– Aç kapıyı! diye bağırıp duruyordu sokakta.

Kuklaysa yerlerde yuvarlanıyor, ağlayarak:

– Açamıyorum babacığım! diye bağırıyordu.

– Niçin açamıyorsun?

– Ayaklarımı yemişler.

– Kim yemiş ayaklarını?

Küçük tahta parçalarıyla oynayarak eğlenen kediyi gören Pinokyo:

– Kedi! dedi.

– Aç kapıyı diyorum sana! diye yeniden bağırdı Geppetto. Yoksa içeri girince gösteririm sana kediyi!

– Ayakta duramıyorum, inanın bana. Ah, ne zavallıyım ben, ne zavallı! Ömrümün sonuna kadar dizlerimin üzerinde yürüyeceğim.

Bütün bu ağlayıp inlemelerin, kuklanın başka bir yaramazlığı olduğuna inanan Geppetto, bu işe bir son vermek için kararlı, duvara tırmanıp pencereden içeri girdi.

Başlangıçta iyice kararlıydı düşündüğünü yapmakta, ama Pinokyo'sunun yerde yattığını ve gerçekten ayaksız kalmış olduğunu görünce, acımayla doldu içi; hemen kucağına aldı onu, aralıksız öpüp okşar ve yanaklarından aşağı koca koca gözyaşları akarken, hıçkırıklar içinde:

– Küçük Pinokyocuğum benim! Nasıl yaktın ayacıklarını, nasıl? diye sordu.

– Bilmiyorum, baba, inanın bana, cehennem gibi bir gece geçirdim. Ölünceye kadar unutamayacağım bu geceyi. Gök gürlüyor, şimşekler çakıyordu, açlıktan ölecektim neredeyse. Konuşan Ağustosböceği "Hak ettin sen bunu, kötülük yaptın, şimdi de cezasını çekiyorsun," dedi bana, ben de "Bana bak, Ağustosböceği," dedim. O da bana "Sen odun kafalı bir kuklasın," dedi, üzerine tahta bir çekiç fırlattım, çekicin altında kalıp öldü, ama suç onundu, çünkü ben onu öldürmek istemiyordum, şuradan belli ki: Maltızdaki kızgın korun üzerine bir tas koydum, ama civciv kaçtı ve kaçarken "Hoşça kal, evdekilere selam," dedi. Açlığım gittikçe artıyordu. Bu yüzden, gecelik başlığı giymiş ihtiyar pencereden bana "Yakına gel de şapkanı tut," dedi ve başımdan aşağı bir tencere suyu boca etti. Ama neden? Bir parça ekmek istemek ayıp değil, öyle değil mi? Hemen eve döndüm, neredeyse açlıktan ölecektim çünkü gittikçe de artıyordu açlığım, kurutmak için maltızın üzerine uzattım ayaklarımı, siz gelip ayaklarımı yanmış buldunuz, şimdi karnım hâlâ aç ve ayaklarım da yok artık! Hii hii hii!

Zavallı Pinokyo öylesine ağlayıp bağırmaya başlamıştı ki neredeyse beş kilometre öteden duyulacaktı sesi.

Bütün bu söylevden, bir tek şeyi, kuklanın açlıktan ölecek gibi olduğunu anlayan Geppetto, cebinden çıkardığı üç armudu uzatıp:

– Bu üç armudu kahvaltıda yiyecektim, ama sevinçle veriyorum sana. Ye, afiyet olsun, dedi.

– Bunları yememi istiyorsanız, soymak iyiliğini de gösteriverin.

– Soymak mı? diye sordu Geppetto, şaşkınlıkla. Doğrusu bu kadar nazmız, bu kadar güç beğenir olacağını hiç sanmazdım oğlum. Kötü! İnsan daha çocukken, ne bulursa yemeye alışmalı bu dünyada, çünkü insanın başına ne geleceği hiç belli olmaz. Dünyanın bin bir türlü hali var!

– İyi söylüyorsunuz, dedi Pinokyo, ama soyulmamış bir yemişi asla yiyemem ben. Yemiş kabuklarından hiç hoşlanmam.

O iyi Geppetto bir çakı çıkardı, bir peygamber sabrıyla üç armudu soyup kabuklarını masanın bir köşesine koydu.

Pinokyo ilk armudu iki ısırışta yedi, ortasındaki çekirdekli kısmı tam atacakken Geppetto kolunu tuttu:

– Atma! Bu dünyada her şey işe yarar.

– Ama ben armudun çekirdekli yerini yemem! diye haykırdı bir yılan gibi dönen kukla.

– Belli olmaz. Dünyanın bin bir türlü hali var! diye kızmadan yineledi Geppetto.

Uzun sözün kısası, armutların ortaları da, pencereden atılmayıp masanın köşesine, kabukların yanına kondu.

Üç armudu yiyen, daha doğrusu yutan Pinokyo, uzun bir esnemeden sonra, ağlamaklı bir sesle.

– Karnım hâlâ aç! dedi.

– Ama oğlum, sana verecek başka bir şeyim kalmadı.

– Hiç mi? Gerçekten hiç mi?

– Yalnız şu armut kabuklarıyla çekirdekleri var.

– Ne yapalım, dedi Pinokyo. Başka bir şey yoksa, biraz kabuk yerim.

Sonra çiğnemeye başladı kabukları. Başlangıçta biraz yüzünü buruşturdu, ama sonra bütün kabukları birbiri ardına bitiriverdi bir solukta. Kabukların ardından da çekirdekleri.

Hepsini silip süpürdükten sonra ellerini göbeğinin üzerine koyup coşkuyla titreyerek:

– İşte şimdi iyiyim! dedi.

– Görüyor musun? dedi Geppetto. Yemekte mızmız, güç beğenir olmamaya alışmak gerektiğini söylerken ne kadar haklıymışım! İnsanın başına neler geleceği hiç belli olmaz bu dünyada oğlum. Bin bir türlü hali var dünyanın!

8. Bölüm

Pinokyo'ya yeni ayaklar yapan Geppetto, kuklaya alfabe almak için ceketini satar.

Açlığı geçer geçmez ağlayıp sızlanmaya başladı kukla, bir çift yeni ayak istiyordu çünkü.

Ama Geppetto, yaptığı yaramazlıkları cezalandırmak için, bıraktı öğlene kadar ağlasın dursun umutsuzluk içinde, sonra:

– Niçin yeniden ayak yapacakmışım sana! dedi. Yeniden evden kaçtığını görmek için mi yoksa?

– Söz veriyorum size, dedi kukla, hıçkırarak, bugünden sonra iyi bir çocuk olacağım...

– Bütün çocuklar, dedi Geppetto, bir şey elde etmek istedikleri zaman, aynı sözleri söylerler.

– Ama başka çocuklar gibi değilim ben! Ben hepsinden daha iyiyim. Her zaman doğruyu söylerim. Söz veriyorum size baba, bir sanat öğrenecek, yaşlılığınızda sizin dayanağınız olacağım.

Geppetto, sert bir yüz takınmasına karşın, zavallı Pinokyo'sunu bu acıklı durumda gördüğü için yüreği acımayla dolmuştu, gözlerinden yaşlar akıyordu. Başka bir şey söylemedi. Eline iki tahta parçasıyla marangozluk araçlarını alıp hızla çalışmaya başladı.

Aradan bir saat geçmeden ayaklar tamamlanmıştı; büyük bir sanatçının elinden çıkmışa benzeyen kuru, aceleci ve sinirli iki ayakçık.

O zaman Geppetto, kuklaya:

– Gözlerini yumup uyu! dedi.

Bunun üzerine Pinokyo gözlerini yumup uyur gibi yaptı.

O böyle uyur gibi yaparken, Geppetto bir yumurta kabuğunun içinde erittiği bir parça tutkalla ayakları yerine yapıştırdı; öyle güzel yapıştırmıştı ki nereden yapıştırdığı bile belli olmuyordu.

Kukla, ayaklarının tamamlandığını anlar anlamaz üzerinde yattığı masadan atladı, sıçrayıp taklalar atmaya başladı; duyduğu büyük sevinçten çıldırmıştı sanki.

– Benim için yaptıklarınızın karşılığını ödemek için, hemen okula gitmek istiyorum.

– Aferin oğlum!

– Ama okula gitmek için giysi ister.

Cebinde bir kuruşu olmayan yoksul Geppetto, bunun üzerine çiçekli kâğıttan bir giysi, ağaç kabuğundan bir çift pabuç, ekmek içinden de bir bere yaptı Pinokyo'ya.

Hemen koşup su dolu bir kovaya bakan Pinokyo, kendisini öyle beğendi ki, tavus gibi kabararak:

– Tam bir efendi oldum! dedi.

– Gerçekten! diye Geppetto karşılık verdi. Şunu aklından çıkarma: İnsanı efendi gibi gösteren, güzel elbise değil, temiz elbisedir.

– Aklıma gelmişken, diye ekledi Pinokyo, okula gidebilmem için bir şey eksik. Hem de en önemlisi.

– Neymiş o?

– Alfabem yok.

– Haklısın! Ama ne yapmalı bir alfabe bulmak için?

– Çok kolay. Bir kitapçıya gidip satın alırız.

– Ya para?

– Bende yok.

– Bende de yok, diye ekledi iyi yürekli yaşlı adam. Üzülmüştü.

Çok neşeli bir çocuk olduğu halde, Pinokyo'yu da bir üzüntü aldı. Çünkü çocuklar da anlar yoksulluğu, gerçekten yoksulluksa eğer.

– Sabret biraz! diye haykırarak birden ayağa kalktı Geppetto. Yırtık pırtık, yamalı eski kadife ceketini giydiği gibi koşarak gitti.

Biraz sonra döndüğünde elinde oğlunun alfabesi vardı, ama ceketi yoktu artık. Gömlekle kalmıştı zavallı adam, dışardaysa kar yağıyordu.

– Ceketin ne oldu, baba?

– Sattım.

– Niçin sattın?

– Beni terletiyordu da ondan.

Bu karşılığın anlamını hemen kavrayan Pinokyo, iyi yüreğinin itişine karşı koyamayarak Geppetto'nun boynuna atılıp yüzünü gözünü öpmeye başladı.

9. Bölüm

Pinokyo, kukla tiyatrosuna gitmek için alfabesini satıyor.

Pinokyo, kar durduktan sonra, koltuğunda yeni alınmış güzel alfabesi, okulun yolunu tuttu. Yürürken kafasından binlerce şey geçiyor, birbirinden güzel düşler kuruyordu. Bir yandan da kendi kendine:

– Bugün hemen okumayı öğrenmek istiyorum okulda. Yarın yazı yazmayı, öbür gün de sayıları öğrenirim. Sonra, becerikliliğimi gösterip çok para kazanırım; kazanacağım ilk parayla babama kumaştan güzel bir ceket yaptırmak istiyorum. Ama ne kumaşı? Bütünüyle altın ve gümüşten bir ceket yaptıracağım ona, düğmeleri elmastan. O zavallı adamın gerçekten hakkı bu. Bana kitap almak, beni okutmak için gömlekle kaldı bu soğukta... Ancak babalar böyle özverili olabilir!

İyice coşkuya kapılmış böyle söylenip giderken, uzaktan davul zurna sesleri duyar gibi oldu: Tiri-tiri-ti, tiri-tiri-ti, güm güm de güm güm.

Durup dinledi. Deniz kıyısına kurulmuş küçük bir köye giden çok uzun yoldan geliyordu sesler.

– Bu müzik ne acaba? Yazık ki okula gitmek zorundayım, yoksa...

Duraksayıp kaldı orada. Bir karar vermesi gerekiyordu: Ya okula gidecekti ya da davul zurna dinlemeye.

– Bugün gidip davul zurna dinler, yarın da okula giderim. Okula her zaman gidilebilir nasıl olsa, dedi sonunda haylaz, omuz silkerek.

Dediğini yapıp uzun yola saparak koşmaya başladı. Koştukça davul zurna sesleri daha yakından geliyordu: Tiri-tiriti, tiri-tiri-ti, güm güm de güm güm.

Kalabalık bir alanda, alanın ortasındaki tahta ve renkli bezlerle yapılmış bir barakanın çevresini dolduran insanların ortasında buldu kendini sonunda.

– Bu baraka nedir? diye köyden bir çocuğa sordu Pinokyo.

– Kartonun üzerindeki yazıyı okursan öğrenirsin.

– Sevinçle okurdum, ama aksi gibi bugün okuma bilmiyorum.

– Aferin sana, öküz! Ben okuyayım öyleyse. Bak dinle, o kartonda ateş gibi kırmızı harflerle ne yazılı: Büyük Kukla Tiyatrosu...

– Oyun başlayalı çok oldu mu?

– Şimdi başlıyor.

– Kaç liraya giriliyor?

– Bir lira.

Meraktan tutuşan Pinokyo, bütün görgü kurallarını unutarak, konuştuğu çocuğa:

– Bana yarına kadar bir lira borç verir misin? dedi.

– Seve seve verirdim, dedi beriki alayla, ama aksi gibi bugün veremem.

– Bir liraya ceketimi satayım sana, dedi o zaman kukla.

– Çiçekli kâğıttan bir ceketi ne yapayım ben? Bir yağmur yağsa üstünden bile çıkaramazsın.

– Pabuçlarımı satın almak ister misin?

– Ateş yakmak için iyi işe yararlar.

– Bereme ne kadar verirsin?

– Güzel bir alışveriş olur doğrusu. Ekmek içinden bir bere. Kafamı sıçanlar yesin, öyle mi?

Diken üzerindeydi Pinokyo. Son bir öneride bulunacaktı, ama cesaret edemiyordu; duraksıyor, yutkunuyor, düşünüyordu. Sonunda:

– Bu yeni alfabeye bir lira verir misin? dedi.

– Ben bir çocuğum, çocuklardan hiçbir şey almam! diye karşılık verdi, Pinokyo'dan çok daha düşünceli olan çocuk.

Konuşmaları dinleyen bir eskici seslendi:

– Bir liraya ben alırım alfabeyi.

Hemen oracıkta satıldı kitap. Bir de, o zavallı Geppetto'nun, oğluna alfabe satın aldığı için evde gömlekle soğuktan titrediğini düşünün!

10. Bölüm

Kardeşleri Pinokyo'yu tanıyan kuklalar, onu büyük bir şenlikle karşılıyorlar, ama şenliğin en coşkulu anında kuklacı Ateşyiyen dışarı çıkıyor ve Pinokyo kötü bir sonla karşılaşma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor.

Pinokyo'nun kukla tiyatrosuna girmesi, neredeyse ayaklanma yaratan bir olay oldu.

O anda perdenin açılmış ve oyunun yeni başlamış olduğunu bilmeniz gerekiyor.

Sahnede Arlecchino ile Pulcinella vardı; birbirleriyle çekişip duruyor, her zaman olduğu gibi, tokatlamakla, dayak atmakla tehdit edip duruyorlardı birbirlerini.

Halk, düşünen iki yaratıkmış, bu dünyanın insanıymış gibi, böylesine gerçeğe yakın bir biçimde çekişip birbirlerine söven iki kuklanın tartışmasına kendini kaptırmış, kahkahadan kırılıyordu.

Arlecchino birden oyunu bırakıp seyircilere döndü ve eliyle salonun arkalarındaki birini göstererek, dramatik bir tonla haykırmaya başladı:

– Ey göğün tanrıları! Düş mü görüyorum, uyanık mıyım yoksa? Yok yok, o arkadaki Pinokyo!

– Gerçekten Pinokyo! diye haykırdı Pulcinella.

– Pinokyo! Pinokyo! diye taklalar atarak sahneye fırlayan kuklalar hep bir ağızdan bağırmaya başladılar:

– Pinokyo! Kardeşimiz Pinokyo bu! Yaşasın Pinokyo!

– Pinokyo, buraya yanıma gel! diye haykırdı Arlecchino. Gel, tahta kardeşlerinin kollarına at kendini!

Bu sevgi dolu çağırış üzerine, bir sıçrayışta salonun arkasından ön sıralara geçti Pinokyo; sonra, ikinci bir sıçrayışla ön sıralardan orkestra yönetmeninin kafasına; üçüncü bir sıçrayışla da sahneye çıktı.

Pinokyo'nun, dram tiyatrosunun bu odundan erkek ve kadın oyuncularının yarattığı karışıklığın ortasındaki halini; kucaklaşmaları, makas almaları, atılan çimdikleri, kardeşçe kafaları, tekmeleri anlatmak çok güç!

Kısacası, coşku verici bir gösteriydi bu, ama salondaki halk, oyunun yarıda kalması üzerine sabırsızlanmıştı. Bağrışmalar başladı:

– Oyunu istiyoruz! Oyunu istiyoruz!

Ama boşunaydı bütün bu bağrışmalar, çünkü kuklalar oyunu sürdürecekleri yerde, gürültüyü, şamatayı iki katına çıkarmışlar, sonra da Pinokyo'yu sırtlarına alarak, sahnenin önüne, halkı selamlamaya getirmişlerdi.

O zaman kuklacı çıktı dışarı. Çok iri, çok çirkin bir adamdı; bir bakışı bile korkuturdu insanı. Çenesinden yere kadar uzanan mürekkep lekesi gibi kapkara sakalı, yürürken ayaklarının altında kalıyordu. Ağzı fırın kadar genişti, gözleri, içinde ışık yanan kırmızı camlı iki fenere benziyordu. Elindeki, tilki kuyruklarıyla yılandan yapılmış uzun kırbacı şaklatıp duruyordu.

Kuklacının beklenmedik bir biçimde ortaya çıkması üzerine kimsede ses soluk kalmadı. Sinek uçsa kanadının sesi duyulacaktı. O zavallı kuklalar, kadınlı erkekli, yaprak gibi titreşiyorlardı.

Sen tiyatromu altüst etmeye mi geldin, ha? diye kalın, uğultulu sesiyle sordu kuklacı, Pinokyo'ya.

– İnanın suç bende değil, efendim.

– Yeter! Seninle akşama hesaplaşırız!

Gerçekten, güldürünün oynanması bitince, kuklacı, güzel bir koyunun şişte ağır ağır dönerek akşam yemeği için hazırlandığı mutfağa gitti. Koyunun iyice pişmesi, pespembe olması için odun yetmediğinden, Arlecchino ile Pulcinella'yı çağırıp:

– Çiviye asılı bulacağınız o kuklayı getirin bakalım buraya, dedi. Çok kuru bir odundan yapılmışa benziyor. Ateşe atarsam iyi sıcaklık vereceğinden eminim.

Arlecchino ile Pulcinella önce bir duraksadılar; ama patronlarının sert bir bakışı üzerine korkarak dediğini yaptılar; biraz sonra kollarında çırpınıp duran Pinokyo ile mutfağa döndüler; Pinokyo bir yandan yılanbalığı gibi çırpınıyor, bir yandan da "Kurtar beni babacığım! Ölmek istemiyorum! Ölmek istemiyorum!" diye bağırıyordu, umutsuzluk içinde.

11. Bölüm

Ateşyiyen hapşırıyor ve Pinokyo'yu bağışlıyor. Pinokyo da sonra dostu Arlecchino'yu ölümden kurtarıyor.

Kuklacı Ateşyiyen (adı böyleydi), kabul ediyorum, özellikle bütün göğsünü, hatta bacaklarını önlük gibi örten uzun kara sakalıyla pek korkunç görünüyordu, ama çok kötü bir adam değildi aslında. Önüne götürülen zavallı Pinokyo'nun çırpınıp durduğunu, "Ölmek istemiyorum, ölmek istemiyorum!" diye bağırdığını görünce hemen duygulanmaya, acımaya başlaması ve bir süre direndikten sonra dayanamayarak büyük bir gürültüyle hapşırması da bunu gösterir.

Bu hapşırma üzerine, o ana kadar omuzları bir salkımsöğüt gibi düşük, büzülmüş olan Arlecchino'nun yüzü sevinçle aydınlandı ve Pinokyo'ya eğilip alçak sesle fısıldadı:

– İyi haberler, kardeşim. Kuklacı hapşırdı, sana acımaya başladığını gösterir bu, kurtuldun artık.

Burada şunu belirtmek gerekiyor: Birine acıyan herkes ağlar ya da hiç olmazsa gözlerini kurular gibi yaparken, Ateşyiyen'in gerçekten duygulandığı, acıdığı zamanlar hapşırmak gibi bir kusuru vardı. Onun yüreğinin yumuşadığını gösteren belirti de buydu.

Kuklacı, hapşırdıktan sonra, o sert tavrını bırakmadan bağırdı Pinokyo'ya:

– Kes ağlamayı! İnildemen midemi sıkıştırıyor... İçimde bir şey kasılıyor sanki... Neredeyse... Hapşu! Hapşu! İki kez daha hapşırdı.

– Çok yaşayın! dedi Pinokyo.

– Sen de gör. Anan baban yaşıyorlar mı oğlum? diye Ateşyiyen sordu.

– Babam yaşıyor; anamı ise hiç tanımadım.

– Seni o yanan odunların arasına atsaydım, yaşlı baban ne üzülürdü kimbilir! Zavallı ihtiyar! Acıyorum ona! Hapşu! Hapşu! Hapşu!

Üç kez daha hapşırdı.

– Çok yaşayın! dedi Pinokyo.

– Sen de gör. Aslında ben de acınacak durumdayım; çünkü, gördüğün gibi, şu koyunu iyice kızartmak için odunum kalmamıştı, işin doğrusu sen çok işime yarayacaktın. Ama içime acıma geldi, sabredeceğim artık biraz. Senin yerine kumpanyamdan birkaç kukla atacağım ben de ateşe... Hey, jandarmalar!

Bu buyruk üzerine, başlarında fener biçimi şapkalar olan, yalınkılıç, upuzun ve kupkuru, odundan iki jandarma koşup geldi.

Kuklacı, hırlar gibi bir sesle:

– Bana şu Arlecchino'yu yakalayın, güzelce bağlayıp ateşe atın. Koyunumun iyice kızarmasını istiyorum, dedi.

Zavallı Arlecchino'nun halini düşünün bir! Öyle bir korkuya kapıldı ki bacakları kıvrıldı, yüzükoyun yığılıverdi oracığa.

Pinokyo bu yürek parçalayıcı durumu görünce kendini kuklacının ayaklarına atıp gözlerinden şakır şakır akan yaşlarla adamın uzun sakalını sırsıklam ıslatarak yalvarmaya başladı:

– Acıyın, Bay Ateşyiyen...

– Burada bay filan yok! diye sert bir sesle karşılık verdi kuklacı.

– Acıyın, Bay Şövalye!

– Burada şövalye filan yok!

– Acıyın, Bay Asilzade!

– Burada asilzade yok!

– Acıyın, Ekselans!

Kendisine ekselans dendiğini duyunca gülümsemeye başladı Ateşyiyen ve birdenbire daha insancıl, daha konuşulabilir bir hale gelerek, Pinokyo'ya:

– Peki, ne istiyorsun benden? diye sordu.

– Zavallı Arlecchino'yu bağışlamanızı istiyorum sizden!

– Burada bağışlama filan yok. Ateşe seni atmazsam onu atmam gerekiyor, çünkü koyunumun iyice kızarmasını istiyorum.

– Öyleyse, diye ekmek içinden beresini atıp dikildi ve kahramanca haykırdı Pinokyo; öyleyse görevimin ne olduğunu iyi biliyorum ben. Haydi, jandarmalar! Bağlayıp atın beni ateşe! Hayır, doğru değil zavallı Arlecchino'nun, gerçek dostum Arlecchino'nun benim yerime ölmesi!

Yüksek sesle ve yiğitçe söylenen bu sözler, sahneyi seyreden bütün kuklaları ağlattı. Jandarmalar bile, odundan yapılmış oldukları halde, iki süt kuzusu gibi ağlıyorlardı.

Ateşyiyen, başlangıçta buz gibi soğuk ve hareketsiz kaldıysa da, sonra yavaş yavaş yumuşamaya, hapşırmaya başladı. Dört ya da beş kez hapşırdıktan sonra, kollarını sevgiyle açıp Pinokyo'ya:

– Sen çok iyi bir çocuksun, Pinokyo! Gel bir öpücük ver bana, dedi.

Pinokyo hemen koştu, kuklacının sakalına sincap gibi tırmanarak, burnunun ucuna güzel bir öpücük kondurdu.

– Bağışlandım mı şimdi? diye, ancak işitilebilen çok ince bir sesle sordu zavallı Arlecchino.

– Bağışlandın! diye karşılık verdi Ateşyiyen. Sonra içini çekip başını sallayarak ekledi: Ya sabır! Bu akşamlık koyunu yarı kızarmış yemekten başka çare yok, ama bir dahaki sefere yandı elime düşen!

Arlecchino'nun bağışlandığını öğrenen bütün kuklalar sahneye koşup bütün ışıkları, lambaları, gala akşamlarında olduğu gibi yakarak hoplayıp zıplamaya, dans etmeye başladılar. Şafak sökerken hâlâ dans ediyorlardı.

12. Bölüm

Kuklacı Ateşyiyen, Pinokyo'ya, babasına götürmesi için beş altın veriyor. Ama Pinokyo, Tilki ile Kedi'ye kanıp onlarla gidiyor.

Ertesi gün Ateşyiyen, Pinokyo'yu bir köşeye çekip sordu:

– Babanın adı ne?

– Geppetto.

– Ne iş yapıyor?

– Yoksul.

– Çok kazanıyor mu?

– Cebinde beş kuruş olmayacak kadar çok. Düşünün, bana alfabe alabilmek için sırtındaki tek ceketi satmak zorunda kaldı; yamalar içinde, yürek yarası bir ceketti bu.

– Zavallı adam! Acıdım doğrusu. İşte sana beş altın lira. Çabuk bu paraları ona götür, benden de çok selam söyle.

Pinokyo, tahmin edilebileceği gibi, kuklacıya defalarca teşekkür etti; kumpanyanın bütün kuklalarını teker teker kucakladı, jandarmaları bile; sonra sevinçten kabına sığamaz halde, evine dönmek için yola düştü.

Ama daha yarım kilometre gitmemişti ki bir bacağı topal bir Tilki'yle iki gözü kör bir Kedi'ye rastladı yolda. İki iyi karagün dostu gibi, birbirlerine yardım ederek, yavaş yavaş yürüyorlardı. Topal olan Tilki, Kedi'ye dayanarak yürüyor, kör olan Kedi'ye kılavuzluk ediyordu.

– Günaydın, Pinokyo! dedi Tilki, onu kibar bir tavırla selamlayarak.

– Adımı nereden biliyorsun? diye sordu kukla.

– Babanı iyi tanırım.

– Nerede gördün onu?

– Dün evinin kapısında gördüm.

– Ne yapıyordu?

– Sırtında bir gömlekle soğuktan titriyordu.

– Zavallı babacığım! Ama Tanrı'nın izniyle bundan sonra titremeyecek!

– Niçin?

– Çünkü ben zengin bir bey oldum.

– Sen zengin bir bey ha? diyen Tilki, yüzsüz ve alaycı bir tavırla gülmeye başladı. Kedi de gülüyor, ama görülmemesi için ön ayaklarıyla bıyıklarını düzeltiyordu.

– Ne gülüyorsunuz? diye bağırdı Pinokyo, alınarak. Ağzınızın suyunu akıttığım için üzgünüm, ama şunlar, eğer anlıyorsanız elbet, beş altın liradır, altın!

Ateşyiyen'in verdiği altınları çıkarıp gösterdi.

Paraların sevimli sesini duyunca, farkında olmadan, kısa görünen bacağını uzattı Tilki. Kedi'ninse, iki gözü bir an iki yeşil fener gibi parladı, ama sonra hemen kapadığı için hiçbir şeyin farkına varmadı Pinokyo.

– Eee, bu paralarla ne yapmayı düşünüyorsun şimdi? diye sordu Tilki.

– Her şeyden önce, diye karşılık verdi kukla, babama yeni, güzel bir ceket almak istiyorum; bütünüyle altın ve gümüşten, düğmeleri de elmastan. Sonra kendime de bir alfabe alacağım.

– Kendine mi?

– Evet, çünkü okula gitmek ve okumak istiyorum.

– Bana bak, dedi Tilki. Aptalca okumak tutkusuna kapıldığım için bir bacağımı kaybettim.

– Bana bak, dedi Kedi. Aptalca okumak tutkusuna kapıldığım için iki gözüm birden kör oldu.

Tam bu sırada, yolun kıyısındaki bir çalının üzerinde pineklemekte olan beyaz bir Saksağan öttü, sonra Pinokyo'ya:

– Kötü arkadaşların öğütlerine kulak asma Pinokyo! Yoksa pişman olursun! dedi.

Zavallı Saksağan! Keşke hiç konuşmasaydı! Korkunç bir sıçrayışla üzerine çöken Kedi, bir of bile dedirtmeden, olduğu gibi yutuverdi kuşcağızı!

Kuşu yiyip bitirdikten, ağzını da temizledikten sonra, gözlerini yeniden yumup önceki gibi körlük numarası yapmaya başladı.

– Zavallı Saksağan! dedi Pinokyo, Kedi'ye. Niçin böyle kötü davrandın ona?

– Ders olsun diye. Böylece bir daha başkasının sözüne karışmamayı öğrenir.

Yolun yarısını geçtikleri sırada birden duran Tilki, kuklaya:

– Altınlarının iki katına çıkmasını ister misin? diye sordu.

– Yani?

– Şu beş yoksul altının yüz, bin, iki bin olmasını ister misin?

– Belki, ama nasıl?

– Çok kolay. Eve döneceğin yerde bizimle gelmelisin.

– Peki nereye götürmek istiyorsunuz beni?

– Baykuşlar Ülkesi'ne.

Pinokyo, biraz düşündükten sonra kararlı bir tavırla karşılık verdi:

– Hayır, gelmek istemiyorum. Artık yaklaştım, babamın beni beklediği evime gitmek istiyorum. Zavallı ihtiyar, dün ben geri dönmeyince, kimbilir ne kadar üzülmüştür. Ne yazık, kötü bir oğul oldum ben, Konuşan Ağustosböceği "Söz dinlemeyen çocuklar bu dünyada rahat yüzü görmezler," derken çok haklıymış. Ben de deneyerek anladım bunu, ba-

şıma birçok felaket geldi, dün akşam da Ateşyiyen'in evinde büyük bir tehlike atlattım... Brrr! Düşünmek bile içimi ürpertmeye yetiyor!

– Demek, dedi Tilki; demek eve gitmek istiyorsun, ha? Git bakalım, zararı sana!

– Zararı sana! diye yineledi Kedi de.

– İyi düşün, Pinokyo, çünkü talihini tepiyorsun.

– Talihini! diye yineledi Kedi de.

– Bugünkü beş altının yarın iki bin olacaktı.

– İki bin! diye yineledi Kedi de.

– Ama nasıl olur da böyle çoğalırlar? diye sordu Pinokyo. Şaşkınlıktan bir karış açıktı ağzı.

– Şimdi açıklarım sana, dedi Tilki. Baykuşlar Ülkesi'nde, herkesin 'Mucizeler Tarlası' adını verdiği, kutsanmış bir tarla olduğunu bilmek gerekir önce. Bu tarlada küçük bir çukur kazıyor ve içine, sözgelişi, bir altın koyuyorsun. Sonra biraz toprakla çukuru yeniden dolduruyorsun; çeşmeden iki kova su çekip suluyor, bir tutam tuz serpiyor, akşam da gönül rahatlığıyla yatıp uyuyorsun. Bu arada, gece, tomurcuklanıyor, çiçek açıyor altın; ertesi sabah kalkıp tarlaya dönünce, ne görsen iyi? Haziran ayında iyice yüklü koca bir buğday başağı gibi, altınlarla yüklü güzel bir ağaç.

Şaşkınlığı gittikçe artan Pinokyo:

– Demek! dedi, ben o tarlaya beş altınımı gömsem, ertesi sabah kaç altınım olurdu öyleyse?

– Hesabı çok kolay! diye karşılık verdi Tilki. İki elinin parmaklarıyla hesaplayabilirsin. Her altının sana beş yüz altınlık bir başak verdiğini varsay; beş yüzü beşle çarp, işte ertesi sabah cebinde, pırıl pırıl parlayan, çın çın öten iki bin beş yüz altın sana.

– Oh, ne güzel şey! diye haykırdı Pinokyo, sevincinden oynayarak. Bu altınları alır almaz, iki binini kendime ayıracak, kalan beş yüzü de size armağan edeceğim.

– Bize mi armağan edeceksin? diye haykırdı Tilki, alınmış, gücenmiş gibi yaparak. Tanrı korusun!

– Tanrı korusun! diye yineledi Kedi de.

– Biz, diye yeniden söze başladı Tilki, kendi çıkarımız için çalışmıyoruz, biz yalnız başkalarını zengin etmek için çalışıyoruz.

– Başkalarını! diye yineledi Kedi de.

– Ne iyi kimseler! diye düşündü Pinokyo, sonra babasını, yeni ceketini, alfabesini ve bütün iyi tasarılarını oracıkta unuttuğu gibi, Tilki ve Kedi'ye:

– Gidelim bakalım! dedi. Sizinle geliyorum.

13. Bölüm

'Kırmızı Yengeç' Hanı.

Yürüdüler, yürüdüler, yürüdüler, sonunda yorgunluktan bitkin, 'Kırmızı Yengeç' Hanı'na vardılar.

– Burada biraz duralım, dedi Tilki. Bir lokma bir şey yer, birkaç saat de dinleniriz. Sonra, gece yarısı, yarın tan atarken Mucizeler Tarlası'nda olmak için, yeniden yola çıkarız.

Hana girip hep birlikte bir masaya oturdular, ama hiçbirinin iştahı yoktu.

Zavallı Kedi, midesi fena halde bozuk olduğundan, otuz beş salçalı tekir balığıyla dört tabak Parma usulü işkembeden başka bir şey yiyemedi. İşkembenin terbiyesini pek beğenmediği için de, üç kez tereyağı ve rendelenmiş peynir getirtti!

Tilki de birkaç lokma bir şey yiyecekti, ama doktoru perhiz vermiş olduğundan, etli ve tatlı bir tavşanla yetinmek zorunda kaldı. Tavşanın yanındaki besili, taze piliçlerle genç horozlardan garnitür de ayrı. Tavşandan sonra da koca bir tepsi dolusu keklik, tavuk, kurbağa, kertenkele ve cennet üzümü getirtti; sonra başka bir şey istemedi. Dediğine göre, ağzına bir şey yaklaştıramayacak kadar iğrenmişti yiyeceklerden.

İçlerinde en az yiyen Pinokyo oldu. Bir diş cevizle bir lokma ekmek istedi, onlara da elini bile sürmedi. Aklı fikri Mucizeler Tarlası'nda olan çocukcağız, şimdiden altın hazımsızlığına tutulmuştu.

Yemek bittikten sonra Tilki, hancıya:

– Bize iki oda verin, dedi. Biri Bay Pinokyo için, biri de benimle arkadaşım için. Yola çıkmadan önce biraz kestirmek istiyoruz. Ama yolumuza devam etmek için gece yarısı uyandırılmak istediğimizi de unutmayın.

– Evet efendim, diye karşılık verdi hancı, sonra durumu anladığını belirtmek için Tilki ile Kedi'ye göz kırptı.

Pinokyo'nun yatağa girmesiyle uykuya dalıp düş görmeye başlaması bir oldu. Bir tarladaydı düşünde; tarla, dallarından salkımlar sarkan küçük ağaçlarla doluydu, salkımlar da altın yüklüydü. Rüzgârda hafif hafif salınan altınlar "Bizi kim istiyorsa gelip alsın," der gibi çın çın çınlıyorlardı. Ama düşün en güzel yerinde, yani tam ellerini uzatıp o güzel altınları avuçlayarak ceplerine dolduracağı sırada, odanın kapısına vurulan üç şiddetli yumrukla uyandı Pinokyo.

Hancı, gece yarısı olduğunu bildirmeye gelmişti.

– Arkadaşlarım hazır mı? diye sordu kukla.

– Hazır da laf mı? Onlar gideli iki saat oluyor.

– Niçin bu kadar acele ettiler acaba?

– Kedi, ayakları donan büyük yavrusunun ölmek üzere olduğunu haber aldı çünkü.

– Yemek parasını ödediler mi peki?

– Nasıl olur? Onlar sizin karşınızda böyle bir kabalık yapmayacak kadar terbiyeli kişilerdir.

– Yazık! Böyle bir kabalık çok hoşuma giderdi! dedi Pinokyo, kafasını kaşıyarak.

Sonra sordu:

– Peki beni nerede bekleyeceklerini söyledi mi bu iyi arkadaşlar?

– Yarın sabah tan atarken Mucizeler Tarlası'nda.

Pinokyo, kendisiyle arkadaşlarının yedikleri için bir altın ödedikten sonra yola çıktı.

Ama hanın dışı iki adım ötesi görülmeyecek kadar karanlıktı. Pinokyo el yordamıyla yürüyordu denebilir. Çevredeki kırlarda bir yaprak hışırtısı bile işitilmiyordu. Yalnız bir çalıdan ötekine uçarken yolun üzerinden geçen gece kuşlarının kanatları burnuna çarptıkça bir adım geri sıçrayarak korkuyla haykırıyordu Pinokyo:

– Kim var orada?

Çevredeki tepeler uzaktan sesini yankılıyordu:

– Kim var orada? Kim var orada? Kim var orada?

Yürürken yürürken, bir ağacın üstünde, saydam porselen bir fener içinde yanan gece yalazı gibi soluk, mat bir ışıkla parlayan küçük bir hayvan gördü.

– Kimsin sen? diye sordu Pinokyo.

– Konuşan Ağustosböceği'nin gölgesiyim ben! diye, öbür dünyadan geliyora benzeyen ince, boğuk bir sesle karşılık verdi hayvancık.

– Benden ne istiyorsun? dedi kukla.

– Sana bir öğüt vermek istiyorum. Geri dön, elinde kalan dört altını, seni göremediği için ağlayan, umudunu kaybeden zavallı babana götür.

– Babam yarın zengin bir bey olacak, çünkü bu dört altın iki bine yükselecek.

– Seni göz açıp kapayana kadar zengin edeceklerine söz verenlere güvenme oğlum. Onlar ya delidir ya da dolandırıcı. Beni dinle, geri dön.

– Bense, tersine, ileri gitmek istiyorum.

– Saat çok geç!

– Gitmek istiyorum.

– Gece karanlık...

– Gitmek istiyorum.

– Yol tehlikeli...

– Gitmek istiyorum.

– Her istediğini yapan çocukların eninde sonunda pişman olduğunu anımsa.

– Hep aynı hikâye. İyi geceler Ağustosböceği.

– İyi geceler Pinokyo; Tanrı seni tuzaklardan, katillerden korusun!

Konuşan Ağustosböceği bu sözleri söyler söylemez üflenen bir fener gibi söndü ve yol eskisinden daha karanlık oldu.

14. Bölüm

Pinokyo, Konuşan Ağustosböceği'nin öğütlerini dinlemediği için, katillerle karşılaşıyor.

Yeniden yürümeye başlayan kukla, kendi kendine konuşuyordu:

– Gerçekten, biz zavallı çocuklar ne kadar talihsiziz. Herkes bize bağırır, bizi azarlar, herkes bize öğüt verir. Bıraksan, herkes başımıza baba, öğretmen kesilecek; herkes, Konuşan Ağustosböcekleri bile. İşte örneği: Şu Ağustosböceği olacak can sıkıcıya kulak asmadım diye başıma kimbilir ne felaketler gelecek, ona sorarsan! Şu katillerle de karşılaşmak isterdim! Ama neyse, katillere falan inanmıyorum ben, şimdiye kadar da inanmadım. Bana kalırsa, bu katil lafı, babaların, geceleri dışarı çıkmak isteyen çocuklarını korkutmak için uydurduğu bir laf. Sonra, şurada yolda karşılaşsaydım onlarla, korkar mıydım acaba? Kesinlikle hayır. Üzerlerine yürüyüp haykırırdım: "Bay katiller, ne istiyorsunuz benden? Benimle şaka olmaz, unutmayın! Hadi işinize, bakalım. Yallah!" Bu ciddi sözler üzerine tabanları yağladıklarını görürdüm gibime geliyor o zavallı katillerin. Olur ya, kaçmayacak kadar terbiyesiz çıkarlarsa, o zaman ben kaçardım, bu hikâye de burada biterdi...

Ama Pinokyo düşüncelerini sona erdiremedi, çünkü tam bu anda, arkasında hafif bir yaprak hışırtısı işitir gibi oldu.

Dönüp arkasına bakınca, kömür çuvallarına girmiş, hortlak gibi kapkara iki gölgenin ayaklarının ucunda sıçrayarak karanlığın içinde arkasından koştuğunu gördü.

– İşte katiller, gerçekten! dedi içinden. Dört altınını nereye koyacağını bilemeyip ağzına, dilinin altına sakladı.

Kaçmayı denedi sonra. Ama daha bir adım atamadan kollarından yakalandı ve korkunç, boğuk bir ses:

– Ya parayı, ya canını! dedi.

Pinokyo, ağzındaki paralar yüzünden sözle karşılık veremediğinden, çuvallara açılmış deliklerden yalnız gözleri görünen bu iki maskeliye kendisinin zavallı bir kukla olduğunu, cebinde sahte bir beş kuruşluk bile bulunmadığını anlatmak için, eliyle koluyla işaretler yapmaya başladı.

Haydutlarsa:

– Hadi, hadi, gevezeliği bırak da paraları çıkar! diye tehdit edici bir tavırla bağırıyorlardı.

Kukla, başını ve ellerini "Param yok" anlamında salladı.

– Paraları çıkar, yoksa gebertiriz seni, dedi boyu daha uzun olan katil.

– Gebertiriz! diye yineledi öteki.

– Seni öldürdükten sonra babanı da öldüreceğiz!

– Hayır, hayır, babamı öldürmeyin! diye umutsuz bir sesle haykırdı Pinokyo, ama böyle haykırınca ağzındaki altınlar şıkırdadı.

– Vay, kurnaz! Demek paraları dilinin altına sakladın, ha? Tükür çabuk?

Pinokyo'da ses yoktu.

– Yaa, sağır numarası yapıyorsun, ha? Dur bakalım biraz, biz onları tükürtmesini biliriz sana!

Gerçekten, kuklayı biri burnunun ucundan, öteki çenesinden yakalayıp biri yukarı, biri aşağı çekerek ağzını zorla

açmaya çalıştılar, ama boşuna. Perçinlenmiş gibi sımsıkı kapalı duruyordu kuklanın ağzı.

O zaman, boyu daha kısa olan katil, çıkardığı bir bıçağı dudaklarının arasına sokup ağzını açmaya uğraştı, ama Pinokyo, dişleriyle şimşek gibi kaptığı elini bir ısırışta koparıp tükürdü; yere bir el yerine bir kedi pençesi tükürdüğünü görünce nasıl şaşırdığını düşünün artık!

Bu ilk zaferinden cesaret bulan Pinokyo zorlayıp katillerin tırnaklarından kurtuldu ve yolun kıyısındaki çitin üzerinden atladığı gibi tarlaların içinden kaçmaya başladı. Katiller de, bir tavşanı kovalayan iki köpek gibi peşinden atıldılar. Pençelerinden birini kaybeden, tek bacakla koşuyordu, bunu nasıl becerdiğini Tanrı bilir!

On beş kilometrelik bir koşudan sonra iyice yorulmuştu Pinokyo. Bunun üzerine çok yüksek bir çam ağacının ta tepesine tırmanıp dalların üzerine oturdu. Katiller de tırmanmayı denediler, ama yarı yolda aşağı yuvarlandılar, ellerinin ayaklarının bütün derisi soyuldu.

Ama yenilgiyi bir türlü kabul etmiyorlardı; tersine, çamın dibine kuru çalı ve dallar yığıp ateşe verdiler. Göz açıp kapayıncaya kadar da, çam ağacı, rüzgârın harladığı bir mum gibi, alevler içinde yanmaya başladı. Pinokyo, alevlerin gittikçe yükseldiğini görünce, bir güvercin gibi kızarmak da istemediğinden, güzel bir sıçrayışla ağacın tepesinden aşağıya atladı ve yeniden tarlaların, bağların arasından kaçmaya başladı. Katiller de peşindeydiler yine. Yorulmak bilmiyorlardı bir türlü.

Gün ağarmaya başladığında hâlâ koşuyorlardı; tam bu sırada, önünde birden sütlü kahve renginde pis bir suyla dolu geniş ve çok derin bir çukurun çıktığını gördü Pinokyo. Ne yapmalı? "Bir, iki, üç!" diyerek olanca gücüyle sıçradı ve kendini karşıya attı. Katiller de atladılar, ama çukurun genişliğini iyi hesaplayamadıklarından paf! paf! çukurun tam ortasına düştüler. Çevreye sular sıçratarak düştüklerini du-

yan Pinokyo bir yandan koşmaya devam ederken, gülerek bağırdı:

– İyi banyolar, bay katiller!

Orada güzelce boğulduklarını düşünmeye başlamıştı ki arkasına döndüğünde ne görsün? Katiller, yine çuvallarının içinde, dibi çıkmış iki sepet gibi sular damlata damlata arkasından koşmuyorlar mı?

15. Bölüm

Katiller Pinokyo'yu izliyor, yakaladıktan sonra Ulu Meşe'nin bir dalına asıyorlar.

Cesareti kırılan kukla, tam kendini yere atıp yenilgiyi kabul edecekken, uzakta, ağaçların koyu yeşilleri arasında parlayan kar gibi beyaz bir ev ilişti, çevrede gezdirdiği gözlerine.

– O eve varacak kadar soluğum olsaydı, kurtulurdum belki, dedi kendi kendine.

Sonra, bir an bile gecikmeden, olanca hızıyla koşmaya başladı ormanın içinde. Katillerse hep peşindeydiler.

Neredeyse iki saat süren umutsuzca bir koşudan sonra, soluk soluğa gördüğü o eve ulaşıp kapıyı çaldı Pinokyo.

Evde ses soluk yoktu.

Bütün gücüyle çalmaya başladı yeniden; izleyicilerinin ayak seslerini, soluklarını duyuyordu çünkü. Yine sessizlik.

Vurmanın bir işe yaramadığını görünce, umutsuzluktan tekmelemeye, kafa atmaya başladı kapıya. O zaman pencerede güzel bir kız belirdi; saçları gece mavisi, yüzü balmumundan bir hayal gibi beyazdı; gözleri kapalı, kollarını göğsünde kavuşturmuş, dudaklarını hiç kıpırdatmadan, öbür dünyadan geliyormuşa benzeyen bir sesle:

– Bu evde kimse yok. Herkes öldü, dedi.

Pinokyo ağlayıp yalvararak:

– Hiç olmazsa sen aç kapıyı! diye bağırdı.

– Ben de ölüyüm.

– Ölü müsün? Pencerede işin ne öyleyse?

– Beni götürmeye gelecek tabutu bekliyorum.

Kız bunu söyler söylemez kayboldu, pencere de sessizce kapandı.

– Hadi Gece Mavisi Saçlı Güzel Kız, diye bağırıyordu Pinokyo. Aç kapıyı ne olur! Katillerin kovaladığı bu zavallı çocuğa acı, ne...

Ama daha sözlerini bitiremeden önce boynundan yakalandığını hissetti, sonra da o iki korkunç sesin tehdit edici bir tonla homurdandığını işitti:

– Elimizden kurtulamazsın artık!

Ölümün burnunun dibine geldiğini gören kukla tir tir titremeye başladı; titrerken tahta bacaklarının eklem yerleri çatırdıyor, dilinin altına saklamış olduğu dört altın şıngırdıyordu.

– Söyle bakalım! diye sordu katiller. Ağzını açacak mısın, açmayacak mısın? Yaa, karşılık vermiyorsun demek? Dur hele sen; bu sefer açtırmayı biliyor muyuz, bilmiyor muyuz?

Sonra upuzun, ustura gibi keskin iki bıçak çıkarıp böbreklerinin orta yerine üst üste iki kez indiriverdiler.

Ama bir talih eseri, çok sert bir tahtadan yapılmıştı kukla, bu yüzden bıçakların demir kısımları paramparça oldu ve sapları ellerinde, öyle kalakaldı katiller.

– Anladım! dedi o zaman biri; bunu asmak gerek! Asalım bunu!

– Asalım! diye yineledi öteki.

Hemen işe koyulup ellerini arkasında bağladıkları Pinokyo'yu, boğazına bir ilmik geçirip Ulu Meşe denen koca meşe ağacının bir dalına astılar.

Sonra orada otların üzerine oturup kuklanın boğulmasını beklemeye başladılar, ama üç saat sonra gözleri hâlâ

açıktı kuklanın; ağzı kapalı, havaya tekmeler atıp duruyordu.

Sonunda beklemekten sıkılıp sırıtarak Pinokyo'ya döndüler.

– Hadi, hoşça kal. Yarın döndüğümüzde, ölmek ve bize seni ağzın açık, ölü bulma olanağını vermek nezaketini göstereceğini umarız.

Çekip gittiler sonra.

Şiddetli bir günbatısı esmeye başlamıştı bu arada; öfkeyle uğuldayan rüzgâr, zavallı kuklayı bayram çanı gibi döndürerek oraya buraya çarpıp duruyordu. Bu sallanma yüzünden şiddetli titremeler geliyor, boğazında gittikçe sıkışan ilmik soluğunu kesiyordu.

Gözleri yavaş yavaş sislenmeye başlamıştı; ölümün yaklaştığını duyumsamakla birlikte, her an için iyi yürekli birinin çıkıp geleceğinden ve kendisine yardım edeceğinden umudunu da kesmiyordu. Ama bekle bekle, kimse gelmiyordu, hiç kimse. Zavallı babasını anımsadı o zaman, ölmek üzere, kekeledi:

– Ah babacığım! Sen burada olsaydın!

Başka bir şey söylemeye soluğu yetmedi. Gözlerini yumdu, ağzını açtı, bacaklarını gerdi, şiddetli bir sarsılmadan sonra, donmuş gibi sallandı kaldı.

16. Bölüm

Gece Mavisi Saçlı Güzel Kız, Pinokyo'yu kurtarıyor, yatağa yatırıp ölüp ölmediğini anlamak için üç doktor çağırtıyor.

Gece Mavisi Saçlı Güzel Kız yeniden pencereye çıktığında, katillerin Ulu Meşe'nin bir dalına astığı zavallı Pinokyo ölü gibiydi artık; günbatısı estikçe dans eder gibi sallanan, boynundan asılı bu mutsuzu görünce içi acımayla dolarak ellerini üç kez çırptı.

Bu işaret üzerine hızla çırpılan bir kanat sesi duyuldu, büyük bir doğan, uçarak gelip pencerenin önündeki çıkıntıya kondu.

– Buyruğunuz nedir, iyi yürekli Perim? dedi doğan, gagasını eğerek saygıyla selamladı. (Gece mavisi saçlı kızın binlerce yıldan beri bu ormanın yakınlarında yaşayan çok iyi bir periden başkası olmadığını bilmelisiniz artık.)

– Ulu Meşe'nin bir dalına asılmış olan şu kuklayı görüyor musun?

– Görüyorum.

– Güzel! Çabuk oraya uç, güçlü gaganla onu havada asılı tutan düğümü parçala, kuklayı yavaşça meşenin dibine, otların üzerine yatır.

Uçup giden doğan iki dakika sonra dönerek:

– Buyruğunuz yerine getirilmiştir! dedi.

– Ne durumda buldun onu? Ölü mü, diri mi?

– Görünüşte ölü gibiydi, ama tam ölmemişti sanırım, çünkü boğazını sıkan ilmiği çözer çözmez derin bir soluk salıverip alçak sesle: "Şimdi kendimi daha iyi duyumsuyorum," diye kekeledi.

O zaman Peri, ellerini iki kez çırptı ve insan gibi arka ayaklarının üzerinde yürüyen çok güzel bir köpek belirdi.

Köpek, gala gecesi arabacıları gibi giyinmişti. Başında, altın şeritlerle süslü üç köşeli bir şapka, kıvrım kıvrım uçları boynuna kadar inen bir takma saç, sırtında çikolata rengi, elmas düğmeli ve hanımının yemeklerde armağan ettiği kemikleri koymak için iki cebi olan kısa bir ceket, bacaklarında kırmızı kadifeden bir kısa pantolon, ayaklarında ipek çoraplar ve açık iskarpinler, arkasında da mavi atlastan, yağmur yağdığı zaman kuyruğunu içine sokmak için, şemsiye kılıfına benzeyen bir tür kılıf vardı.

– Hadi bakalım, Medoro! dedi Peri, köpeğe. Ahırımın en güzel arabasını çektirip ormanın yolunu tut. Ulu Meşe'nin dibine varınca, otların üzerinde yatan, yarı ölü durumda, zavallı bir kukla bulacaksın. Bir yerini incitmeden kaldırıp arabanın yastıkları üzerine yatır, buraya getir. Anladın mı?

Köpek, anladığını göstermek için mavi atlastan kılıfı üç dört kez salladıktan sonra, yıldırım gibi çıkıp gitti.

Biraz sonra ahırdan, yastıkları kuştüyü, içi kaymak rengi kumaşla kaplı, gök mavisi bir arabanın çıktığı görüldü. Yüz çift beyaz farenin çektiği arabanın sürücü yerinde oturan köpek, çok geç kaldığından korkan bir arabacı gibi, kamçısını havada bir sağa bir sola şaklatıyordu.

Aradan bir çeyrek saat geçmeden araba döndü; evin kapısında bekleyen Peri, zavallı kuklayı kucağına alıp duvarları sedeften bir odaya götürdü. Hemen, çevrenin en ünlü doktorlarını çağırtmak için adamlar gönderdi.

Birbiri peşi sıra geldi doktorlar, gecikmeden, bir karga, bir baykuş ve bir Konuşan Ağustosböceği geldi yani.

Peri, Pinokyo'nun yatağının çevresinde toplanmış olan üç doktora dönerek:

– Baylar, sizlerden öğrenmek istediğim şey, bu zavallı kuklanın sağ mı yoksa ölü mü olduğudur! dedi.

Bu çağrı üzerine, önce karga ilerledi. Pinokyo'nun bileğini, sonra burnunu, sonra da ayaklarının küçük parmaklarını tuttu; iyice yokladıktan sonra, resmi bir tavırla:

– Kanımca, kukla bütünüyle ölüdür, ama bir talihsizlik eseri ölü değilse, bu onun yaşadığını gösterir! dedi.

Baykuş ise:

– Üzgünüm, ama dedi, ünlü dostum ve meslektaşım kargaya karşı çıkmak zorundayım. Bana kalırsa, kukla sağdır. Ama bir talihsizlik eseri sağ değilse, bu onun gerçekten ölü olduğunu gösterir!

– Peki siz bir şey söylemiyor musunuz? diye Peri Konuşan Ağustosböceği'ne sordu.

– Akıllı bir doktorun, ne söyleyeceğini bilmediği zaman yapabileceği en iyi şey, susmaktır diyorum ben. Zaten bu kuklanın yüzü benim için pek yabancı da değil; kendisini nicedir tanıyorum.

O ana kadar gerçek bir odun parçası gibi kımıldamadan duran Pinokyo şiddetle titreyip kasıldı, bütün karyolayı da salladı.

– Bu kukla, yaman bir haylazdır! diyerek konuşmasını sürdürdü Konuşan Ağustosböceği.

Pinokyo'nun gözlerini açmasıyla kapaması bir oldu.

– Yaramazın, tembelin, serserinin tekidir!

Pinokyo yüzünü çarşafların altına sakladı.

– Bu kukla, söz dinlemeyen bir oğuldur, zavallı babasının kalbine indirecek!

Tam bu anda, hıçkıran, boğulacak gibi ağlayan bir ses işitildi odada. Çarşafları bir ucundan açıp da hıçkırarak ağ-

layanın Pinokyo olduğunu anlayınca nasıl şaşırıp kaldıklarını bir düşünün artık.

– Ölü ağladığı vakit, bu onun iyileşme yolunda olduğunu gösterir, dedi resmi bir tavırla, karga.

– Ünlü dostum ve meslektaşıma karşı çıktığım için üzgünüm, bir ölünün ağlaması onun ölmekten üzüldüğünü gösterir, bana kalırsa, dedi baykuş.

17. Bölüm

Pinokyo, şekeri yer, ama ilacı almak istemez; ancak, kendisini götürmeye gelen ölü gömücüleri görünce içer. Sonra bir yalan söyler ve ceza olarak burnu uzar.

Doktorlar odadan çıktıktan sonra Pinokyo'ya yaklaşan Peri, alnına dokununca, kuklanın çok yüksek ateşi olduğunu anladı.

Bunun üzerine, yarım bardak suda beyaz bir toz eritip ona uzattı ve sevgiyle:

– Bunu iç, birkaç günde iyileşirsin, dedi.

Pinokyo bardağa bakıp biraz ağzını büzdü, sonra ağlamaklı bir sesle:

– Acı mı, tatlı mı? diye sordu.

– Acı, ama seni iyi edecek.

– Acıysa istemem.

– Beni dinle de iç.

– Acıyı hiç sevmem.

– İç şunu, içersen, ağzının tatlanması için bir şeker veririm sana.

– Nerede şeker?

– İşte burada, dedi Peri, altın bir şekerlikten bir parça şeker çıkardı.

– Önce şekeri istiyorum, o acı suyu sonra içerim...

– Söz veriyor musun?

– Evet...

Peri şekeri verdi, Pinokyo hemen çiğneyip yuttuktan sonra dudaklarını yalayarak:

– Şeker ilaç olsaydı ne güzel olurdu, dedi. Her gün içerdim.

– Şimdi verdiğin sözü tut da sana sağlığını kazandıracak olan şu birkaç damla suyu iç.

Pinokyo bardağı isteksizce eline alıp burnunu içine soktu, sonra ağzına yaklaştırdı, sonra yine burnunu içine soktu; sonunda:

– Çok acı! Çok acı! İçemem! dedi.

– Tatmadan nereden biliyorsun acı olduğunu?

– Tahmin ediyorum! Kokusundan anladım. Önce bir parça şeker daha istiyorum... sonra içerim!

Bunun üzerine Peri, iyi bir ana gibi sabırlı, Pinokyo'nun ağzına bir parça daha şeker verdi. Sonra yeniden bardağı uzattı.

– Böyle içemem! dedi kukla yüzünü gözünü buruşturarak.

– Neden?

– Çünkü ayaklarımın üstündeki yastıktan sıkılıyorum.

Peri yastığı kaldırdı.

– Boşuna! Böyle de içemem...

– Başka neden sıkılıyorsun?

– Odanın kapısının yarı açık olmasından.

Peri gidip odanın kapısını kapattı.

Birden hıçkırarak ağlamaya başlayan Pinokyo:

– İçemem işte! diye haykırdı. Bu acı suyu içmek istemiyorum, istemiyorum, istemiyorum!

– Sonra pişman olursun çocuğum!

– Bana ne!

– Hastalığın ağır...

– Bana ne!

– Ateş seni birkaç saat içinde öbür dünyaya götürecek.

– Bana ne!

– Ölümden korkmuyor musun?

– Korkmuyorum! Bu kötü ilacı içmektense ölürüm daha iyi.

Tam bu sırada odanın kapısı açıldı ve sırtlarında küçük bir tabut taşıyan, mürekkep gibi kapkara, dört tavşan girdi içeri.

– Ne istiyorsunuz benden? diye haykırdı korkuyla doğrulup yatağın içinde oturan Pinokyo.

– Seni almaya geldik! dedi tavşanların en irisi.

– Beni almaya mı? Ama ben daha ölmedim ki!

– Daha ölmedin, ama seni ateşten kurtaracak olan ilacı içmemekte diretirsen, birkaç dakika daha ya yaşar ya yaşamazsın!

– Periciğim, Periciğim! diye çığlık çığlığa bağırmaya başladı o zaman kukla. Çabuk verin o bardağı bana! Çabuk olun, ne olur, ölmek istemiyorum çünkü, hayır, hayır, ölmek istemiyorum!

Bardağı iki eliyle yakaladığı gibi bir solukta boşalttı.

– Sabır! dedi tavşanlar, bu seferlik boşuna bir yolculuk yapmış olduk.

Küçük tabutu yeniden omuzlarına aldıkları gibi dişlerinin arasından homurdanıp söylenerek odadan çıktılar.

Biraz sonra da, aradan daha birkaç dakika ya geçmiş ya geçmemişti ki, iyileşmiş olarak yataktan fırladı Pinokyo, çünkü, bilmelisiniz bunu, tahtadan yapılmış olan kuklaların pek ender hastalanmak ve çok çabuk iyileşmek gibi bir ayrıcalıkları vardır.

Pinokyo'nun neşeli, cingöz, genç bir piliç gibi odanın içinde koşup oynadığını görünce Peri:

– Gördün mü, ilacım seni gerçekten iyileştirdi, dedi.

– İyi de ne demek! Beni dünyaya getirdi!

– Öyleyse nasıl oluyor da içmek için kendine bu kadar yalvartıyorsun?

– Vallahi biz çocuklar hepimiz böyleyiz! İlaçlardan, kötülükten korktuğumuzdan daha çok korkarız.

– Ayıp! Çocuklar, vaktinde alınacak iyi bir ilacın insanı ağır hastalıklardan, belki de ölümden kurtaracağını bilmelidirler...

– Bir daha böyle yalvartmayacağım kendime! Omuzlarında tabutla gelen o kapkara tavşanları anımsayacağım ve bardağı elime aldığım gibi, yallah!

– Şimdi yanıma gel de katillerin eline nasıl düştüğünü anlat bana.

– Kuklacı Ateşyiyen bana birkaç altın verip "Al, bunları babana götür!" dedi; bense, tersine, yolda çok iyi iki insan olan Tilki ile Kedi'ye rastladım, bunlar bana "Bu paraların bin, iki bin olmasını istersen bizimle gel, seni Mucizeler Tarlası'na götürelim," dediler. O zaman ben de "Gidelim," dedim. Onlar, "Şurada Kırmızı Yengeç Hanı'nda duralım, sonra gece yarısı yeniden yola çıkarız," dediler. Uyandığım zamansa onlar yoktu, çünkü gitmişlerdi. Bunun üzerine ben de gece yola çıktım, korkunç bir karanlık vardı, bu yüzden yolda karşıma kömür çuvalına girmiş iki katil çıktı ve bana "Çık paraları!" dediler. Ben "Param yok," dedim; dört altını ağzıma saklamıştım çünkü. Katillerden biri elini ağzıma uzatmayı deneyince, bir ısırışta elini koparıp tükürdüm, ama el yerine bir kedi pençesi tükürmüştüm. Katiller peşimde, koş koş, sonunda bana yetişip bu ormandaki bir ağaca boynumdan astılar beni ve "Yarın buraya döndüğümüzde, ağzın bir karış açık, gebermiş olacaksın. O zaman dilinin altına sakladığın altınları alacağız," dediler.

– Peki, nerede şimdi o dört altın?

– Kaybettim! dedi Pinokyo, ama yalan söylemişti, altınlar cebindeydi çünkü.

Yalanı söyler söylemez, zaten uzun olan burnu iki parmak daha uzadı.

– Nerede kaybettin?

– Yakındaki ormanda.

Bu ikinci yalan üzerine burnu biraz daha uzadı.

– Eğer yakındaki ormanda kaybettiysen, dedi Peri, arar buluruz; çünkü o ormanda kaybolan her şey bulunur.

– Aa, şimdi daha iyi anımsıyorum, diye karşılık verdi kukla, şaşırmış bir halde. Dört altını kaybetmedim, ilacınızı içerken farkına varmadan yuttum.

Bu üçüncü yalan üzerine burnu o kadar uzadı ki hiçbir yana dönemez oldu zavallı kukla. O yana dönse karyolaya, pencerenin camlarına, bu yana dönse duvarlara, odanın kapısına çarpıyor, başını biraz çokça kaldırsa, burnunu Peri'nin gözüne sokma tehlikesiyle karşılaşıyordu.

Peri ise ona bakıp gülüyordu.

Gözle görülecek biçimde büyüyen burnunun şaşkına çevirdiği, düşünemez hale getirdiği kukla:

– Niçin gülüyorsunuz? diye sordu.

– Söylediğin yalanlara gülüyorum.

– Yalan söylediğimi nereden biliyorsunuz?

– Yalanlar hemen tanınır, çocuğum. İki türlü yalan vardır: Kısa bacaklı yalanlar, uzun burunlu yalanlar. Seninki, tam da uzun burunlu yalanlardan.

Utancından artık nerelere saklanacağını bilemeyen Pinokyo, odadan kaçmaya kalktı, ama başaramadı. Burnu kapıdan geçemeyecek kadar uzamıştı artık.

18. Bölüm

Tilki ile Kedi'yi yeniden bulan Pinokyo, onlarla dört altının Mucizeler Tarlası'na ekmeye gidiyor.

Tahmin edebileceğiniz gibi, Pinokyo'yu, burnu artık odanın kapısından geçmediği için, yarım saat kadar ağlayıp bağırmaya bıraktı Peri. Bunu, ona iyi bir ders olsun, bir çocukta bulunabilecek en kötü kusur olan yalan söyleme kusurunu düzeltsin diye yaptı. Ama onu ağlamaktan, umutsuzluktan yüzü gözü karmakarışık, gözleri kan çanağına dönmüş görünce, acıyıp ellerini çırptı. Bu işaret üzerine, pencereden içeriye binlerce ağaçkakan girip hepsi birden Pinokyo'nun burnuna konarak gagalamaya başladılar; aradan birkaç dakika geçmeden o upuzun burun doğal boyutlarına inmişti.

– Ne kadar iyisiniz, Perim, dedi kukla, gözlerini kurulayarak. Sizi ne kadar çok seviyorum.

– Ben de seni seviyorum, diye karşılık verdi Peri. Burada benimle kalmak istersen, sen benim küçük kardeşim olursun, ben de senin iyi ablacığın...

– Sevinçle kalırdım... ama ya zavallı babam?

– Ben hepsini düşündüm. Babana haber verildi bile; geceden önce burada olacak.

– Sahi mi? diye haykırdı Pinokyo, sevinçle sıçrayarak. Öyleyse, Periciğim, izin verirseniz, onu karşılamaya gitmek

isterdim! Benim için bunca acı çeken bu zavallı adamı öpmek için sabırsızlanıyorum.

– Peki, git, ama yolunu şaşırmamaya bak. Orman yolundan gidersen ona rastlayacağından eminim.

Pinokyo yola çıktı; ormana girer girmez bir oğlak gibi koşmaya başladı. Ama tam Ulu Meşe'nin yanına gelince durdu, dalların arasında birileri var gibi gelmişti ona: Tilki ile Kedi, yani Kırmızı Yengeç Hanı'nda birlikte akşam yemeği yedikleri iki yol arkadaşı.

– İşte bizim sevgili Pinokyomuz! diye bağırdı Tilki, ona sarılıp öperek. Hangi rüzgâr attı seni buralara?

– Hangi rüzgâr attı seni buralara? diye yineledi Kedi.

– Uzun hikâye, dedi kukla. Sonra sırası gelince anlatırım. Sadece, beni handa yalnız bıraktığınız gece yolda katillerle karşılaştığımı söyleyeyim...

– Katiller mi? Ah, zavallı dostum! Peki ne istiyorlarmış senden?

– Altınlarımı çalmak istiyorlardı.

– Alçaklar! dedi Tilki.

– Alçak kere alçaklar! diye yineledi Kedi.

– Ama ben kaçmaya başladım! diye anlatmaya koyuldu kukla. Onlar da peşimi bırakmadılar. Sonunda yetişip beni şu meşenin bir dalına astılar...

Pinokyo iki adım ötedeki Ulu Meşe'yi gösterdi.

– Neler gelmiş başına! dedi Tilki. Ne biçim bir dünyada yaşıyoruz! Nerede güvenilir bir sığınak bulacağız biz namuslular?

Böyle konuşurlarken Pinokyo, Kedi'nin sağ ön bacağının topalladığının farkına vardı; ne tırnakları, ne pençesi vardı çünkü.

– Pençene ne oldu?

Kedi bir şeyler söyleyecekti, ama şaşırdı, karıştırdı. Bunun üzerine Tilki hemen:

– Arkadaşım çok alçakgönüllü olduğu için karşılık vermiyor, dedi. Onun yerine ben söyleyeyim. Bir saat kadar önce yolda karşımıza açlıktan bayılmak üzere olan yaşlı bir kurt çıktı, bizden biraz sadaka istedi. Ama yanımızda ona verecek bir lokma ekmek bile olmadığından, gerçekten yüce gönüllü olan arkadaşım ne yaptı dersin? Ön pençelerinden birini dişleriyle koparıp açlığını biraz olsun giderebilmesi için o zavallı hayvana attı.

Tilki, bunları söyledikten sonra, gözünden akan bir damla gözyaşını kuruladı.

Pinokyo da duygulanmıştı, Kedi'ye yaklaşıp kulağına fısıldadı:

– Eğer bütün kediler sana benzeseydi fareler bayram yapardı.

– Eee, ne yapıyorsun şimdi buralarda? diye Tilki kuklaya sordu.

– Babamı bekliyorum, o da neredeyse gelir.

– Altınlarını ne yaptın peki?

– Kırmızı Yengeç Hanı'nda harcadığım biri dışında, ötekiler cebimde.

– Düşün bir, dört olacak yerde, yarın bin, iki bin olabilirlerdi! Niçin benim öğüdümü dinlemiyorsun? Niçin gidip Mucizeler Tarlası'na ekmiyorsun altınları?

– Bugün olmaz; başka bir gün giderim.

– Başka bir gün geç olur! dedi Tilki.

– Niçin?

– Çünkü o tarlayı bir bey satın aldı, yarından sonra kimseyi oraya para ekmeye bırakmayacaklar.

– Buraya uzaklığı ne kadar Mucizeler Tarlası'nın?

– İki kilometre var yok. Bizimle gelmek istiyor musun? Yarım saatte varırız oraya; dört altınını hemen ekersin, birkaç dakika sonra iki bin altınını toplar, akşama da buraya ceplerin altınla dolu dönersin. Gelmek istiyor musun bizimle?

Pinokyo karşılık vermeden bir an duraksadı, iyi yürekli Peri, ihtiyar Geppetto, Konuşan Ağustosböceği'nin öğütleri gelmişti aklına; ama sonunda hiç aklı ve kalbi olmayan çocukların yaptığı gibi yaptı, yani omuz silkip Tilki ile Kedi'ye:

– Gidelim; sizinle geliyorum! dedi.

Yola koyuldular böylece.

Yarım gün kadar yürüdükten sonra 'Ahmak-aldatan' adında bir kente geldiler, Pinokyo kentte bütün sokakların, tüyü dökülmüş, açlıktan esneyen köpeklerle, soğuktan titreyen kırkılmış koyunlarla, bir buğday tanesi sadaka dilenen ibiksiz tavuklarla, renkli güzel kanatlarını sattıkları için artık uçamayan büyük kelebeklerle, ortaya çıkmaktan utanan kuyruksuz tavus kuşlarıyla, artık sonsuza dek kaybettikleri altın ve gümüşten parlak tüylerine yanarak sessiz sessiz dolaşan sülünlerle dolu olduğunu gördü.

Bu dilenciler, utanan yoksullar kalabalığının arasından arada bir, içlerinde birkaç tilki, birkaç hırsız saksağan ya da birkaç yırtıcı kuş bulunan bey arabaları geçiyordu.

– Mucizeler Tarlası nerede peki? diye sordu Pinokyo.

– Hemen şurada, yakında.

Kenti geçip surların dışına çıktılar ve öteki tarlalardan farkı olmayan ıssız bir tarlada durdular.

– İşte geldik! dedi Tilki, kuklaya. Şimdi toprağa eğil, ellerinle küçük bir çukur açıp altınlarını içine koy.

Pinokyo denileni yaptı. Çukuru kazdı, elinde kalmış olan dört altını koydu, sonra biraz toprak atıp çukuru yeniden doldurdu.

– Şimdi de, dedi Tilki, şu yakındaki kanala git, bir kova su alıp ektiğin toprağı sula.

Pinokyo kanala gitti, yakınlarda kova olmadığından, pabuçlarından birini çıkarıp suyla doldurarak altınlarını gömdüğü toprağı suladı. Sonra sordu:

– Başka ne yapılacak?

– Yapılacak başka bir şey yok! diye karşılık verdi Tilki. Şimdi gidebiliriz. Sen yirmi dakika sonra buraya döndüğünde ağacının, dalları altınla yüklü olarak, topraktan fışkırmış olduğunu göreceksin.

Sevinçten kendinden geçen zavallı kukla, Tilki ile Kedi'ye binlerce kez teşekkür edip onlara çok güzel bir armağan alacağına söz verdi.

– Biz armağan falan istemiyoruz! dedi iki dolandırıcı. Sana yorulmadan zengin olmayı öğretmiş olmak bize yeter, bayrammış gibi sevinç içindeyiz biz.

Sözlerini bitirdikten sonra Pinokyo'ya "Hoşça kal," dediler ve iyi ürünler dileyerek yollarına gittiler.

19. Bölüm

Altınlarını çaldıran Pinokyo, ceza olarak da hapse atılıp dört ay yatıyor.

Kente dönen kukla, dakikaları iple çekiyordu; sonunda, vaktin dolduğu kanısına varınca, hemen Mucizeler Tarlası'na giden yolu tuttu.

Çabuk çabuk yürürken bir duvar saati gibi, tik tak, tik tak atıyordu yüreği. Bir yandan da düşünüyordu:

– Ya ağacın dallarında bin yerine iki bin altın bulursam? Ya iki bin yerine beş bin olmuşsa altınlar? Ya beş bin yerine yüz bin olmuşsa? Ah, ne zengin bir bey olurdum o zaman! Güzel bir sarayım, beni eğlendirecek bin tahta atım, bin ahırım, bir ambar dolusu şarabım; şekerlerle, çikolatalarla, pastalarla, kurabiyelerle, kaymaklı bisküvilerle, dondurmayla dolu bir kitaplığım olurdu!

Böyle düşünerek tarlanın yakınlarına varmıştı, durup acaba dalları altın yüklü bir ağaç görebilecek miyim, diye baktı, ama hiçbir şey göremedi. Yüz adım daha yürüdü, yine bir şey gördüğü yoktu. Tarlaya girdi... Altınlarını gömdüğü küçük çukurun başına kadar gitti, yine bir şey yok. Düşünceli bir hal aldı kuklayı o zaman, görgü kurallarını unutarak bir elini cebinden çıkarıp kafasını uzun uzun kaşıdı.

Tam bu anda bir kahkaha çınladı kulaklarında. Yukarı doğru bakınca, pek az kalmış olan tüylerinin arasındaki bitlerini ayıklayan iri bir Papağan gördü.

– Ne gülüyorsun? diye öfkeli bir sesle sordu Pinokyo.

– Bitlerimi ayıklarken kanatlarımın altı gıdıklandı da ondan gülüyorum.

Kukla karşılık vermedi. Kanala gidip yine aynı pabucunu suyla doldurarak altınlarının üzerindeki toprağı yeniden sulamaya başladı.

Birden, ilkinden daha saygısızca bir kahkaha duyuldu tarlanın sessizliği içinde.

– Söylesene! diye haykırdı iyice öfkelenen Pinokyo. Ne gülüp duruyorsun, terbiyesiz Papağan?

– Her türlü saçmalığa inanıp kendilerinin soyulmasına olanak veren aptallara gülüyorum.

– Benden mi söz ediyorsun yoksa?

– Evet, senden söz ediyorum, zavallı Pinokyo; paralarını da kabak, fasulye gibi tarlaya ekilebileceğine inanacak kadar aptal olan senden. Ben de inanmıştım buna bir zamanlar, şimdi acısını çekiyorum. Ama artık çok geç. İnsanın namusuyla birkaç kuruş biriktirebilmesi için ya kollarıyla ya da kafasının gücüyle bu parayı kazanmayı bilmesi gerektiğine inanmak zorunda kaldım.

– Ne demek istediğini anlamıyorum, dedi kukla, ama korkudan titremeye başlamıştı bile.

– Sabret, şimdi daha iyi açıklarım sana! dedi Papağan. Şunu bil ki sen kentteyken Tilki ile Kedi bu tarlaya geldiler, paralarını toprağın altından aldıkları gibi savuşup gittiler. Yakalayabilirsen yakala şimdi!

Ağzı açık kalakalmıştı Pinokyo; Papağan'ın sözlerine inanmak istemediğinden, suladığı toprağı elleriyle, tırnaklarıyla kazmaya başladı. Kaz, kaz, kaz, bir samanlık sığacak derinlikte bir çukur açtı, ama paraları yoktu ortada.

O zaman umutsuzluk içinde kente koştu doğruca, kendisini soymuş olan iki dolandırıcıyı yargıca bildirmek için, mahkemeye gitti.

Yargıç, goril türünden iri bir maymundu; ilerlemiş yaşı, beyaz sakalı ve özellikle, yıllardan beri çektiği bir göz hastalığı yüzünden sürekli takmak zorunda kaldığı altın çerçeveli, camsız gözlüğüyle saygıdeğer yaşlı bir maymun.

Pinokyo, yargıca kurbanı olduğu insafsız düzenbazlığı en ince ayrıntısına kadar anlattı; dolandırıcıların adını, soyadını verdi, boylarını boslarını belirtti ve sözlerini adalet isteyerek bitirdi.

Yargıç büyük bir iyi niyetle dinledi; hikâyeyle candan ilgilendi; acıdı, duygulandı, sonunda Pinokyo'nun artık söyleyecek başka sözü kalmayınca elini uzatıp çanı çaldı.

Çan sesi üzerine jandarma gibi giyinmiş iki köpek belirdi.

O zaman yargıç, jandarmalara Pinokyo'yu göstererek:

– Bu zavallı şeytanın dört altınını dolandırmışlar; kendisini hemen yakalayıp hapse atın, dedi.

Kaşla göz arasında bu yargının verildiğini işiten kukla, taş gibi dondu kaldı. Karşı koymak istedi, ama jandarmalar, boş yere vakit kaybetmeden ağzını tıkayıp deliğe tıktılar.

Dört ay kaldı orada Pinokyo. Dört uzun ay. İyi bir rastlantı olmasaydı daha da kalacaktı. Ahmak-aldatan kentinin genç hükümdarı düşmanlarına karşı büyük bir zafer kazandığından, halkın şenlikler, donanmalar, fener alayları düzenlemesini, at ve bisiklet yarışları yapılmasını, büyük sevincin bir belirtisi olarak, hapishanelerin açılıp bütün suçluların serbest bırakılmasını buyurmuştu çünkü.

– Başkaları çıkarsa ben de çıkmak istiyorum hapishaneden, dedi Pinokyo, gardiyana.

– Olmaz. Siz çıkamazsınız, dedi gardiyan. Çünkü siz malın gözü değilsiniz...

– Özür dilerim, diye karşılık verdi Pinokyo, ama ben de bir dolandırıcıyım.

– Öyleyse yerden göğe kadar haklısınız, dedi gardiyan, beresini saygıyla çıkarıp selamlayarak, Pinokyo'ya hapishanenin kapılarını açtı, onu dışarı bıraktı.

20. Bölüm

Pinokyo, hapishaneden kurtulunca Peri'nin evine dönmek için yola koyulur, ama yolda önce korkunç bir yılana rastlar, sonra da bir kapana yakalanır.

Pinokyo'nun kendisini özgür duyumsayınca ne kadar sevindiğini düşünün artık. Bir dakika bile durup düşünmeden hemen kentten ayrılıp Peri'nin evinin yolunu tuttu.

Sürekli yağmur yağdığından, yol insanın dizine kadar battığı bir bataklık olmuştu. Ama kukla buna aldırmıyordu bile. Babasıyla gece mavisi saçlı kız kardeşine kavuşmak için, bir av köpeği gibi sıçraya sıçraya koşuyor, koşarken çamur parçaları külahına kadar sıçrıyordu. Kendi kendine de konuşuyordu bu arada:

– Ne felaketler geldi başıma... Ama haktır bana! İnatçı, dik kafalı kuklanın biriyim çünkü ben... Beni sevenlere, benden bin kat akıllı olanlara aldırmadan bildiğimi okumak istiyorum. Ama bundan sonra, yaşamımı değiştireceğime, uslu, söz dinleyen bir çocuk olacağıma söz veriyorum... Çocukların, söz dinlememekle, başlarını hep derde soktuklarını artık iyice anladım. Babam beni beklemiş midir acaba? Peri'nin evinde bulacak mıyım onu? Zavallı adam, onu görmeyeli ne kadar zaman oldu, okşamak, öpücüklere boğmak için sabırsızlanıyorum! Ya Peri, yaptığım kötü davranışı ba-

ğışlayacak mı acaba? Bana karşı o kadar candan, o kadar sevgiyle davrandığını düşündükçe... Bugün sağsam bunu ona borçlu olduğumu düşündükçe! Benden daha iyilik bilmez, benden daha kalpsiz bir çocuk var mıdır acaba?

Böyle konuşurken birden korkuyla durdu ve dört adım geri sıçradı.

Ne görmüştü dersiniz?

Yeşil derili, gözleri ateş gibi parlayan, sivri kuyruğu baca gibi tüten çok büyük bir yılan yolun üzerine uzanmıştı.

Ne kadar korktuğunu düşünemezsiniz kuklanın. Yarım kilometre uzağa gidip küçük bir taş yığınının üzerine oturarak yılanın işine gitmesini ve yolun açılmasını beklemeye başladı.

Bir saat, iki saat, üç saat bekledi; ama yılan hep oradaydı, ateşten gözlerinin kızıllığı, kuyruğunun ucundan çıkan duman sütunu o kadar uzaktan bile görülüyordu.

Bunun üzerine Pinokyo bütün cesaretini toplayıp yılanın birkaç adım yakınına kadar sokuldu ve ince, yumuşak, tatlı bir sesle:

– Özür dilerim Bay Yılan, geçebilmem için biraz yana çekilmek inceliğini gösterir misiniz? dedi.

Sanki duvara söylemişti. Yılan kımıldamadı bile.

Bunun üzerine, aynı ince sesle, yeniden:

– Uzun zamandır görmediğim babamın beni beklediği evime gittiğimi bilmelisiniz, Bay Yılan! Yoluma gitmeme izin verir misiniz? dedi.

Sorusuna bir karşılık bekledi, ama gelmedi karşılık. Tersine, o zamana kadar neşeli ve yaşam dolu görünen yılan, kımıltısız, donmuş gibi bir hal aldı. Gözleri kapandı, kuyruğundan tüten duman kesildi.

– Gerçekten öldü mü acaba? dedi Pinokyo, büyük bir sevinçle ellerini ovuşturarak, sonra, hiç vakit kaybetmeden, yılanın üzerinden yolun öbür yanına geçmek için adımını attı. Ama daha bacağını tam kaldırmamıştı ki yılan boşanan

bir yay gibi doğruldu; korkarak geri çekilen kukla da sendeleyip yere düştü.

Öylesine kötü düştü ki, kafası yolun çamuruna saplanmış, bacakları havada kalakalmıştı.

Amuda kalkmış durumda, havaya inanılmaz bir hızla tekmeler savuran kuklayı gören yılan katılırcasına gülmeye başladı; gül, gül, gül, sonunda çok gülmekten kalbinde bir damar çatladı ve bu kez gerçekten öldü.

O zaman Pinokyo, hava kararmadan Peri'nin evine varmak için yeniden koşmaya başladı. Ama koşarken, açlığın korkunç ısırışlarına artık karşı koyamayarak, birkaç salkım üzüm koparmak için bir bağa girdi. Keşke hiç yapmasaydı bunu!

Tam asmanın altına gelmişti ki çat... bacağını iki keskin demirin sıkıştırdığını duydu, acıdan gözlerinden yaşlar fışkırdı.

Zavallı kukla, köylülerin çevredeki kümeslere dadanan sansarlar için kurmuş olduğu bir kapana yakalanmıştı.

21. Bölüm

Bir köylü, Pinokyo'yu yakalar ve bekçi köpeği olarak kümesini beklemeye zorlar.

Tahmin edebileceğiniz gibi, ağlamaya, bağırmaya, yalvarmaya başladı Pinokyo, ama boşunaydı ağlayıp bağırmaları, çünkü çevrede ev filan olmadığı gibi yoldan da kimselerin geçtiği yoktu.

Bu arada gece oldu.

Kukla, biraz ayak bileğini kesen kapanın verdiği acıdan, biraz da o kırların ortasında karanlıkta yalnız kalmanın verdiği korkudan bayılmak üzereydi. Tam bu sırada başının üzerinden bir ateşböceğinin geçtiğini görerek seslendi:

– Küçük Ateşböceği, beni bu acıdan kurtarmak iyiliğini gösterir misin?

– Zavallı oğul! diye karşılık verdi, durup ona acıyarak bakan Ateşböceği. Nasıl oldu da o keskin demirlerin arasına kıstırdın bacağını?

– İki salkım üzüm koparmak için bağa girmiştim...

– Ama senin malın mıydı üzüm?

– Hayır...

– Peki, başkalarının malını almayı kim öğretti sana?

– Karnım acıkmıştı...

– Açlık, bizim olmayan şeylere sahip çıkmamız için iyi bir neden değildir, çocuğum...

– Doğru, doğru! diye ağlayarak haykırdı Pinokyo. Bir daha yapmam.

Tam bu sırada, yaklaşan çok hafif bir ayak sesiyle konuşma kesildi. Geceleyin piliçleri yiyen sansarlardan birinin kapana yakalanıp yakalanmadığını görmek için ayaklarının ucuna basarak gelen bağın sahibiydi bu.

Feneri abasının altından çıkarıp da sansar yerine bir çocuk yakalandığını görünce nasıl şaşırdı, görmeliydiniz!

– Ah hırsız ah! dedi köylü öfkeyle. Tavuklarımı yiyen sendin, ha?

– Ben değildim, ben değildim! diye hıçkırarak bağırdı Pinokyo. Ben yalnızca iki salkım üzüm koparmak için girmiştim bağa!

– Üzüm çalan, piliç de çalabilir. Bak bakalım vereceğim dersi unutabilecek misin?

Kapanı açıp kuklayı yakasından kavradı ve öylece, tıpkı bir süt kuzusu gibi eve kadar taşıdı.

Evin önündeki düzlüğe gelince yere çarpıp bir ayağıyla boynuna basarak:

– Artık geç oldu, yatmak istiyorum. Seninle yarın hesaplaşırız. Gece bekçiliği yapan köpeğim bugün ölmüştü, şimdi sen onun yerini alıp bekçi köpekliği yapacaksın, dedi.

Bunu söyledikten sonra, üzeri pirinç dikenlerle kaplı bir tasmayı boynuna geçirip başını içinden çıkaramayacak biçimde sıktı. Tasmaya uzun, demir bir zincir takılıydı; zincir de duvara bağlıydı.

– Bu gece yağmur yağarsa, dedi köylü, o tahta kulübeye girip zavallı köpeğimin üzerinde dört yıl yattığı samanlarda yatabilirsin. Bir talihsizlik olur da hırsızlar gelirse, gözlerini dört açmayı ve havlamayı unutma.

Köylü, bu son uyarıyı da yaptıktan sonra eve girdi, kapısını kapatıp sürgüledi. Zavallı Pinokyo düzlüğün ortasında

büzülüp kalmıştı, soğuk, açlık ve korkudan ölü gibiydi. Ara sıra ellerini öfkeyle boğazını sıkan tasmaya götürüyor, ağlayarak:

– Hak ettim bunu! Hak ettim! diyordu. Tembellik, serserilik yapmak istedim. Kötü arkadaşlara uydum, bu yüzden de talihsizlik hiç peşimi bırakmıyor. Herkes gibi iyi bir çocuk olsaydım, okumaya, çalışmaya istekli olsaydım, zavallı babacığımla evde kalmış olsaydım, bu saatte, burada, dağ başında bir köylünün bekçi köpekliğini yapıyor olmazdım. Ah, yeniden dünyaya gelebilseydim! Ama çok geç artık, sabır gerek şimdi!

Ta içinden gelen bu küçük iç dökmeden sonra kulübeye girip uykuya daldı.

22. Bölüm

Pinokyo, hırsızları yakalıyor ve bağlılığının karşılığı olarak salıveriliyor.

İki saat kadar süren tatlı bir uykudan sonra, gece yarısına doğru bir fısıltıyla uyandı. Düzlükte fısıldaşan yabancı sesler duyar gibi olmuştu. Kulübenin deliğinden burnunu uzatınca kediye benzeyen, koyu renk tüylü dört hayvanın kafa kafaya vermiş konuştuklarını gördü. Ama kedi değildi bunlar; özellikle üzüm ve taze piliçten hoşlanan yırtıcı hayvanlar olan sansarlardı. İçlerinden biri arkadaşlarından ayrılıp kulübenin deliğine gelerek alçak sesle:

– İyi akşamlar, Melampo! dedi.

– Benim adım Melampo değil, diye karşılık verdi kukla.

– Sen kimsin peki?

– Ben Pinokyo'yum.

– Ne yapıyorsun burada?

– Bekçi köpekliği yapıyorum.

– Melampo nerede peki? Bu kulübede oturan yaşlı köpek nerede?

– Bu sabah öldü.

– Öldü mü? Zavallı hayvan! Ne kadar iyiydi! Ama yüzüne bakınca sen de iyi bir köpeğe benziyorsun.

– Özür dilerim, ama ben köpek değilim!

– Nesin peki?

– Ben bir kuklayım.

– Ve bekçi köpekliği yapıyorsun öyle mi?

– Ne yazık ki öyle. Ceza olarak!

– Güzel, sana Melampo'yla olduğu gibi anlaşmamızı öneriyorum. Hoşnut kalacaksın.

– Ne anlaşmasıymış bu?

– Biz, eskiden olduğu gibi, haftada bir, bu kümese bir gece ziyareti yapıp sekiz piliç alacağız. Bu piliçlerin yedisini biz yiyecek, birini de sana vereceğiz. Ama, burada iyi anlaşalım, senin uyur gibi yapman ve hiçbir zaman, havlayıp köylüyü uyandırmayı düşünmemen koşuluyla.

– Melampo böyle mi yapıyordu? diye sordu Pinokyo.

– Böyle yapıyordu. Aramızda hiçbir anlaşmazlık da olmadı. Sen şimdi gönül rahatlığıyla, buradan gitmeden önce, yarınki sabah kahvaltın için, kulübenin üstüne güzelce yolunmuş bir piliç bırakacağımızdan emin olarak uyu. Anlaştık mı?

– Anlaştık elbet! dedi Pinokyo ve başını tehdit edici bir tavırla "Biraz sonra görüşürüz," der gibi salladı.

Dört sansar işlerini güven içinde görebileceklerine inanınca köpek kulübesine çok yakın olan kümese gittiler; kümesin tahta kapısını diş ve tırnaklarıyla açıp birbiri peşi sıra içeri süzüldüler. Ama daha yeni girmişlerdi ki kapının arkalarından şiddetle kapandığını duydular.

Pinokyo'ydu kapıyı kapayan; üstelik kapıya güvenemediğinden, daha emin olmak için önüne iri bir de taş koymuştu.

Sonra havlamaya başladı; tam bir bekçi köpeği gibi hav-havv-havv! diye bağırıyordu.

Bu havlama üzerine köylü yatağından fırlayıp tüfeğini aldı ve pencereye çıkıp sordu:

– Ne oldu?

– Hırsızlar geldi! diye karşılık verdi Pinokyo.

– Neredeler?

– Kümeste.

– Şimdi geliyorum.

Gerçekten yıldırım gibi aşağı indi, koşarak kümese girdi ve dört sansarı yakalayıp bir çuvala tıktıktan sonra, sesinde gerçek bir sevinçle:

– Sonunda düştünüz elime! dedi. Sizi cezalandırabilirdim, ama o kadar alçak değilim ben! Sizi yarın komşu köydeki hancıya götürmekle yetineceğim, o tüylerinizi yolup tavşan pişirir gibi pişirecek sizi güzelce. Hakkınız olmayan bir onur bu, ama benim gibi iyi insanlar böyle ufak şeylere aldırmazlar!

Ardından, Pinokyo'nun yanına gidip onu okşadıktan sonra, söz arasında, sordu:

– Bu dört hırsızın hilesini nasıl anladın? Melampo, benim sadık Melampom hiçbir şeyin farkında değildi.

Kukla o zaman bildiklerini anlatabilirdi. Köpekle sansarlar arasındaki utanç verici anlaşmayı yani. Ama köpeğin ölmüş olduğunu anımsayarak, içinden düşündü: Ölüleri suçlamak neye yarar? Ölen ölmüş, yapılabilecek en iyi şey öleni rahat bırakmak!

– Sansarlar düzlüğe geldiğinde uyanık mıydın, uyuyor muydun? diye yine sordu köylü.

– Uyuyordum, diye karşılık verdi Pinokyo. Ama gevezelikleriyle uyandırdılar beni. İçlerinden biri kulübeye kadar gelip bana: "Havlayıp sahibini uyandırmayacağına söz verirsen sana besili ve yolunmuş bir piliç armağan ederiz!" dedi. Anlıyor musunuz? Bana böyle bir öneride bulunmak yüzsüzlüğünü yaptı! Çünkü şunu bilmeniz gerekir: Ben bir kuklayım, birçok kusurum olabilir, ama herhalde aptal değilim. Namussuzlarla da hiçbir zaman işbirliği yapmam.

– Aferin oğlum! diye bağırdı köylü, omzuna vurarak. Bu duygular senin değerini yükseltir. Ne kadar hoşnut olduğumu göstermek için seni şu anda evine dönmekte özgür bırakıyorum.

Sonra, köpek tasmasını Pinokyo'nun boynundan çıkardı.

23. Bölüm

Pinokyo, Gece Mavisi Saçlı Güzel Kız'ın ölümüne ağlıyor; sonra rastladığı bir Güvercin onu deniz kıyısına götürüyor, suya atlayan Pinokyo, babası Geppetto'nun yardımına koşuyor.

Tasmanın boynundaki sert ve aşağılayıcı ağırlığını duymaz olmasıyla kırlarda koşmaya başlaması bir oldu Pinokyo'nun; bir an önce kendisini Peri'nin evine götürecek anayola çıkmalıydı.

Anayola varınca dönüp aşağıda kalan ovaya baktı; bir talihsizlik sonucu Tilki ile Kedi'ye rastladığı orman buradan iyice görülüyordu. Boynundan asıldığı Ulu Meşe'nin, ağaçların arasından yükselen doruğunu gördü. Ama sağa sola bütün bakınmalarına karşın, Gece Mavisi Saçlı Güzel Kız'ın evini göremedi bir türlü.

O zaman üzücü bir önseziye kapılan Pinokyo bacaklarının bütün gücüyle koşmaya başlayarak, birkaç dakika içinde, bir zamanlar küçük beyaz evin bulunduğu çayıra vardı. Ama beyaz ev yoktu artık. Yerinde küçük mermer bir taş vardı; mermerin üzerinde kitap harfleriyle yazılmış şu üzücü sözler okunuyordu:

KARDEŞİ PİNOKYO
BIRAKIP GİTTİĞİ İÇİN
ÜZÜNTÜSÜNDEN ÖLEN
GECE MAVİSİ SAÇLI KIZ
BURADA YATIYOR

Bu sözleri güçlükle, hecceleye hecceleye okuyunca kuklanın ne hale geldiğini varın siz düşünün artık. Kendini yüzükoyun yere atıp mezar taşını öpücüklere boğarak, hıçkırıklar içinde ağlamaya başladı. Bütün gece ağladı; ertesi sabah tan atarken, gözünde yaş kalmadığı halde hâlâ ağlıyor, yürek paralayıcı keskin haykırışları, hıçkırıkları çevredeki tepelerde yankılanıyordu.

Ağlarken bir yandan da konuşuyordu:

– Sevgili Periciğim benim, niçin öldün? Sen bu kadar iyi, ben bu kadar kötüyken, niçin ben ölmedim senin yerine? Ya babam nerede acaba? Ne olur onu nerede bulabileceğimi söyle, Periciğim, hep onunla kalmak istiyorum, hiç ayrılmayacağım artık ondan, hiç! Hiç! Öldüğünün doğru olmadığını söyle, sevgili Periciğim, ne olur! Beni gerçekten seviyorsan, küçük kardeşini seviyorsan, canlan, yeniden eskisi gibi ol! Beni yalnız, herkes tarafından bırakılmış görmek seni üzmüyor mu? Katiller yeniden gelip beni ağacın dalına asarlarsa, ölüp giderim bu sefer. Ben burada, bu dünyada bir başıma ne yapabilirim? Şimdi, seni ve babamı kaybedince kim doyuracak karnımı? Geceleri nerede yatıp uyuyacağım? Kim bana yeni ceket alacak? Ah, ne iyi olurdu ben de ölseydim, bin kez daha iyi olurdu! Evet, ölmek istiyorum! Hi, hi, hi!

Böyle umutsuzca ağlarken saçlarını yolmak istedi, ama saçları da tahtadan olduğu için ellerini arasına sokabilmek zevkini bile tadamadı.

Bu arada, gökten geçen büyük bir Güvercin, havada kanatlarını açıp durarak, yukarıdan Pinokyo'ya bağırdı:

– Orada ne yapıyorsun çocuk, söylesene!

– Görmüyor musun? Ağlıyorum! diyerek başını bu sese doğru kaldırdı Pinokyo, bir yandan da gözlerini ceketinin koluyla kuruluyordu.

– Söylesene, diye ekledi Güvercin, arkadaşlarının arasında adı Pinokyo olan bir kukla var mı acaba?

– Pinokyo mu? Pinokyo mu dedin? diye ayağa fırlayan kukla bağırdı: Pinokyo benim!

Güvercin bu karşılık üzerine hızla alçalıp yere kondu. Bir hindiden iriydi.

– Öyleyse Geppetto'yu da tanıyor musun? diye kuklaya sordu.

– Tanıyor muyum? Zavallı babam benim o! Yoksa sana benden söz mü etti? Beni ona mı götüreceksin? Sağ mı acaba? Ne olur söyle bana, sağ mı?

– Üç gün önce deniz kıyısında bıraktım onu.

– Ne yapıyordu?

– Okyanusu geçmek için kendine küçük bir kayık yapıyordu. Zavallı adam dört ayı aşkın zamandır arıyor seni; bulamadığı için de, şimdi yeni dünyanın uzak ülkelerinde aramayı koymuş kafasına.

– O kıyı buradan ne kadar uzak? diye sordu Pinokyo, kaygıyla.

– Bin kilometreden çok.

– Bin kilometre mi? Ah Güvercinim, ne iyi olurdu senin kanatların bende olsaydı!

– Gelmek istersen ben götürürüm.

– Nasıl?

– Sırtımda taşıyarak. Çok ağır mısın?

– Ne ağırı? Bir yaprak gibi hafifim.

Pinokyo, başka söze gerek bırakmadan, hemen Güvercin'in sırtına atladı ve ata binenlerin yaptığı gibi, bir ayağını bir yana, ötekini de öbür yana atarak, sevinçle haykırdı:

– Haydi ileri, atım, bir an önce varmak için sabırsızlanıyorum!

Güvercin havalanıp birkaç dakika içinde o kadar yükseğe çıktı ki neredeyse bulutlara değecekti. Bu olağanüstü yüksekliğe varınca kukla dönüp aşağıya bakmak merakına kapıldı. Ama öylesine korktu ki, başı öylesine döndü ki, bayılmamak için, kollarıyla tüylü atının boynuna sıkı sıkı sarıldı.

Bütün gün uçtular. Akşama doğru Güvercin:

– Fena halde susadım! dedi.

– Ben de çok acıktım! dedi Pinokyo.

– Birkaç dakika ilerdeki güvercinlikte duralım; sonra yeniden yola çıkıp yarın sabah şafakla birlikte o deniz kıyısında oluruz.

Boş bir güvercinliğe girdiler. Burada yalnız küçük bir kova su ve küçük bir sepet de sarmaşık tohumu vardı.

Kukla sarmaşık tohumunu hiç sevmezdi; adını duysa iğrenir, midesi bulanırdı. Ama o akşam tıkanıncaya kadar yedi. Hemen hemen hepsini bitirdikten sonra, Güvercin'e dönüp:

– Sarmaşık tohumunun bu kadar güzel olduğunu hiç sanmazdım! dedi.

– Şunu bilmelisin oğlum, dedi Güvercin: Açlık gerçek olduğu zaman, yiyecek başka şey de yoksa, sarmaşık tohumu bile tatlı gelir insana! Açlık naz dinlemez.

Yeniden havalanıp yola koyuldular. Ertesi sabah deniz kıyısına vardılar.

Güvercin Pinokyo'yu yere bıraktı ve yaptığı iyilik için teşekkür bekleme sıkıntısına bile katlanmadan yeniden havalanıp gözden kayboldu.

Kıyı, denize bakarak bağrışan, ellerini kollarını sallayan insanlarla doluydu.

– Ne oldu? diye yaşlı bir kadıncağıza sordu Pinokyo.

– Oğlunu kaybeden zavallı bir baba, onu denizin ötesinde aramaya gitmek için, küçük bir kayıkla açılmak istedi; ama deniz çok kötü bugün, kayık batmak üzere...

– Kayık nerede?

– Şuraya, parmağının gösterdiği yere bak! dedi yaşlı kadıncağız; o uzaklıktan, içinde küçücük bir adam olan ufacık bir ceviz kabuğuna benzeyen küçük bir kayık gösterdi.

Pinokyo gözlerini o yöne dikip dikkatle baktıktan sonra keskin bir çığlık kopardı:

– Babacığım! Babacığım!

Bu arada, dalgaların öfkeyle dövdüğü kayık, bir gözden kayboluyor, bir yeniden denizin üstünde beliriyordu. Pinokyo ise, yüksek bir kayanın tepesinde, babasına durmadan adıyla sesleniyor; elleriyle, mendiliyle, başından çıkardığı beresiyle işaretler yağdırıyordu.

Geppetto, kıyıdan çok uzak olmasına karşın, oğlunu tanımıştı galiba; çünkü o da başından beresini çıkararak selam verdi ve el kol işaretleriyle, sevinerek geri döneceğini, ama denizin çok fırtınalı olduğunu, kürek çekerek kıyıya yaklaşmasını engellediğini anlattı.

Birden korkunç bir dalga geldi ve kayık kayboldu. Yeniden su üstünde görünmesini beklediler, ama bir daha görünmedi kayık.

– Zavallı adam! dediler o zaman, kıyıya toplanmış olan balıkçılar; alçak sesle dualar mırıldanarak evlerine doğru uzaklaştılar.

Birden umutsuz bir çığlıkla geri döndüklerinde, küçük bir çocuğun bir kayanın tepesinden "Babamı kurtarmak istiyorum!" diye haykırarak denize atladığını gördüler.

Tahtadan yapılmış olduğu için denizin üzerinde kolaylıkla duran Pinokyo balık gibi yüzüyordu. Bazen, dalgaların öfkeli bir vuruşuyla suyun içinde kaybolduğu; bazen, karadan çok uzakta, bir kolunun ya da bir bacağının belirdiği görülüyordu. Sonunda gözden kaybettiler onu, bir daha da göremediler.

– Zavallı çocuk! dediler o zaman, kıyıya toplanmış olan balıkçılar, alçak sesle dualar mırıldanarak evlerine gittiler.

24. Bölüm

'Çalışkan Arılar' adasına varan Pinokyo, Peri'yi buluyor.

Zavallı babasının yardımına vaktinde yetişme umudunun verdiği güçle Pinokyo bütün gece yüzdü.

Ne korkunç geceydi bu! Bir sağanak, bir dolu; gök gürlüyor, şimşekler çakıyor, ortalık gündüz gibi aydınlanıyordu.

Sabaha karşı, az ileride, uzun bir kıyı kuşağı gördü. Denizin ortasında bir adaydı bu.

Kıyıya varabilmek için bütün gücüyle yüzmeye başladı, ama boşuna. Yükselip alçalan dalgalar onu, bir dal parçası, bir saman çöpü gibi birbirlerine atıyorlardı. Sonunda, bir talih eseri olarak, çok büyük bir dalganın vuruşuyla, kıyının kumları üzerinde buldu kendini.

Yere öyle hızlı çarptı ki bütün kaburgaları, eklemleri çatırdadı; ama kendi kendine:

– Bu kez de ucuz atlattım! diyerek avundu.

Bu arada gök yavaş yavaş açılmıştı; güneş bütün parlaklığıyla çıkmış, deniz dinginleşmiş, sütliman olmuştu.

Kukla, kurutmak için çamaşırlarını güneşe serdikten sonra, o uçsuz bucaksız suyun üzerinde, içinde küçük bir adam olan ufak bir kayık görmek umuduyla denize bakmaya başladı. Ama bütün dikkatiyle baktığı halde, gök, deniz ve çok uzakta oldukları için sinek gibi görünen birkaç yelkenli gemiden başka bir şey görememişti.

– Hiç olmazsa bu adanın adının ne olduğunu bilseydim! diye söyleniyordu. İyi insanların, çocukları ağaç dallarına asmak gibi bir huyları olmayan insanların oturduğunu bilseydim hiç olmazsa bu adada; ama kime sorabilirim bunu? Kime? Ortada kimse yok ki!

Bu kocaman, ıssız yerin ortasında yalnız, yapayalnız olmak düşüncesinin verdiği hüzünle neredeyse ağlayacaktı ki, kıyının az açığından, başı suyun dışında, kendi yoluna giden iri bir balığın geçtiğini gördü.

Adını bilmediğinden, sesini duyurmak için, yüksek sesle bağırdı:

– Hey, bay balık! Bir şey sorabilir miyim size?

– İki şey de sorabilirsin, diye karşılık verdi balık. Dünyanın bütün denizlerinde ender rastlanan çok nazik bir Yunus'tu bu.

– Bu adada, yiyecek olma tehlikesiyle karşılaşmadan yiyecek bulunabilecek köyler olup olmadığını söyleyebilir miydiniz?

– Buna eminim! diye karşılık verdi Yunus. Hatta buradan az uzakta bir köy olacak.

– Peki, hangi yoldan gidilebilir oraya?

– Şu soldaki keçiyolundan sağa sola sapmadan doğruca git. Şaşırmadan dosdoğru varırsın oraya.

– Bir şey daha söyleyebilir misiniz bana? Siz gece gündüz denizde dolaşıyorsunuz, içinde babam olan küçük bir kayığa rastladınız mı acaba? Dünyanın en iyi babasıdır o, nasıl ben düşünülebilecek en kötü çocuğuysam.

– Bu geceki kasırgada kayık batmış olmalı, dedi Yunus.

– Ya babam?

– Birkaç gün önce denizlerimize gelip korku ve acı saçan korkunç Balina yutmuş olmalı onu da.

– Çok büyük mü bu balina? diye sordu Pinokyo; korkudan titremeye başlamıştı bile.

– Büyük de söz mü! diye karşılık verdi Yunus. Bir fikir edinmen için beş katlı bir evden daha büyük olduğunu söyleyebilirim; ağzı da, koca bir trenin lokomotifi ve vagonlarıyla birlikte geçebileceği kadar geniş ve derin.

– Anneciğim! diye korkuyla haykırdı kukla; çabucak giyinip Yunus'a döndü ve:

– Hoşça kalın, bay balık, sizi rahatsız ettiğim için özür diler, nezaketiniz için de teşekkür ederim! dedi.

Sonra keçiyoluna sapıp çabuk adımlarla yürümeye başladı. Çok hızlı, koşar gibi yürüyordu. İşittiği en küçük bir gürültü üzerine, hemen dönüp arkasına bakıyordu, ağzında kocaman bir tren olan, beş katlı bir evden daha büyük, korkunç Balina'nın peşinden gelmesi korkusuyla.

Yarım saat yürüdükten sonra, 'Çalışkan Arılar Köyü' adında bir köye vardı. Sokaklar, işleri peşinde oraya buraya koşuşan insanlarla doluydu. Herkes çalışıyordu, herkesin yapacak bir işi vardı. Tembel, boş gezen birini mumla arasanız bulamazdınız.

– Anladım, dedi kendi kendine bizim tembel Pinokyo. Bu köy bana göre değil! Ben çalışmak için doğmamışım!

Bu arada açlık kendini iyice göstermeye başlamıştı, ağzına bir şey koymayalı yirmi dört saati geçmişti çünkü. Bir tek sarmaşık tohumu bile.

Ne yapacaktı?

Açlığını giderebilmek için iki yol vardı önünde; ya bir iş bulacak, ya birkaç kuruş para ya da bir parça ekmek dilenecekti.

Sadaka istemekten utanıyordu; babası her zaman, yalnız hasta ve yaşlı olanların sadaka istemeye hakkı olduğunu söylerdi çünkü. Bu dünyada gerçek yoksullar, yardıma ve acınmaya hakkı olanlar, yaşlılık ya da hastalık nedeniyle, ekmeklerini kendi emekleriyle kazanamayacak durumda bulunanlardı yalnız. Bunların dışında herkes çalışmak zorundaydı; çalışmayıp aç kalırlarsa kendilerinin bileceği işti bu.

Bu sırada, yoldan kömür yüklü iki arabayı kan ter içinde ve soluk soluğa çeken bir adam geçiyordu.

Yüzünden iyi birisi olduğu sonucuna varan Pinokyo adama yaklaşarak, utancından gözleri yerde, alçak sesle:

– Bana birkaç kuruş vermek iyiliğinde bulunur musunuz? dedi. Çünkü açlıktan ölmek üzereyim.

– Birkaç kuruş değil, diye karşılık verdi kömürcü. Bu iki kömür arabasını eve kadar çekmeme yardım edersen, daha da çok veririm.

– Şaştım doğrusu, dedi kukla. Alınmıştı. Size kalsa eşek yerine kullanacaksınız beni. Hayatımda hiç araba çekmedim ben.

– Sen bilirsin, dedi kömürcü. Öyleyse oğlum, kendini açlıktan ölecek gibi duyumsuyorsan, gururundan iki güzel dilim kes de ye, ama mideni bozmasın sakın.

Birkaç dakika sonra, sırtında bir sepet kireç taşıyan bir duvarcı geçti yoldan.

– Açlıktan esneyen zavallı bir çocuğa birkaç kuruş vermek iyiliğinde bulunur musunuz kibar bey?

– Seve seve, ama benimle gelip şu kireci taşımama yardım et, diye karşılık verdi duvarcı. Birkaç kuruş değil çok daha fazlasını veririm sana.

– Ama kireç ağırdır, dedi Pinokyo. Ben de yorulmak istemiyorum.

– Yorulmak istemiyorsan iyi esnemeler oğlum; afiyet olsun.

Yarım saatten az bir süre içinde en az yirmi kişi daha geçti ve Pinokyo bunların hepsinden sadaka istedi, ama hepsi de:

– Utanmıyor musun? Sokakta dilencilik yapacağına gidip kendine bir iş bul da ekmeğini kazan! dediler.

Sonunda, iki su testisi taşıyan, iyi kalpli bir ninecik geçti.

– Testinizden bir yudum su içmeme izin verir misiniz, iyi kadın? dedi, susuzluktan içi yanan Pinokyo.

– İç oğlum, iç! dedi ninecik, testileri yere bırakarak.

Pinokyo doyana kadar içtikten sonra, ağzını kurularken söylendi:

– Susuzluğumu giderdim! Açlığımı da giderebilseydim böyle!

Bu sözleri duyan iyi ninecik hemen:

– Şu su testilerinden birini eve taşımama yardım edersen sana bir parça ekmek veririm! dedi.

Pinokyo testiye baktı; ama ne evet, ne hayır dedi.

– Ekmekten başka, bir tabak da zeytinyağlı, sirkeli karnabahar salatası veririm! diye ekledi iyi kadın.

Pinokyo testiye bir göz daha attı; ama ne evet, ne hayır dedi.

– Karnabahardan sonra da çok güzel, likörlü bir şeker veririm.

Artık bu son ikramın çekiciliğine dayanamayan Pinokyo karar vererek:

– Tamam, dedi. Testinizi eve kadar taşıyacağım.

Testi çok ağırdı, kukla elinde taşıyamadığı için başına aldı.

Eve varınca, Pinokyo'yu küçük bir masaya oturtan iyi kalpli kadıncağız sofrayı kurup ekmeği, karnabahar salatasını ve şekeri önüne koydu.

Yemedi, sanki çiğnemeden yuttu Pinokyo. Midesi beş aydır ıssız, bomboş kalmış bir mahalle gibiydi.

Midesindeki açlık kazınması yavaş yavaş hafifleyince kendisine iyilik eden kadına teşekkür etmek için başını kaldırdı; ama daha yüzüne iyice bakamadan ohhh! diye uzun bir şaşkınlık ünlemi çıktı ağzından ve büyülenmiş gibi kalakaldı öyle; gözleri açılmış, çatallı eli havada, ağzı ekmek ve karnabaharla dolu.

– Niçin böyle şaşırdın? diye sordu iyi kalpli kadın, gülerek.

– Siz? diye karşılık verdi Pinokyo. Siz? Şey? Ona benziyorsunuz... Onu hatırlatıyorsunuz bana... Aynı ses... Aynı

gözler... Aynı saçlar... Evet, evet... Sizin de saçlarınız gece mavisi... Onunkiler gibi... Ah, Periciğim! Periciğim! Siz olduğunuzu söyleyin bana, sizsiniz değil mi? Artık ağlatmayın beni! Bilseniz ne kadar ağladım! Ne kadar acı çektim!

Pinokyo böyle konuşurken gözlerinden yaşlar boşanarak ağlıyor, kendini dizlerinin üzerinde yere atmış, o gizemli kadıncağızın dizlerine sarılıyordu.

25. Bölüm

Pinokyo, iyi bir çocuk olacağına, okuyacağına söz veriyor Peri'ye. Kuklalıktan bıkmıştır çünkü, iyi bir çocuk olmak istemektedir.

Başlangıçta, gece mavisi saçlı güzel Peri olmadığını söyledi iyi yürekli kadıncağız, ama sonra tanındığını gördüğü, bu oyunu da artık uzatmak istemediği için, Peri olduğunu kabul etti ve Pinokyo'ya:

– Cingöz kukla! dedi. Nereden anladın ben olduğumu?

– Size duyduğum büyük sevgi sayesinde.

– Anımsıyor musun, benden ayrıldığında küçük bir kızdım, şimdiyse bir kadın olarak çıkıyorum karşına; annen olacak yaşta bir kadın hem de.

– Özellikle bunun için sevinçliyim ben de, çünkü abla yerine anne diyeceğim size böylece. Başka çocuklar gibi bir annem olmasını istiyordum zaten nicedir! Ama nasıl büyüdünüz bu kadar çabuk?

– Bir giz bu.

– Öğretin bana. Ben de biraz daha büyümek istiyorum. Görmüyor musunuz, kalakaldım böyle, ne uzuyor, ne kısalıyorum.

– Ama sen büyüyemezsin! diye karşılık verdi Peri.

– Niçin?

– Çünkü kuklalar büyümez. Kukla doğar, kukla yaşar, kukla ölürler.

– Öf! Bıktım hep böyle kukla olmaktan! diye haykırarak kafasına bir tokat attı Pinokyo. Başkaları gibi insan olmamın vakti geldi artık.

– Olacaksın, hak ettiğini gösterirsen eğer...

– Sahi mi? Ne yapmalıyım peki bunu hak etmek için?

– Çok kolay bir şey; iyi bir çocuk olmaya çalışmalısın.

– İyi bir çocuk değil miyim yoksa?

– Değilsin elbet! İyi çocuklar söz dinlerler, sense tersine...

– Hiç söz dinlemiyorum.

– İyi çocuklar okumayı, çalışmayı severler, sense...

– Bense, tersine, bütün yıl serserilik, tembellik ediyorum.

– İyi çocuklar hep doğru söylerler...

– Bense hep yalan söylüyorum.

– İyi çocuklar okula sevinerek giderler...

– Okul aklıma geldikçe başıma ağrılar giriyor benimse. Ama bugünden tezi yok, yaşamımı değiştirmek istiyorum.

– Söz veriyor musun bana?

– Söz veriyorum. Ben de iyi bir çocuk, babamın avuntusu olmak istiyorum... Şimdi nerelerdedir acaba zavallı babacığım?

– Bilmiyorum.

– Onu yeniden görebilecek, kucaklayabilecek miyim acaba?

– Görebileceksin sanırım. Hem de eminim bundan.

Bu karşılık üzerine çok sevinen Pinokyo, Peri'nin ellerini yakalayıp kendinden geçmiş gibi öpmeye başladı. Sonra, başını kaldırıp ona sevgiyle bakarak sordu:

– Söyle bana, anneciğim; öldüğün doğru değildi, öyle değil mi?

– Öyle görünüyor! diye gülümseyerek karşılık verdi Peri.

– Bilsen ne kadar üzüldüm; şurama, boğazıma bir yumru tıkandı sanki, o taşın üstündeki yazıyı okuyunca.

– Biliyorum; zaten bunun için bağışladım seni. Üzüntünün içtenliği iyi bir yüreğin olduğunu gösterdi. İyi yürekli çocuklardansa her zaman bir şeyler umulabilir; biraz yaramaz da olsalar, bazı kötü alışkanlıkları da olsa. Daha doğrusu, doğru yolu bulacakları umudu vardır her zaman için. İşte bu nedenle seni aramaya buraya kadar geldim. Senin annen olacağım.

– Oh! Ne güzel! diye sevinçle sıçrayarak haykırdı Pinokyo.

– Sözümü dinleyecek, ne dersem yapacaksın.

– Sevinçle, hem de sevinçle.

– Yarından tezi yok! diye ekledi Peri, okula gitmekle başlayacaksın işe.

Pinokyo'nun o an azaldı neşesi.

– Sonra, hoşuna giden bir sanat ya da meslek seçeceksin kendine...

Pinokyo ciddileşti.

– Dişlerinin arasından ne söylenip duruyorsun? diye alınmış bir sesle sordu Peri.

– Okula gitmek için, diye mırıldandı kukla, yaşım biraz geçmiş sayılmaz mı diyordum.

– Hayır efendim. Şunu aklına koy: Okumak, öğrenmek için, hiçbir zaman geç kalınmış değildir.

– Ama sanatım ya da mesleğim olmasını istemiyorum ben...

– Niçin?

– Çünkü çalışınca yoruluyorum.

– Oğlum, dedi Peri, böyle konuşanların sonu ya hapishane olmuştur, ya hastane. İnsan, varsıl da olsa, yoksul da olsa, bir şeyler yapmak, çalışmak zorundadır bu dünyada. Kendini tembelliğe bırakanların sonu hep kötü olmuştur. Tembellik çok kötü bir hastalıktır; hemen, daha çocukken iyileştirmek gerekir bu hastalığı; büyüdükten sonra iyileşmez artık, yoksa...

Enikonu etkiledi bu sözler Pinokyo'yu, başını canlı bir hareketle kaldırarak Peri'ye:

– Okuyacak, çalışacak, bana ne dersen yapacağım, dedi. Kukla yaşamından bıktım usandım artık, ne pahasına olursa olsun, bir çocuk olmak istiyorum. Bunu bana söz vermiştin, öyle değil mi?

– Evet, söz verdim, ama gerçekleşmesi sana bağlı artık.

26. Bölüm

Pinokyo, okul arkadaşlarıyla birlikte, korkunç balinayı görmek için deniz kıyısına gidiyor.

Pinokyo ertesi gün köy okuluna başladı.

O yaramaz çocukların, okula bir kuklanın girdiğini gördükleri zamanki hallerini bir düşünün! Kahkahaların ardı arkası kesilmiyordu. Her biri bir şaka yapmaya, takılmaya başlamıştı. Kimi elinden beresini kapıyor, kimi arkadan ceketini çekiyor, kimi ağzının üzerine mürekkeple bıyık yapmaya kalkıyor, kimiyse, oynatmak için, elleriyle ayaklarına ip bağlamaya çalışıyordu.

Pinokyo bir süre terbiyeli durarak sesini çıkarmadı, ama sonunda sabrı taşınca onu en çok iğnelcyip takılanlara döndü ve asık suratla:

– Bakın, çocuklar, dedi. Ben buraya sizin soytarınız olmak için gelmedim. Benim başkalarını saydığım gibi, başkalarının da beni saymasını isterim.

– Aferin kukla! Kitap gibi konuştun! diye gülmekten yerlere yatarak bağrıştı yaramazlar; ötekilerden daha saygısız olan biriyse, kuklayı burnunun ucundan yakalamak için elini uzattı.

Ama çabuk davranamadı; çünkü Pinokyo masanın altından bacağını uzatıp ayağının bileğine bir tekme indiriverdi.

– Of! Amma sert ayağı varmış! diye bağırdı çocuk, kuklanın vurduğu yeri ovuşturarak.

– Ya dirseği! Ayaklarından daha sert! dedi, yüzsüzce alayları yüzünden midesine bir dirsek yemiş olan bir başkası.

Neyse; Pinokyo bu tekmeyle dirsekten sonra okuldaki bütün çocukların saygı ve sevgisini kazandı. Herkes ona yakınlık gösteriyor, içten bir sevgi duyuyordu.

Öğretmen de övüyordu onu, çünkü hep dikkatli, çalışkan, zeki, okula ilk gelen ve dersler bittiğinde ayağa en son kalkan öğrenci olarak görüyordu.

– Tek kusuru çok arkadaşı olmasıydı; bunların arasında da, okumak, öğrenmek için istek duymayan, haşarılıklarıyla ünlü öğrencilerin sayısı oldukça kabarıktı.

Öğretmen her gün dikkatini çekiyor, iyi yürekli Peri de her gün yinelemekten bıkmıyordu:

– Bak, Pinokyo! O senin kötü okul arkadaşların eninde sonunda seni okumaktan soğutacak, belki de başına bir dert açacaktır.

Kukla, hep omuz silkiyor ve "Burada akıl var!" anlamına, işaretparmağıyla alnının ortasına dokunarak:

– Böyle bir tehlike yok! diye karşılık veriyordu.

Sonunda, bir gün okula giderken bu arkadaşlarından birkaçına rastladı. Pinokyo'ya yaklaşarak:

– Büyük haberi duydun mu? dediler.

– Hayır.

– Deniz kıyısına dağ kadar büyük bir balina gelmiş.

– Sahi mi? O babamı yutan balina olmasın bu?

– Biz balinayı görmeye kıyıya gidiyoruz. Sen de gelir misin?

– Hayır, ben okula gitmek istiyorum.

– Boş ver okulu. Yarın gideriz. Bir ders eksik, bir ders fazla ne fark eder, hep aynı eşek değil miyiz?

– Ya öğretmen ne der?

– Ne derse desin. Bütün gün homurdanmak için devletten para alan biri o.

– Ya annem?

– Annelerin hiçbir şeyden haberleri olmaz! diye karşılık verdi kötü çocuklar.

– Ne yapacağım, biliyor musunuz? dedi Pinokyo. Bazı nedenlerden dolayı görmek istiyorum balinayı... Ama onu görmeye okuldan sonra gideceğim.

– Zavallı budala! dedi çeteden biri. Böyle kocaman bir balığın orada senin keyfini bekleyeceğini mi sanıyorsun? Canı sıkıldı mı döner, başka yere gider, ondan sonra görebilirsen gör.

– Buradan kıyı ne kadar çeker? diye sordu kukla.

– Bir saat içinde gidip geliriz.

– Hadi öyleyse! Bakalım kim önce varacak! diye haykırdı Pinokyo.

Hareket işareti böylece verilince, kitapları defterleri kollarında, kırların içinde koşmaya başladı yaramazlar. Pinokyo en önde gidiyordu; ayakları kanatlıydı sanki.

Arada bir, arkasına dönerek, geride, epey arkada kalmış olan arkadaşlarıyla alay ediyor; onları, soluk soluğa, bitkin, toz toprak içinde ve dilleri bir karış dışarıda gördükçe, yürekten gülüyordu. O anda, hangi korkulara, hangi korkunç felaketlere doğru gittiğini bilmiyordu zavallı!

27. Bölüm

Pinokyo ile arkadaşları arasında büyük kavga. İçlerinden biri yaralandığı için jandarmalar Pinokyo'yu tutukluyor.

Kıyıya varınca ilk iş olarak gözleriyle denizi bir taradı Pinokyo. Ama balina falan göremedi. Kocaman bir ayna gibi dümdüzdü deniz.

– Hani, nerede balina? diye sordu arkadaşlarına dönüp.

İçlerinden biri, gülerek:

– Herhalde kahvaltı etmeye gitmiştir! diye karşılık verdi.

Bir başkası:

– Belki de şekerleme yapmak için yatmıştır! diye eklerken, ölecek gibiydi gülmekten.

Pinokyo, bu anlamsız sözlerle aptalca gülüşmelerden, kendisini aslı olmayan bir şeye inandırmak gibi kötü bir şaka yaptıklarını anlamıştı. Buna canı sıkıldığından öfkeli bir sesle:

– Söyleyin bakalım, dedi, ne amaçla uydurdunuz bu balina öyküsünü?

– Tabii bir amacımız vardı! diye hep bir ağızdan karşılık verdi haylazlar.

– Neymiş peki, bu?

– Senin okulu asıp bizimle gelmen. Derslere bu kadar

bağlı olmaktan utanmıyor musun? Utanmıyor musun bu kadar çok çalışmaktan?

– Ben çalışıyorsam bundan size ne?

– Öğretmenin gözünden düşürüyorsun bizi, daha ne olsun?

– Niçin?

– Çünkü çalışkan öğrenciler, bizim gibi çalışmak istemeyenlerin gözden düşmesine neden olurlar. Oysa biz gözden düşmek istemiyoruz! Bizim de gururumuz var!

– Sizi hoşnut etmek için ne yapmalıyım peki?

– Bizim üç büyük düşmanımız olan okul, ders ve öğretmenden sen de uzaklaş.

– Ya ben çalışmayı sürdürmek istersem?

– Bir daha yüzüne bakmayız, ilk fırsatta da ödetiriz bunu sana!

– Güldürmeyin beni, dedi kukla, başını sallayarak.

– Bana bak, Pinokyo! diye bağırdı çocukların en büyüğü Pinokyo'ya yaklaşarak. Burada palavra sıkıp horozlanmayı bırak! Sen bizden korkmuyorsan biz de senden korkmuyoruz! Unutma, sen bir kişisin, bizse yedi.

– Yedi keçi, sıçanı yedi! diyerek alayla güldü Pinokyo.

– Duydunuz mu? Hepimize sövdü! Sıçanı yedirdi bize!

– Pinokyo, sözünü geri al, yoksa karışmayız!

– Nanik! diye alayla bağırdı kukla, eliyle nanik yaparak.

– Pinokyo! Sonun kötü olacak!

– Nanik!

– Eşek sudan gelinceye kadar dayak yiyeceksin, Pinokyo!

– Nanik!

– Burnunu kırarız, Pinokyo!

– Nanik!

– Şimdi görürsün naniği! diye bağırdı çocukların en ateşlisi. Şimdilik şunu al da akşam yemeğine sakla.

Bunu der demez kafasına bir yumruk indirdi Pinokyo'nun.

Karşılığını da hemen aldı ama, bunu bekleyen kukla da yapıştırmıştı yumruğunu; sonra hepsi birbirlerine girdiler.

Yalnız olmasına karşın, kendini aslanlar gibi savunuyordu Pinokyo. Tahta ayaklarıyla attığı tekmeler iyi iş görüyor, ötekileri yanına yaklaştırmıyordu. Ayakları eriştiği yerlerde kesinlikle iz bırakıyordu.

Bunun üzerine, kuklayla göğüs göğüse kavgada başa çıkamadıkları için öfkelenen çocuklar, uzaktan atışa başvurmayı düşünerek, okul kitaplarını koydukları çıkınlarını çözüp *Aritmetik*'leri, *Okuma*'ları, *Tom Amca'nın Kulübesi*'ni, *Pal Sokağı Çocukları*'nı, *İki Yıl Okul Tatili*'ni ve başka okul kitaplarını Pinokyo'nun üzerine savurmaya başladılar. Ama uyanık ve malın gözü olan Pinokyo hep zamanında sağa sola kaçıyor, böylece başının üzerinden geçen kitaplar teker teker denizi boyluyordu.

Balıkların halini bir düşünün! Kitapları yenecek bir şey sanarak suyun yüzüne çıkıyorlar, ama bir sayfayı ya da kapağı dişledikten sonra, "Bize göre bir şey değil bu; biz çok daha iyi şeyler yemeye alışkınız" dercesine yüzlerini buruşturarak ısırdıkları parçayı hemen tükürüyorlardı.

Bu arada gittikçe yırtıcı bir hal alıyordu kavga; öyle ki, sudan çıkıp ağır ağır kıyıya kadar tırmanmış olan iri bir yengeç nezleden boru gibi olmuş sesiyle bağırdı:

– Kesin artık, haylazlar! Çocuklar arasındaki bu kavgalar pek ender iyi biter. Kesinlikle bir felaket olur sonunda!

Zavallı yengeç! Rüzgâra söyleseydi daha iyiydi! Hatta o Pinokyo olacak utanmaz, arkasına dönüp ısıracak bir köpek gibi bakarak, kaba bir tavırla:

– Sus, can sıkıcı yengeç! Boğazını düzeltmek için gidip iki yosun parçası çiğnesen daha iyi edersin. En iyisi, git yatağına yat da terlemeye çalış! dedi.

Bu arada, bütün kitaplarını atıp bitirmiş olan çocuklar Pinokyo'nun biraz ötede duran kitap çıkınını görerek üzerine atıldılar.

Bu kitapların arasında, sırtı ve kenarları tirşe kaplı, kalın karton ciltli biri vardı. *Aritmetik Dersleri*'ydi bu. Ne kadar ağır olduğunu düşünün artık!

Yaramazların biri bu cildi aldı ve Pinokyo'nun başını nişanlayarak bütün gücüyle savurdu; ama kuklanın yerine arkadaşlarından birinin kafasına geldi kitap. Birden bembeyaz kesildi oğlan, ağzından:

– Anneciğim, yetiş! Ölüyorum! sözlerinden başka söz çıkmadı.

Kıyının kumları üzerine boylu boyunca yığılıp kaldı sonra.

Ölü çocuğu gören ötekiler korkarak tabana kuvvet kaçmaya başladılar. Bir dakika sonra hiçbiri yoktu ortalıkta.

Ama Pinokyo orada kaldı, acı ve korkudan o da ölü gibi olmasına karşın, deniz suyuna batırdığı mendiliyle zavallı okul arkadaşının şakaklarını ıslatmaya çalıştı. Bu arada, gözlerinden sel gibi yaş boşanarak umutsuzca ağlıyor, arkadaşına adıyla seslenerek:

– Eugenio! Zavallı Eugeniom! diyordu. Aç gözlerini, bana bak! Niçin karşılık vermiyorsun bana? Senin canını acıtan ben değilim, biliyorsun değil mi? İnan bana, ben yapmadım! Aç gözlerini Eugenio! Gözlerini böyle kapalı tutarsan, beni de öldüreceksin... Of, Tanrım! Şimdi nasıl döneceğim evime? İyi yürekli anneciğimin karşısına ne cesaretle çıkacağım? Ne olacağım ben? Nereye kaçayım? Nereye saklanayım? Ah, ne kadar iyi olurdu, bin kez daha iyi olurdu okula gitseydim! Niçin uydum başıma dert açan bu arkadaşlara? Öğretmen de söylemişti bana! Anacığım da, kaç kez, kaç kez söylemişti: "Kendini kötü arkadaşlardan sakın!" diye. Ama inatçının biriyim ben, dik kafalının biriyim... Öğütleri dinliyor, dinliyor, sonra yine bildiğimi okuyorum! Sonra da yaptıklarımın cezasını çekiyorum işte... Dünyaya geldim geleli, bir çeyrek saat bile rahat etmedim, rahat olmadım daha. Tanrım! Ne olacağım ben, ne olacağım, ne?

Ağlıyor, yalvarıyor, kafasına yumruklar indiriyor, zavallı Eugenio'yu adıyla çağırıp duruyordu böyle Pinokyo. Sonra bir ara, yaklaşan ayak sesleri işitti. Döndü, iki jandarma vardı karşısında.

– Burada yere yatmış ne yapıyorsun? diye sordular Pinokyo'ya.

– Bu okul arkadaşımı bekliyorum!

– Fenalık mı geldi acaba?

– Sanırım öyle.

– Ne fenalığı? dedi, jandarmaların biri, eğilip Eugenio'yu yakından inceledikten sonra. Bu çocuk şakağından yaralanmış. Kim yaraladı bunu?

– Ben yaralamadım! diye korkudan ölecek gibi olan kukla kekeledi.

– Sen yaralamadıysan kim yaraladı peki?

– Ben yaralamadım! diye yineledi Pinokyo.

– Peki neyle yaralandı?

– Bu kitapla.

Kukla, karton ve tirşe ciltli *Aritmetik Dersleri*'ni yerden alıp jandarmaya gösterdi.

– Kimin bu kitap?

– Benim.

– Bu kadar yeter. Başka bir şeye gerek yok. Ayağa kalk da bizimle gel bakalım.

– Ama ben...

– Yürü bizimle!

– Ama ben suçsuzum...

– Yürü dedik!

Jandarmalar, yola çıkmadan önce, o sırada kayıklarıyla kıyının yakınlarından geçen balıkçıları çağırıp onlara:

– Başından yaralanmış bu çocuğu size emanet ediyoruz. Evinize götürüp bakın. Yarın gelip göreceğiz! dediler.

Sonra Pinokyo'ya dönüp onu ortalarına aldılar ve asker vurgusuyla:

– İleri! Çabuk yürü! Yoksa karışmayız, buyruğunu verdiler.

Kukla, bu sözü yineletmeden köye giden keçiyolundan yürümeye başladı. Ama yürüyor muydu, ne yapıyordu, farkında değil gibiydi zavallı! Düş görüyormuş gibi geliyordu, ne kötü bir düş hem de! Kendinde değildi. Gözleri her şeyi çift görüyordu; bacakları titriyordu; dili damağına yapışıp kalmıştı, tek söz söylemiyordu artık. Yine de, bu aptallaşma, kendinden geçme halinde bile, içini, yüreğini bir şey oyuyordu sanki: İyi Peri'nin evinin penceresinin önünden jandarmaların ortasında geçmek zorunda olduğu düşüncesiydi bu. Oradan böyle geçmektense ölmek daha iyiydi.

Gelmişlerdi artık, köye girmek üzereydiler. Tam bu sırada bir rüzgâr esti ve Pinokyo'nun beresini başından alıp on adım kadar geriye düşürdü.

– İzin verirseniz, gidip beremi alabilir miyim?

– Al bakalım. Çabuk ol ama.

Kukla gitti, beresini aldı, ama başına koyacağına dişlerinin arasına sıkıştırdığı gibi, olanca hızıyla deniz kıyısına doğru koşmaya başladı. Kurşun gibi gidiyordu.

Onu yakalamanın zor olduğunu düşünen jandarmalar, bütün köpek yarışlarında birincilik ödülünü kazanan iri bir köpeği saldılar peşine. Pinokyo koşuyor, köpek daha hızlı koşuyor, bu vahşi yarışın sonunu merak eden insanlar pencerelere üşüşüyor, yol boyunca toplanıyordu. Ama kimse yarışın sonunu görerek merakını gideremedi, çünkü köpekle Pinokyo yoldan öyle bir toz bulutu kaldırdılar ki, birkaç dakika sonra hiçbir şey görmek mümkün değildi artık.

28. Bölüm

Pinokyo, balık gibi tavada kızartılmak tehlikesiyle karşı karşıya.

Bu umutsuzca koşuda, bir an geldi, artık her şeyin bittiğine inandı Pinokyo. Olanca hızıyla koşan Alidoro (köpeğin adı Alidoro'ydu) ona yetişmek üzereydi çünkü.

Pinokyo'nun, hemen bir adım arkasında köpeğin hızlı soluklarını duyduğunu, hatta soluklarının yakıcı alevini hissettiğini söylemekle yetinelim.

İyi bir talih eseri olarak, kumsal yakındı artık, deniz hemen ileride, iki adım ötede görünüyordu.

Kukla kıyıya varır varmaz ancak bir kurbağanın başarabileceği çok güzel bir sıçrayışla suyun ortasına atladı. Alidoro ise durmak istediği halde hızını alamayıp o da suya girdi. Ama yüzme bilmiyordu zavallı; bu yüzden, suyun üzerinde durabilmek için pençelerini vurarak çabalamaya başladı. Ancak çabaladıkça daha çok batıyordu.

Zavallı köpek, yeniden suyun yüzüne dönüp kafasını dışarı çıkardığında, korkudan fal taşı gibiydi gözleri ve havlayarak haykırıyordu:

– Boğuluyorum! Boğuluyorum!

– Çatla! diye bağırdı, kendini artık her türlü tehlikeden uzak gören Pinokyo uzaktan.

– Yardım et bana Pinokyocuğum! Ölümden kurtar beni!

Bu iç paralayan haykırış üzerine, aslında çok iyi bir yüreği olan kuklanın içi acımayla doldu ve köpeğe dönerek:

– Ama ben yardım edip seni kurtarırsam, beni artık kovalamayacağına, canımı sıkmayacağına söz verir misin? dedi.

– Söz veriyorum! Söz veriyorum! Ne olur elini çabuk tut, biraz gecikirsen öldüm demektir.

Bir an duraksadı Pinokyo; ama aklına babasının her zaman iyi bir davranışın insana hiçbir zararı dokunmayacağını söylediği geldi ve yüzerek Alidoro'ya yetişip iki eliyle birden kuyruğundan yakaladığı gibi sığ kıyının kuru kumlarına çıkardı.

Ayakta duracak hali kalmamıştı zavallı köpeğin. İstemeyerek de olsa o kadar çok tuzlu su yutmuştu ki top gibi şişmişti. Yine de, ona pek güvenemeyen Pinokyo, bir önlem olarak yeniden denize atıldı; kıyıdan uzaklaşırken, kurtardığı arkadaşına bağırdı:

– Hoşça kal, Alidoro, iyi yolculuklar, evdekilere selam!

– Güle güle, Pinokyo! diye karşılık verdi köpek. Beni ölümden kurtardığın için çok teşekkür ederim. Büyük bir iyilik yaptın bana. Bu dünyada yapılan her şey karşılığını bulur. Fırsat çıkarsa yine görüşürüz.

Pinokyo, kıyıdan uzaklaşmadan yüzmesini sürdürdü. Sonunda, güvenli bir yere geldiği kanısına vardı; bir göz atınca, kayalıkların üzerinde, uzun bir duman tüten, mağaraya benzer bir yer gördü.

– Bu mağarada sanırım ateş yanıyor, diye kendi kendine söylendi. Çok iyi. Gidip kurur, ısınırım, ya sonra? Sonra, ne olacaksa olur.

Bu karara varınca kayalıklara yaklaştı, ama tam kayanın dibine gelip de tırmanmaya başlayacağı anda, altından suyun içinden bir şeyin yükseldiğini duyumsadı: Onu havaya kaldırıyordu bu yükselen şey. Kaçmayı denedi, ama geç kalmıştı artık. Büyük bir şaşkınlıkla, sıçrayan, umutsuz ruhlar

gibi kendilerini oradan oraya çarpan çeşitli tür ve büyüklükte bir yığın balığın kaynaştığı koca bir ağın ortasında bulmuştu kendini çünkü.

Aynı anda, mağaradan, çirkin, ama çok çirkin, deniz canavarına benzeyen bir balıkçının çıktığını gördü. Saç yerine, çok sık yeşil otlarla kaplıydı başı; vücudunun derisi, gözleri, yere kadar inen çok uzun sakalı hep yemyeşildi. Arka ayaklarının üzerinde kalkmış çok iri bir yeşil kertenkeleye benziyordu.

Balıkçı, ağı denizden dışarı çekince sevinçle bağırdı:

– Bugün talihim iyi! Yine güzel bir balık şöleni çekeceğim kendime.

– Neyse, ben balık olmadığıma göre... dedi kendi kendine, biraz cesaret bulan Pinokyo.

Balık dolu ağ, mağaranın içine götürülmüştü. Karanlık ve dumanlı mağaranın ortasında, büyük bir tavada yağ kızarıyor, soluğu yakan bir çıra kokusu çıkıyordu.

– Ne balıklar tutmuşuz, bir bakalım şimdi! dedi yeşil balıkçı; sonra bir fırıncı küreğine benzeyen kocaman elini ağa daldırarak bir avuç barbunya aldı.

– Bu barbunyalar güzel! dedi bakıp zevkle koklayarak. Kokladıktan sonra içinde su olmayan bir leğene attı elindekileri.

Sonra aynı işi bir süre yineledi; ağdan her balık çıkarışında ağzının suyunun geldiğini duyumsayarak sevinçle söyleniyordu:

– Bu uskumrular iyi!

– Şu kefaller ne lezzetlidir!

– Bu dilbalıkları tadından yenmez!

– Ya şu lüferler?

– Ya şu hamsilerin tadı?

Düşündüğünüz gibi, uskumrular, kefaller, dilbalıkları, lüferler ve hamsiler de leğenin içine, barbunyalara arkadaşlık etmeye gittiler.

Ağda son kalan Pinokyo oldu.

Pinokyo'yu ağdan çıkaran balıkçı iri yeşil gözlerini şaşkınlıkla açarak neredeyse korkuyla bağırdı:

– Bu ne biçim balık? Hayatımda hiç böyle bir balık yediğimi anımsamıyorum!

Sonra, dikkatle incelemeye başladı. İyice gözden geçirdikten sonra:

– Anladım, dedi, bu bir deniz yengeci olmalı.

Bunun üzerine, yengeç sanıldığı için ölecek hale gelen Pinokyo, alınmış bir sesle:

– Ne yengeci? dedi. Nasıl davranıyorsunuz bana! Kuklayım ben, bir kukla.

– Kukla mı? Doğrusunu söylemek gerekirse ilk kez bir kukla balığı görüyorum! Ama daha iyi! Seni yemekten büyük bir zevk alacağım.

– Yemek mi? Ama benim bir balık olmadığımı niçin anlamak istemiyorsunuz? Sizin gibi konuştuğumu, düşündüğümü görmüyor musunuz yoksa?

– Çok doğru! dedi balıkçı. Senin, benim gibi konuşmak, düşünmek talihini elde etmiş bir balık olduğunu gördüğümden, gereken işlemleri yapmak istiyorum sana karşı.

– Ne işlemiymiş acaba bunlar?

– Sana karşı duyduğum dostluk ve saygıyı göstermek için, pişirilme biçiminin seçimini sana bırakacağım. Tavada kızartılmak mı, yoksa sahanda salçayla pişirilmek mi istersin?

– Doğrusunu söylemek gerekirse, özgür kalıp evime dönebilmek isterdim ben.

– Alay mı ediyorsun? Böyle ender bir balığın tadına bakmak fırsatını kaçıracağımı mı sanıyorsun? Öyle her gün kukla balığı tutulmaz bu denizlerde. İşi bana bırak. Seni öteki balıklarla birlikte tavada kızartacağım, hoşnut kalırsın, merak etme. Arkadaşlarla birlikte kızartılmak bir avuntudur ne de olsa.

Bu tehlike belirtisi karşısında, ağlayıp haykırmaya, yalvarmaya başladı Pinokyo; ağlarken bir yandan da: Okula gitmiş olsaydım ne iyi olurdu! Arkadaşlara uymanın sonu böyle olur işte! İhi, ihi! diye söyleniyordu.

Yeşil balıkçının elinden kurtulmak amacıyla bir yılanbalığı gibi çırpınıp inanılmaz çabalar harcadığı için, adam sağlam bir saz parçası alıp Pinokyo'nun elleriyle ayaklarını salam gibi bağladı; onu da leğenin dibine, ötekilerin yanına attı.

Sonra, un dolu büyük bir tepsi çıkarıp balıkları una bulamaya başladı. Unladıklarını kızartmak için tavaya atıyordu.

Kızgın yağda ilk oynayanlar zavallı uskumrular oldu, onlardan sonra sıra lüferlere, sonra kefallere, sonra dilbalıklarına, sonra hamsilere, hamsilerden sonra da Pinokyo'ya geldi. Kendini ölüme (ne kötü ölüm hem de!) bu kadar yakın gören Pinokyo, öyle büyük bir korkuya kapılmıştı, öyle şiddetle titriyordu ki, yalvarmak için ne sesi çıkıyordu artık, ne soluğu.

Gözleriyle yalvarıyordu zavallı yavrucak! Ama yeşil balıkçı ona bakmadı bile, beş altı kez tepside yuvarlayıp, tepeden tırnağa iyice una buladı, tebeşirden yapılmışa döndürdü Pinokyo'yu.

Sonra kafasından yakalayıp...

29. Bölüm

Pinokyo, Peri'nin evine dönüyor. Peri, ona, ertesi gün artık kukla değil, bir çocuk olacağına söz veriyor. Büyük olayı kutlamak için sütlü kahve şöleni.

Balıkçı Pinokyo'yu tam tavaya atacakken, kızartmanın keskin ve iştah açıcı kokusunu almış olan iri bir köpek girdi mağaraya.

– Hoşt! Hoşt! diye bağırdı köpeğe balıkçı, elinde una bulanmış Pinokyo'yu tutuyordu.

Ama çok açtı zavallı köpek, acı acı bağırıyor, kuyruğunu sallıyor, sanki:

– Bana bir lokma kızarmış balık ver de seni rahat bırakayım! demek istiyordu.

– Defol diyorum sana! diye bağırdı balıkçı. Tekme atmak için bacağını savurdu.

O zaman, aç karnına burnundan kıl aldırmaya pek öyle alışık olmayan köpek, balıkçıya dönüp hırıldayarak korkunç dişlerini gösterdi.

Tam bu sırada çok ince bir ses işitildi mağarada:

– Kurtar beni, Alidoro! Kurtarmazsan, bu adam tavaya atıp kızartacak beni!

Pinokyo'nun sesini hemen tanıyan köpek, bu sesin, balıkçının elinde tuttuğu una bulanmış nesneden çıktığını anladı, büyük bir şaşkınlıkla.

Ne mi yaptı? Korkunç bir sıçrayışla, balıkçının elinde tuttuğu bu nesneyi ağzıyla yakaladı, dişlerinin arasında incitmeden tutarak hızla mağaradan fırladı ve yıldırım gibi, yallah!

Afiyetle yiyeceği bir balığın elinden kapıldığını görerek çok öfkelenen balıkçı, köpeğin peşinden koşmayı denedi; ama birkaç adım attıktan sonra bir öksürük nöbetine tutularak geri dönmek zorunda kaldı.

Bu arada, Alidoro köye giden keçiyolunu bulmuştu bile. Durup arkadaşı Pinokyo'yu yavaşça yere bıraktı.

– Sana ne kadar teşekkür etsem azdır! dedi kukla.

– Gereği yok! dedi köpek. Sen beni kurtarmıştın, ben de borcumu ödedim. Bilirsin, bu dünyada herkes birbirine yardım etmeli.

– Ama nasıl oldu da o mağaraya geldin?

– Kumsalda ölü gibi yatıp dururken, rüzgâr bir kızartma kokusu getirdi burnuma uzaklardan. Bu güzel koku açlığımı kabarttı, kokuyu izlemeye başladım ben de. Bir dakika gecikmiş olsaydım...

– Aman o konuyu açma! diye haykırdı, hâlâ korkudan titreyen Pinokyo. Açma o konuyu! Bir dakika geç kalmış olsaydın, ben şimdi kızartılmış, yenmiş, çoktan sindirilmiş olacaktım. Off, düşüncesi bile ürpertiyor insanı!

Alidoro, gülerek, sağ pençesini Pinokyo'ya uzattı. Pinokyo da bir dostluk belirtisi olarak onun elini kuvvetle sıktı. Sonra ayrıldılar.

Köpek evinin yolunu tuttu.

Yalnız kalan Pinokyo, biraz ilerdeki bir kulübeye gidip kapının önünde, güneşte ısınmakta olan bir ihtiyarcığa sordu:

– Söyleyin nazik adam, başından yaralanan Eugenio adında zavallı bir çocuktan haberiniz var mı?

– Birkaç balıkçı bu kulübeye getirmişti, ama...

– Ama? öldü mü yoksa? diye adamın sözünü kesti Pinokyo, büyük bir acıyla.

– Hayır; iyileşip evine döndü bile.

– Sahi mi, sahi mi? diye haykırdı kukla, sevinçten sıçrayarak. Yarası ağır değildi demek?

– Ama çok ağır, öldürücü bir yara olabilirdi, dedi yaşlı adam. Çünkü karton ciltli kalın bir kitap atmışlar başına.

– Kim atmış acaba?

– Okul arkadaşlarından biri. Pinokyo adında...

– Kimmiş bu Pinokyo? diye sordu kukla, bilmez gibi yaparak.

– Kötü bir çocukmuş diyorlar, serserinin biriymiş, tam bir baş belası...

– İftira! Hepsi iftira!

– Sen tanıyor musun bu Pinokyo'yu?

– Uzaktan! diye karşılık verdi kukla.

– Nasıl bir çocuk sence? diye sordu yaşlı adam.

– Bence, çok iyi bir oğul, okuma isteğiyle dolu, söz dinler, babasını çok sever, ailesini de...

Kukla bütün bu yalanları peş peşe sıralarken burnuna dokundu ve bir karıştan fazla uzamış olduğunu fark etti. O zaman korkuyla bağırmaya başladı:

– Onun için söylediğim bütün bu iyi şeylere inanmayın, kibar adam. Çünkü Pinokyo'yu çok iyi tanıyorum. Size kesinlikle söyleyebilirim ki; tembel, söz dinlemeyen, okuldan kaçıp arkadaşlarıyla haylazlığa giden gerçekten kötü bir çocuktur o!

Bu sözleri söyler söylemez burnu kısalıp önceki doğal büyüklüğünü aldı.

– Peki, sen niye böyle bembeyazsın? diye birden sordu ihtiyar.

– Söyleyeyim: Farkına varmadan yeni badana yapılmış bir duvara yaslanmışım! dedi, kendisini tavada kızartmak üzere balık gibi una buladıklarını açıklamaktan utanan kukla.

– Ya ceketin, pantolonun, beren ne oldu peki?

– Yolda haydutlarla karşılaştım, beni soydular. Söyleyin, iyi adam, hiç olmazsa eve dönebilmem için bana verecek eski bir giyeceğiniz var mı acaba?

– Oğlum, giyecek olarak küçük bir çuvaldan başka bir şey yok bende. Onda da beslediğim kurt yavruları yatıyor. İstersen al. İşte orada.

Pinokyo, ihtiyarın sözünü ikiletmedi. Kurt yavrularının boş olan çuvalını hemen alıp makasla dibine bir, yanlarına da iki delik açtıktan sonra gömlek gibi üstüne geçirdi. Sonra, bu hafif giysiyle köyün yolunu tuttu.

Ama yolda içi hiç rahat değildi; bir adım ileriye, bir adım geriye atıyor, kendi kendine söyleniyordu:

– Nasıl çıkacağım o iyi Periciğimin karşısına? Beni görünce ne diyecek? Bu ikinci haylazlığımı bağışlamak isteyecek mi? Bahse girerim ki bağışlamaz! Ah, asla bağışlamaz! Ama hak ettim bunu; çünkü hep düzeleceğine söz veren, ama sözünü hiçbir zaman tutmayan yaramaz bir çocuğum ben!

Köye vardığında ortalık kararmış, gece bastırmıştı bile; hava kötü olduğu, bardaktan boşanırcasına da yağmur yağdığı için, kapıyı çalıp açtırmaya kararlı, doğruca Peri'nin evine gitti.

Ama kapıya varınca cesaretinin kırıldığını duyumsadı; çalacağına, koşarak yirmi adım kadar uzaklaştı. Bir daha kapıya yaklaştı, ama yine çalamadı; üçüncüsünde de aynı şey oldu. Dördüncüsünde, kapının tokmağını korkuyla eline alıp hafifçe vurdu.

Bekle bekle, sonunda, yarım saat kadar sonra, en üst kattan (ev dört katlıydı) bir pencere açıldı ve Pinokyo, başının üzerinde yanan bir fener tutan iri bir salyangozun belirdiğini gördü.

– Kim bu saatte gelen? diye sordu Salyangoz.

– Peri evde mi?

– Peri uyuyor ve uyandırılmak istemiyor. Ama sen kimsin?

– Benim!

– Kim?

– Pinokyo.

– Pinokyo kim?

– Evde, Peri'nin yanında kalan kukla.

– Ha, anladım! dedi Salyangoz. Bekle orada, hemen gelip açarım kapıyı.

– Biraz çabuk olun, ne olur, soğuktan ölüyorum, çünkü.

– Oğlum, ben bir salyangozum; salyangozlar hiçbir zaman acele etmezler.

Aradan bir saat, iki saat geçti, ama kapının açıldığı yoktu; üşüdüğü, korktuğu ve sırılsıklam ıslandığı için titreyen Pinokyo bütün cesaretini toplayıp kapıyı ikinci kez, daha kuvvetle çaldı.

Bu ikinci çalış üzerine bir alt katın penceresi açıldı ve aynı Salyangoz göründü.

– Güzel Salyangozum! diye sokaktan bağırdı Pinokyo. İki saattir bekliyorum burada. Bu kötü akşam, iki saat, iki yıl kadar uzun geldi. Ne olur, acele edin.

– Oğlum, diye pencereden karşılık verdi bu rahat ve soğuk hayvan. Oğlum, ben bir salyangozum; salyangozlar hiçbir zaman acele etmezler.

Pencere kapandı.

Biraz sonra saat gece yarısını çaldı. Sonra saat biri, sonra ikiyi çaldı; kapıysa hep kapalıydı.

O zaman sabrı taşan Pinokyo bütün evi inletecek biçimde vurmak için kapının tokmağını öfkeyle yakaladı, ama demir tokmak canlı bir yılanbalığı olup ellerinden kaydığı gibi sokağın ortasındaki su birikintisinde kayboldu.

– Yaa! Öyle mi! diye haykırdı öfkenin gittikçe daha çok körleştirdiği Pinokyo. Tokmak kaybolursa ben de tekmelerim kapıyı.

Sonra biraz geri çekilip esaslı bir tekme indirdi evin kapısına. O kadar hızlı vurmuştu ki, ayağının yarısı kapıya gö-

müldü. Kukla ayağını geri çekmek için ne kadar uğraştıysa da başaramadı. Çivinin tahtaya çakılması gibi saplanmıştı ayağı kapıya.

Zavallı Pinokyo'nun halini düşünün artık. Gecenin kalan kısmını bir ayağı havada, bir ayağı yerde geçirmek zorunda kalmıştı.

Sabahleyin, gün ışırken, kapı açıldı sonunda. Salyangoz olacak o becerikli hayvan dördüncü kattan sokak kapısına kadar topu topu dokuz saatte inmişti. Bu kadar yolu alırken oldukça da terlemiş olmalıydı.

– Ayağınız kapının içinde ne yapıyorsunuz öyle? diye gülerek sordu Pinokyo'ya.

– Bir talihsizlik oldu. Beni bu sıkıntıdan kurtarabilir misiniz acaba, güzel Salyangozcuğum?

– Oğlum, bu iş için bir oduncu gerek, ben hiç odunculuk yapmadım hayatımda.

– Peri'ye benim tarafımdan rica edin.

– Peri uyuyor, uyandırılmak da istemiyor.

– Peki, benim bütün gün burada, bir ayağım kapının içinde beklememi mi istiyorsunuz?

– Sokaktan geçen karıncaları sayarsan canın sıkılmaz.

– Hiç olmazsa yiyecek bir şeyler getirin bana, açlıktan bayılacağım çünkü.

– Hemen! dedi Salyangoz.

Gerçekten, Salyangoz'un hemen, yani üç buçuk saat sonra, başında gümüş bir tepsiyle döndüğünü gördü Pinokyo. Tepside, bir ekmek, kızarmış bir piliç ve dört olgun kayısı vardı.

– İşte Peri'nin size gönderdiği kahvaltı, dedi Salyangoz.

Kukla, Tanrı'nın bu nimetlerini görünce bütün üzüntüsünün kaybolduğunu duyumsadı. Ama yemeye başlayınca, ekmeğin tebeşirden, pilicin kartondan, kayısılarınsa doğal kayısı rengine boyanmış mermerden olduğunu gördü ve sevinci ölçüsünde büyük bir düş kırıklığına uğradı.

Ağlamak, umutsuzca haykırmak, tepsiyi ve içindekileri yere atmak istedi, ama tersine, ya üzüntüden, ya da açlıktan o kadar bitkinleşmişti ki, düştü bayıldı.

Kendine geldiğinde, bir sedir üzerine uzatılmış olduğunu gördü. Peri de yanındaydı.

– Seni bu kez de bağışlıyorum, dedi Peri. Ama bu yaptıklarını bir daha yinelersen, karışmam!

Pinokyo okuyacağına, her zaman iyi davranacağına söz verdi, ant içti. Yılın geri kalan bölümünde de verdiği sözü tuttu. Gerçekten, yıl sonu sınavlarında, okulun en çalışkan öğrencisi olmak onurunu kazandı; genel davranışları o kadar övüldü, hoşnutluk verici bulundu ki, çok sevinen Peri:

– İsteğin yarın yerine gelecek! dedi.

– Yani?

– Tahta bir kukla olmaktan çıkıp iyi bir çocuk haline geleceksin yarın.

Pinokyo'nun onca özlediği bu haberi aldığı zaman kapıldığı sevinci, görmeyen anlayamaz. Bütün dostları, okul arkadaşları, büyük olayı birlikte kutlamak için ertesi gün Peri'nin evinde şölene çağrılmışlardı: Peri, iki yüz fincan sütlü kahveyle, iki yüzüne de tereyağı sürülmüş dört yüz küçük ekmek dilimi hazırlatmıştı. O gün çok neşeli ve güzel bir gün olacağa benziyordu. Ama...

Ne yazık ki, kuklaların yaşamında, hemen her zaman böyle bir *ama*, her şeyi yıkan bir ama bulunuyor.

30. Bölüm

Pinokyo çocuk olacağı yerde, arkadaşı Fitil ile birlikte 'Oyuncaklar Ülkesi'ne gitmek üzere gizlice yola çıkıyor.

Pinokyo, kentte dolaşıp arkadaşlarını çağırmak için Peri'den izin istedi. Bunun üzerine Peri:

– Yarınki şölene arkadaşlarını çağırmaya gidebilirsin, dedi. Ama hava kararmadan eve dönmeyi unutma. Anladın mı?

Kukla:

– Bir saat sonra dönmüş olacağıma söz veriyorum! dedi.

– Bak Pinokyo! Çocuklar hemen söz verir, ama verdikleri sözü tutmakta çoğunlukla gecikirler.

– Ama ben başkaları gibi değilim; ben bir şey yapacağım dedim mi yaparım.

– Göreceğiz. Ancak, sözünü tutmazsan senin için kötü olur.

– Niçin?

– Çünkü kendilerinden daha çok şey bilenlerin sözlerini dinlemeyen çocukların başına her zaman kötü bir şey gelmiştir.

– Benim başıma da geldi bu, dedi Pinokyo. Ama bir daha düşmem aynı yanlışa.

– Dediğinin doğru olup olmadığını göreceğiz.

Kukla, başka bir şey söylemeden, onun için bir tür anne olan iyi Peri'sine hoşça kal dedi ve şarkı söyleyip oynayarak evin kapısından çıktı.

Bir saatten biraz fazla bir süre içinde bütün arkadaşları çağrılmıştı. Bazıları hemen ve sevinçle kabul etti; bazıları önce biraz yalvarttı, ama sütlü kahveye batırarak yiyecekleri küçük ekmeklerin üzerine tereyağı da sürülmüş olacağını öğrenince, sonunda hepsi "Seni sevindirmek için biz de geleceğiz," dedi.

Şimdi, Pinokyo'nun, dostları, okul arkadaşları arasından birini hepsinden çok sevdiğini bilmeniz gerekiyor; adı Romeo olan bu çocuğu, tıpkı bir gece fenerinin yeni fitili gibi incecik, kupkuru ve cılız olduğu için, herkes Fitil takma adıyla çağırırdı.

Okulun en tembel, en haylaz çocuğuydu Fitil. Ne var ki Pinokyo çok seviyordu onu. Gerçekten de kahvaltıya çağırmak için önce onun evine gitti, ama bulamadı: Bir daha uğradı, yine yoktu. Üçüncü kez uğradığında yolu yine boşuna yürümüş oldu.

Nerede yakalayabilirdi Fitil'i? Orayı ara, burayı ara, sonunda bir köylü evinin kemerli kapısının altında saklanmış olduğunu gördü.

– Ne yapıyorsun burada? diye sordu Pinokyo, yanına yaklaşarak.

– Gece yarısını bekliyorum, yola çıkmak için...

– Nereye gidiyorsun?

– Uzağa, çok uzağa!

– Ben de üçtür evine gidip seni aradım!

– Ne istiyordun benden?

– Büyük olayı bilmiyor musun? Başıma konan talih kuşunu bilmiyor musun?

– Ne talih kuşu?

– Yarın artık kukla olmaktan kurtulup senin gibi, herkes gibi bir çocuk olacağım.

– Hayrını görürsün umarım!

– Yarın seni de evimde ikindi kahvaltısına bekliyorum!

– Bu gece gidiyorum dedim ya!

– Saat kaçta?

– Gece yarısı.

– Nereye gidiyorsun peki?

– Bir ülkede... Dünyanın en güzel ülkesinde yaşamaya gidiyorum. Ye, iç, yat!

– Adı ne bu ülkenin?

– 'Oyuncaklar Ülkesi' diyorlar. Niçin sen de gelmiyorsun?

– Ben mi? Yoo, olmaz!

– Haksızsın Pinokyo. İnan bana, gelmezsen pişman olursun. Biz çocuklar için daha uygun bir ülkeyi nerede bulabilirsin? Ne okul var orada, ne öğretmen, ne de kitap. Hiç çalışılmıyor o kutlu ülkede. Perşembeleri okula gidilmiyor. Haftada da altı perşembe, bir de pazar günü var. Düşün bir, ocak ayının ilk gününden, aralık ayının son gününe kadar tatil. İşte gerçekten özlediğim gibi bir ülke. İşte bütün uygar ülkeler böyle olmalı!

– Peki günler nasıl geçiyor 'Oyuncaklar Ülkesi'nde?

– Sabahtan akşama kadar oynayıp eğlenerek. Akşam yatıp uyuyorsun, sonra, ertesi sabah yeniden başlıyorsun oyuna. Ne dersin?

– Bilmem ki! dedi Pinokyo. Sonra "Benim de severek yaşayacağım bir hayat" der gibi hafifçe başını salladı.

– Neyse, benimle gelmek istiyor musun? Evet mi, hayır mı? Karar ver!

– Hayır, hayır, olmaz! Artık iyi Perim'e iyi bir çocuk olacağıma söz verdim, sözümü de tutmak istiyorum. Hatta, şimdi güneş batıyor, bu yüzden seni bırakıp hemen kaçıyorum. Haydi hoşça kal, iyi yolculuklar sana.

– Böyle aceleyle nereye gidiyorsun?

– Eve. İyi Perim, hava kararmadan dönmemi istiyor.

– İki dakika bekle.

– Çok geç kalırım.

– Yalnız iki dakika.

– Ya sonra Peri bana bağırırsa?

– Bırak bağırsın. Bağırır bağırır sonra susar, dedi Fitil haylazı.

– Nasıl gidiyorsun peki? Yalnız mısın, yoksa arkadaşların var mı?

– Yalnız mı? Yüz çocuktan fazlayız.

– Yürüyerek mi gideceksiniz?

– Bizi alıp bu talihli ülkenin sınırlarının içine kadar götürecek olan bir araba, gece yarısı buradan geçecek.

– Keşke şimdi gece yarısı olsaydı!

– Niçin?

– Sizin hep birlikte yola çıkışınızı görmek için.

– Biraz daha kal, görürsün.

– Hayır, hayır; eve dönmek istiyorum.

– İki dakika daha dur.

– Zaten çok geciktim. Peri benim için üzülecek.

– Zavallı Peri! Seni yarasaların yiyeceğinden mi korkuyor yoksa?

– Peki, bu ülkede okul olmadığından gerçekten emin misin?

– Elbette.

– Ya öğretmen?

– Bir tane bile yok.

– Okuma zorunluluğu da yok mu?

– Asla, asla!

– Ne güzel ülke! dedi Pinokyo, ağzının suyunun aktığını duyumsayarak. Ne güzel ülke! Hiç bulunmadım orada, ama düşünebiliyorum!

– Niçin sen de gelmiyorsun?

– Konuşman boşuna! İyi Perim'e, artık akıllı bir çocuk olacağıma söz verdim, sözümü tutmak istiyorum.

– Hoşça kal öyleyse, ortaokullara benden çok selam söyle. Yolda görürsen, liselere de.

– Hoşça kal, Fitil; iyi yolculuklar, iyi eğlenceler, arada bir arkadaşlarını da anımsa.

Kukla bu sözleri söyledikten sonra gitmek için iki adım attı, ama sonra durdu ve arkadaşına dönerek sordu:

– Ama bu ülkede haftada altı perşembeyle bir pazar olduğundan gerçekten emin misin?

– Elbet.

– Peki; tatillerin ocağın ilk günü başlayıp aralığın son gününe kadar sürdüğünü de iyi biliyor musun?

– Elbet.

– Ne güzel ülke! diye yineledi Pinokyo, kendini avutmak için tükürerek.

Sonra, kararını vererek, aceleyle ekledi:

– Hadi, hoşça kal; iyi yolculuklar sana!

– Güle güle.

– Ne kadar kaldı yola çıkmanıza?

– İki saat.

– Yazık! Yola çıkmanıza bir saat olsaydı bekleyebilirdim belki.

– Ya Peri?

– Nasıl olsa geç kaldım artık. Eve bir saat önce dönmüşüm, bir saat sonra dönmüşüm, ne fark eder?

– Zavallı Pinokyo! Ya Peri bağırırsa?

– Pöh! Bırakırım bağırsın. Bağırır bağırır, susar.

Bu arada gece olmuş, hava iyice kararmıştı. Birden uzakta kımıldayan bir ışık gördüler, sonra çok hafif ve boğuk, sivrisinek vızıltısına benzeyen bir trompet sesi, bir çıngırak çınlaması duydular.

– İşte geldi! diye haykırdı Fitil, ayağa kalkarak.

– Kim geldi? diye hafif bir sesle Pinokyo sordu.

– Beni alacak olan araba. Söyle: Geliyor musun, gelmiyor musun?

– Ama sahiden doğru mu? diye sordu Pinokyo; o ülkede çocukların okumak zorunda olmadığı?

– Asla, asla, asla!

– Ne güzel ülke! Ne güzel ülke! Ne güzel ülke!

31. Bölüm

Beş ay vur patlasın çal oynasın yaşadıktan sonra, Pinokyo, büyük bir şaşkınlıkla, başında bir çift eşek kulağı çıktığını görür. Kuyruğuyla, her şeyiyle bir sıpa olmuştur artık.

Araba sonunda geldi ve hiç gürültü yapmadan durdu, tekerleklerine kıtık ve paçavralar sarılmıştı çünkü.

Hepsi aynı büyüklükte, ama değişik renklerde on iki çift sıpa çekiyordu arabayı.

Bazıları kül rengi, bazıları beyaz, bazıları tuzla biber karışmış gibi siyah beyaz alacalı, bazıları da sarı gece mavisi çizgiliydi.

Ama işin en ilginç yanı şuydu: Bu on iki çift ya da yirmi dört sıpanın ayaklarında, başka yük ve çekme hayvanlarında olduğu gibi nal değil, beyaz inek derisinden çizmeler vardı.

Ya arabanın sürücüsü?

Boyuna değil de daha çok enine gelişmiş, ufak tefek bir adamcağız düşünün. Bir tereyağı topağı gibi yumuşak ve yağlı, elma gibi de kırmızı küçücük bir yüz, durmadan gülen bir ağız ve sahibine yaltaklanan bir kedinin sesine benzeyen ince, okşayıcı, mırıl mırıl bir ses.

Bütün çocuklar, onu görür görmez çok seviyor, haritada 'Oyuncaklar Ülkesi' gibi çekici bir adla gösterilen o ekmek

elden su gölden yaşanan ülkeye götürülmek için, arabasına koşarak biniyorlardı.

Gerçekten, salamura balık gibi üst üste yığılmış, sekizle on iki yaş arası çocuklarla doluydu araba. İç içe, çok kötü durumdaydılar, havasızlıktan soluk bile alamıyorlardı neredeyse; ama hiçbiri of! demiyor, yakınmıyordu. Birkaç saat sonra, ne kitap, ne okul, ne de öğretmen bulunan bir ülkeye varacaklarını bilmenin avuntusuyla hoşnut ve durumlarına razıydılar; ne sıkıntı, ne yorgunluk, ne açlık, ne susuzluk, ne de uykusuzluk duyuyorlardı.

Araba durunca, ufak tefek adam Fitil'e döndü; yüzünü gözünü oynatıp elleriyle, kollarıyla işaretler yaparak, gülümseyerek sordu:

– Söyle bana, güzel çocuğum; sen de gelmek istiyor musun o talihli ülkeye?

– Elbet istiyorum.

– Ama önceden söyleyeyim, yavrum, arabada yer kalmadı artık. Gördüğün gibi tıka basa dolu!

– Ne yapalım, dedi Fitil, içeride yer yoksa ben de arabanın okunun üzerine oturmaya çalışırım.

Sonra bir sıçrayışta okun üzerine ata biner gibi oturdu.

– Ya sen, yavrum? dedi adam, olanca sevimliliğiyle, Pinokyo'ya dönerek. Sen ne yapıyorsun? Bizimle mi geliyorsun, yoksa kalıyor musun?

– Ben kalıyorum, diye karşılık verdi Pinokyo. Evime dönmek istiyorum ben; okumak ve bütün iyi çocuklar gibi okulda başarılı olmak istiyorum.

– Senin için iyi olur umarım!

– Pinokyo! dedi Fitil, dinle beni: Bizimle gel, bak nasıl eğleneceğiz.

– Hayır, hayır!

– Bizimle gel, bak nasıl eğleneceğiz! diye arabanın içinden birkaç ses haykırdı.

– Bizimle gel, bak nasıl eğleneceğiz! diye arabanın içinden yüzden fazla ses hep birlikte haykırdı.

– Ya benim iyi Perim ne der, sizinle gelirsem? dedi yumuşamaya, gevşemeye başlayan kukla.

– Böyle şeylere üzülüp başını ağrıtma. Sabahtan akşama kadar istediğimiz gibi şamata yapabileceğimiz bir ülkeye gittiğimizi düşün!

Pinokyo karşılık vermedi, yalnız içini çekti; sonra bir daha içini çekti; sonra bir daha; sonunda:

– Bana da biraz yer açın; ben de gelmek istiyorum! dedi.

– Bütün yerler doldu! dedi adam. Ama seni ne kadar sevdiğimizi göstermek için kendi yerimi vereceğim sana...

– Ya siz?

– Ben yürüyerek giderim.

– Yo, olmaz, bunu istemem. Tersine, ben bu sıpalardan birinin sırtına binmek isterim! diye haykırdı Pinokyo.

Bunu dedikten sonra, arabanın hemen önündeki, soldaki sıpaya yaklaşıp binmeye davrandı; ama birden dönen hayvan midesine bir kafa atıp bacakları havada yere düşürdü Pinokyo'yu.

Sahneyi seyreden bütün o çocuklardan nasıl saygısız ve zincirlerinden boşanmış gibi bir kahkaha koptuğunu düşünün artık!

Ama adam gülmedi. Sevgiyle dolu, yaklaştı dik başlı sıpaya ve öpecekmiş gibi yaparak, bir ısırışta sağ kulağının yarısını kopardı.

Bu arada, yerden öfkeyle kalkan Pinokyo, bir sıçrayışta zavallı hayvanın sırtına bindi. O kadar güzel sıçramıştı ki, bütün çocuklar gülmeyi kesip "Yaşa Pinokyo!" diye bağrışmaya başladılar; alkışlar bir türlü bitmek bilmiyordu.

Ama sıpa iki art ayağını birden kaldırarak çok güçlü bir çifteyle, zavallı kuklayı sokağın ortasındaki bir kum yığınının üzerine fırlattı.

Kahkahalar yeniden başladı o zaman. Ama adam hiç gülmedi ve o tedirgin sıpacığa karşı öyle büyük bir sevgi duymaya başladı ki, bir öpüşte öteki kulağının yarısını da kopardı. Sonra kuklaya:

– Şimdi hiç korkmadan binebilirsin, dedi. Bu sıpanın kafasında kötü bir düşünce vardı, ama ben kulağına bir çift söz söyledim; uslandığını, aklının başına geldiğini umarım.

Pinokyo bindi; araba yola koyuldu. Sıpalar dörtnala koşar, araba anayolun çakılları üzerinde ilerlerken; kukla boğuk, ancak anlaşılabilir bir ses duyar gibi oldu. Bu ses:

– Zavallı kuş beyinli! Aklına eseni yaptın, ama pişman olacaksın! diyordu.

Korkar gibi olan Pinokyo bu sözlerin nereden geldiğini anlamak için sağına soluna bakındı, ama kimseyi göremedi. Sıpalar dörtnala koşuyor, araba ilerliyor, arabanın içindeki çocuklar uyuyor, Fitil tarla sıçanı gibi horluyor, arabanın önünde oturan adamsa dişlerinin arasından:

– *Geceleri herkes uyur*
ben hiç uyumam...

diye bir şarkı mırıldanıyordu.

Yarım kilometre kadar gittikten sonra, Pinokyo, yine aynı boğuk sesin:

– Şunu aklından çıkarma, budala! dediğini işitti; kendilerini bütünüyle oyuna, eğlenceye vermek için okumayı bırakan, kitaplara, okullara, öğretmenlere sırt çeviren çocukların sonu hiçbir zaman iyi olmamıştır. Benim başıma geldi. Onun için söylüyorum. Bir gün gelecek, benim şimdi ağladığım gibi, sen de ağlayacaksın... Ama vakit geçmiş olacak, o zaman!

Boğuk bir sesle fısıldanan bu sözler üzerine çok korkan kukla, sıpanın sırtından bir sıçrayışta inip onu burnundan yakaladı.

Sıpanın ağladığını, tıpkı bir çocuk gibi ağladığını görünce nasıl şaşırdığını düşünün artık!

– Hey, bay arabacı! diye bağırdı o zaman Pinokyo, arabanın sahibine. Ne oldu biliyor musunuz? Bu sıpa ağlıyor.

– Bırak ağlasın; güvey olunca güler.

– Siz buna konuşmasını da mı öğrettiniz yoksa?

– Hayır, üç yıl süreyle bir eğitilmiş köpekler kumpanyasında kaldığı için kendi kendine birkaç sözcük öğrenmiş.

– Zavallı hayvan!

– Hadi hadi, dedi adam; bir sıpanın ağlamasını seyretmekle vakit kaybetmeyelim. Atla sırtına da gidelim, gece serinledi, yolumuz da uzun.

Pinokyo ses çıkarmadan adamın dediğini yaptı. Araba yeniden yola koyuldu, sabahleyin tan atarken de sağ salim 'Oyuncaklar Ülkesi'ne vardılar.

Dünyanın başka hiçbir ülkesine benzemiyordu bu ülke. Halkı bütünüyle çocuktu. En büyüklerin yaşı on dörttü; en küçükleriyse yalnızca sekiz yaşındaydılar. Sokaklarda bir neşe, bir şamata. Çığlıklar insanın kafasını şişiriyordu. Her yanda çocuk toplulukları. Kimi ceviz, kimi kaydırak, kimi top oynuyor, kimi bisikletle dolaşıyordu; kimi tahta ata binmişti; kimileri körebe, kimileri kovalamaca oynuyordu. Soytarı gibi giyinmiş bazıları ateş yiyordu; kimi bir rol oynuyor, kimi şarkı söylüyor, kimi havada taklalar atıyor, kimi ellerinin üzerinde yürüyerek eğleniyordu. Kimi çember çeviriyor, kimi general gibi giyinmiş, başında yapraktan bir miğfer, oyuncak atının üzerinde geçiyordu, kimi gülüyor, kimi haykırıyor, kimi birine sesleniyor, kimi ellerini çırpıyor, kimi ıslık çalıyor, kimi yeni yumurtlamış tavuk gibi gıdaklıyordu. Yani öyle bir patırtı, bir şenlik, bir gürültü ki, insanın sağır olmamak için kulaklarını tıkaması gerekiyordu. Bütün alanlarda, sabahtan akşama kadar çocuklarla dolup taşan çadır tiyatroları görülüyordu; bütün evlerin duvarlarındaysa, kömürle yazılmış, aşağıdakiler gibi güzel sözler okunuyordu: Yaşasın ayıncaklar! (Oyuncaklar yerine), Artık okol istemiyoruz! (Artık okul istemiyoruz yerine), Kahrolun Arit Metk! (Kahrolsun Aritmetik yerine) ve bunlara benzeyen daha birçok inci.

Pinokyo, Fitil ve ufak tefek adamla gelen bütün öteki çocuklar kente ayak basar basmaz bu büyük kargaşaya katıl-

dılar ve birkaç dakika içinde, kolayca tahmin edilebileceği gibi, herkesle arkadaş oldular. Onlardan daha mutlu, daha sevinçli kimse var mıydı artık?

Saatler, günler, haftalar bu sürekli şenlik ve eğlencelerle yıldırım gibi geçip gidiyordu.

– Oh, ne güzel yaşam! diyordu Pinokyo, ne zaman Fitil'e rastlasa.

– Görüyor musun, haklı değil miymişim? diyordu öteki de. Bir de gelmek istemiyordun. Düşün, okumakla boşu boşuna onca vakit kaybedecektin. Bugün kitap ve okul derdinden kurtulmuşsan, bunu bana borçlusun; benim öğütlerime, çabalarıma borçlusun, öyle değil mi? Böyle büyük iyilikleri insana ancak gerçek bir dost yapar.

– Doğru, Fitil. Bugün gerçekten mutlu bir çocuksam, sana borçluyum bunu. Oysa öğretmen senin için ne diyordu bana, biliyor musun? Bana hep, "O Fitil haylazıyla arkadaşlık etme, Fitil kötü bir arkadaş, çünkü sana kötülükten başka bir şey öğütlemez," diyordu.

– Zavallı öğretmen! diye başını sallayarak karşılık verdi öteki. Biliyorum, onun canını sıkıyordum, benim için kötü konuşmaktan hoşlanırdı, ama ben iyi yürekliyim, onu bağışlıyorum!

– İyi yürekli dostum benim! dedi Pinokyo ve arkadaşını sevgiyle kucaklayıp iki gözünün ortasından öptü.

Bu arada, bu bitmek tükenmek bilmeyen, oyunla, eğlenceyle geçen günler; bir kitap, bir okul yüzü görmeden geçen günler üst üste yığılarak beş ayı bulmuştu ki Pinokyo, bir sabah uyandığında, keyfini iyice kaçıran kötü bir sürprizle karşılaştı.

32. Bölüm

Pinokyo'nun kafasında eşek kulakları çıkıyor ve gerçek bir sıpaya dönüşen Pinokyo anırmaya başlıyor.

Bu sürpriz neydi acaba?

Şimdi söyleyeceğim, sevgili küçük okurlarım; sürpriz şuydu: Pinokyo uyanınca, her zaman olduğu gibi başını kaşımak istedi ve kaşınırken fark etti ki...

Ne fark ettiğini siz de biraz düşünün bakalım.

Büyük bir şaşkınlıkla, kulaklarının bir karıştan fazla uzamış olduğunu.

Kuklanın kulaklarının, doğduğundan beri küçücük olduğunu biliyorsunuz; o kadar küçüktü ki kulakları, çıplak gözle görülmüyorlardı bile. Kulaklarının gece uzayarak süpürge kadar olduklarının farkına varınca ne hale geldiğini düşünün artık.

Kendisini görebilmek için hemen bir ayna aradı, ama ayna bulamadığı için, lavaboyu suyla doldurup kendisine baktı ve hiçbir zaman görmek istemeyeceği şeyi gördü: Bir çift harika eşek kulağının güzelleştirdiği kendi görüntüsünü yani.

Zavallı Pinokyo'nun duyduğu üzüntüyü, utancı ve umutsuzluğu düşünebiliyor musunuz?

Ağlamaya, haykırmaya, başını duvardan duvara vurmaya başladı; ama o umutsuzluk içinde ağladıkça kulakları daha da büyüyor, uçları da tüylenıyordu.

Bu keskin çığlıklar üzerine odaya, üst katta oturan güzel bir dağsıçanı girdi; kuklayı böyle üzüntüden kendinden geçmiş durumda görünce ilgiyle sordu:

– Neyin var, sevgili komşum?

– Hastayım, küçük sıçancığım, çok hastayım... Beni çok korkutan bir hastalığa yakalandım. Nabza bakmayı bilir misin?

– Biraz.

– Bak bakalım öyleyse, ateşim var mı acaba?

Dağsıçanı ön sağ pençesini kaldırıp kuklanın bileğini tuttuktan sonra içini çekerek:

– Sana kötü bir haber vermek zorunda olduğum için üzgünüm, dostum! dedi.

– Yani?

– Çok ateşin var senin.

– Ne ateşi bu peki?

– Eşek ateşi.

– Niçin peki, anlamıyorum! dedi kukla. Ne yazık ki anlamıştı, ama...

– Ben sana açıklayayım öyleyse, diye ekledi dağsıçanı. İki üç saat sonra artık ne kukla, ne de çocuk olacağını bil...

– Ne olacağım peki?

– İki üç saat sonra gerçek bir sıpa olacaksın; şu araba çeken, pazara lahana, salatalık taşıyanlar gibi.

– Ah, ne kadar talihsizim! Ne kadar zavallıyım! diye haykırdı Pinokyo. Kulaklarını iki eliyle yakalayıp sanki başka birinin kulaklarıymış gibi öfkeyle çekerek.

– Dostum! diye karşılık verdi dağsıçanı, onu avutmak için. Elinden ne gelir? Artık değiştiremezsin bunu. Kitaplardan, okullardan, öğretmenlerden sıkılarak günlerini oyuncaklarla, oyunlarla, eğlencelerle geçiren bütün tembel çocukların eninde sonunda eşek olduğunu bütün kitaplar yazıyor artık.

– Gerçekten öyle mi? diye sordu kukla, hıçkırarak.

– Ne yazık ki öyle. Ağlamanın yararı yok artık. Daha önce düşünmen gerekirdi.

– Ama suç benim değil, inan bana sıçancığım. Bütün suç Fitil'in.

– Kim o Fitil?

– Bir okul arkadaşım. Ben eve dönmek istiyordum. Ben söz dinlemek istiyordum; ben çalışmayı sürdürmek, okulda başarılı olmak istiyordum hep... Ama Fitil bana "Niçin okumak sıkıntısına katlanıyorsun? Niçin okula gitmek istiyorsun? Benimle gel, Oyuncaklar Ülkesi'ne. Orada artık ders çalışmayacağız. Orada sabahtan akşama kadar eğlenecek, hep neşeli olacağız!" dedi.

– Peki o sahte dostun, o kötü arkadaşın öğüdünü niçin dinledin?

– Niçin mi? Çünkü ben düşünmesi kıt bir kuklayım, sıçancığım... Kalpsizin de biriyim. Ah, birazcık kalbim olsaydı, beni bir anne gibi seven, benim için elinden gelen her şeyi yapan o iyi Peri'den asla ayrılmazdım! Şu anda da bir kukla değil, birçokları gibi uslu bir çocuk olurdum! Ah!.. Ama bir rastlarsam o Fitil'e, gösteririm ona ben! Bir karşılaşırsam ağzıma geleni söyleyeceğim.

Sonra sokağa çıkmaya davrandı. Ama tam kapıda, kulaklarının artık eşek kulakları olduğunu anımsadı ve onları herkese göstermekten utanarak, neye karar verdi acaba? Pamuktan kocaman bir takke alıp kafasına geçirdi ve burnunun ucuna kadar çekti.

Sonra çıkıp her yerde Fitil'i aramaya başladı. Sokaklarda, alanlarda, tiyatrolarda, her yerde onu aradı, ama bulamadı. Yolda rastladıklarına sordu, ama kimse görmemişti Fitil'i.

Bunun üzerine bir de evinde aradı. Kapıya varıp çaldı.

– Kim o? diye Fitil içerden sordu.

– Benim! diye karşılık verdi kukla.

– Bir dakika bekle, açıyorum!

Yarım saat sonra kapı açıldı. Pinokyo'nun, odaya girip arkadaşı Fitil'i, başında, burnuna kadar inen kocaman bir pamuklu takkeyle görünce nasıl şaşırdığını varın siz düşünün.

Bu takkeyi görünce biraz avunup rahatlayan Pinokyo kendi kendine:

– Arkadaşım da aynı hastalığa yakalanmış olmasın sakın? Onun da sıpa ateşi mi çıktı yoksa? diye düşündü.

Hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi yapıp gülümseyerek sordu:

– Nasılsın, sevgili dostum Fitil?

– Çok iyiyim. Bir kalıp Parmigiano peynirinin içine düşmüş bir sıçan kadar iyiyim.

– Doğru mu söylüyorsun?

– Niçin yalan söyleyecekmişim?

– Özür dilerim dostum; öyleyse kulaklarına kadar inen bu takkenin işi ne başında?

– Giymemi doktor söyledi, şu dizimi biraz incittim de. Ya sen, sevgili kukla, sen niye çektin o takkeyi burnuna kadar?

– Doktor söyledi, ayağım sıyrıldı da.

– Vah zavallı Pinokyo!

– Vah zavallı Fitil!

Bu sesleri uzun bir sessizlik izledi; iki arkadaş uzun bir süre, sessizce, birbirlerini alayla süzdüler.

Sonunda kukla, tatlı ve yumuşak bir sesle sordu:

– Bir şeyi merak ediyorum, sevgili Fitil. Kulaklarında bir hastalık falan var mı acaba?

– Yoo, ya senin?

– Yok. Yalnız, bu sabahtan beri bir kulağım üzüyor beni.

– Benim de öyle.

– Senin de mi? Hangi kulağın hasta peki?

– İkisi de. Ya senin?

– Benim de öyle. Sakın aynı hastalık olmasın?

– Korkarım öyle.

– Bana bir iyilik yapmak ister misin, Fitil?

– Sevinçle. Bütün kalbimle.

– Kulaklarını gösterir misin bana?

– Niçin olmasın? Ama önce ben seninkileri görmek isterim, sevgili Pinokyo.

– Olmaz; önce sen göstermelisin.

– Olmaz dostum; önce sen, sonra ben.

– Peki, dedi kukla, öyleyse dostça bir anlaşma yapalım.

– Söyle bakalım.

– Takkelerimizi ikimiz birlikte çıkaralım, tamam mı?

– Tamam.

– Dikkat öyleyse!

Pinokyo yüksek sesle saymaya başladı:

– Bir! İki! Üç!

Üç! demesiyle birlikte, iki çocuk birden takkelerini başlarından çıkarıp havaya fırlattılar.

İşte o zaman, insanın gözüyle görmese inanamayacağı bir sahne meydana geldi. Pinokyo ile Fitil, başlarına aynı felaketin gelmiş olduğunu görünce, üzülecekleri yerde, gözlerini kaşlarını oynatarak kulaklarıyla alay etmeye başladılar ve böyle yüzsüzce epey şakalaştıktan sonra da makaraları koyuverdiler.

Güldüler, güldüler, güldüler; ayakta duramayacak hale gelinceye kadar güldüler. Ancak, böyle katılırcasına gülerlerken, Fitil birden sustu. Sallanır, rengi değişirken, arkadaşına:

– Yardım et bana, Pinokyo! dedi.

– Neyin var?

– Eyvah! Artık ayaklarımın üzerinde duramıyorum.

– Ben de duramıyorum! diye bağırdı Pinokyo da, ağlayıp sallanırken.

Böyle konuşurlarken, ikisi de öne doğru eğilip elleriyle ayaklarının üzerinde yürümeye, odanın içinde dönmeye, koşmaya başladılar. Onlar böyle koşarlarken, kolları değişip bacak, yüzleri uzayıp eşek suratına dönüşüyor, sırtları da yavaş yavaş alaca tüylerle kaplanıyordu.

Ama bu iki talihsiz için en kötü an hangisi oldu dersiniz? En kötü ve aşağılayıcı anı arkalarında kuyruk çıktığını hissettikleri zaman yaşadılar. İşte o zaman, utanç ve acıdan, ağlamak, kötü yazgılarından yakınmak istediler.

Keşke hiç denemeselerdi bunu! Ağızlarından, inleyiş ve yakınma sesleri yerine, anırtılar çıkıyordu: Birlikte, yüksek sesle anırmaya başladılar: a-i, a-i, a-i...

Tam bu sırada kapıya vuruldu, dışardan bir ses:

– Açın kapıyı! Ufak tefek adamım ben, sizi bu ülkeye getiren arabanın sürücüsü. Çabuk açın kapıyı, yoksa karışmam! diye bağırdı.

33. Bölüm

Gerçek bir sıpa olan Pinokyo satılmaya götürülür. Oynamasını, çemberden atlamasını öğretmek için bir cambazhane kumpanyasının yönetmeni satın alır Pinokyo'yu. Ama bir akşam düşüp bacağını kırınca; bu kez, derisinden davul yapmak isteyen birine satılır.

Onların açmadığını gören ufak tefek adam, amansız bir tekmeyle ardına kadar açtı kapıyı. Odaya girince, yüzünde hep o aynı gülümsemeyle, Pinokyo ile Fitil'e:

– Aferin çocuklar! İyi anırdınız, sesinizden hemen tanıdım sizi. Duyar duymaz da geldim işte! dedi.

Bu sözler üzerine, başları önlerinde, gözleri yerde ve kuyrukları bacaklarının arasında, öyle mahcup kalakaldı sıpacıklar.

Adam önce tüylerini okşadı, sonra bir kaşağı çıkarıp güzelce kaşağılamaya başladı bunları. İyice uğraşıp ayna gibi parlattıktan sonra da ağızlarına gem vurarak pazarın kurulduğu alana götürdü. Satıp iyi bir para kazanacağını umuyordu.

Gerçekten, alıcılar da kendilerini bekletmediler.

Fitil'i, eşeği önceki gün ölmüş olan bir köylü aldı. Pinokyo ise bir ip cambazları ve soytarılar kumpanyasının yönetmenine satıldı. Adam onu eğitmek, sonra da kumpanyanın

öteki hayvanlarıyla birlikte dans ettirip çeşitli numaralar yaptırmak için satın almıştı.

Ufak tefek adamın ne güzel bir mesleği olduğunu şimdi anladınız mı, küçük okurlarım? Çok temiz, güven veren bir yüzü olan bu pis canavar, ara sıra arabasıyla dünyayı dolaşmaya çıkıyor; sözler verip diller dökerek, kitaplardan ve okullardan hoşlanmayan bütün tembel çocukları topluyor; sonra da hepsini arabasına doldurup bütün vakitlerini oyunla, şamatayla, eğlenceyle geçirmeleri için 'Oyuncaklar Ülkesi'ne götürüyordu. Bu zavallı aldatılmış çocuklar, vakitlerini hiç okumadan, çalışmadan, yalnızca oyunla geçire geçire eşekleşince, son derece sevinçli ve hoşnut, onlara el koyuyor ve götürüp panayırlarda, pazarlarda satıyordu onları. Bu yoldan birkaç yıl içinde çok para kazanmış, iyice zengin olmuştu.

Fitil'in başına neler geldi bilmiyorum; bildiğim, Pinokyo'nun, daha ilk günden başlayarak, çok çetin bir hayat yaşadığı, çok hırpalandığıdır.

Yeni sahibi Pinokyo'yu ahıra götürünce yemliğini samanla doldurdu, ama Pinokyo'nun samanın tadına bakmasıyla ağzına aldıklarını tükürmesi bir oldu.

Bunun üzerine, sahibi homurdanarak yemliğine kuru ot doldurdu, ama kuru ottan da hoşlanmadı Pinokyo.

– Ya! Kuru otu da beğenmedin demek! diye bağırdı sahibi, öfkeyle. Bana bak, güzel sıpa, böyle kaprisleri bırak, yoksa ben sana bıraktırmasını bilirim!

Sonra aklını başına toplaması için bacaklarına bir kırbaç indirdi.

Pinokyo, duyduğu acıdan ağlayıp anırmaya başladı; anırırken:

– A-i, a-i, samanı sindiremem! diyordu.

– Öyleyse kuru ot ye! diye karşılık verdi, eşek dilini çok iyi anlayan sahibi.

– A-i, a-i, kuru ot da iyi gelmiyor!

– Eşek olduğun halde seni tavuk göğsü ve salçalı piliçle beslememi mi istiyorsun yoksa? diye ekledi sahibi, gittikçe öfkelenerek, sonra bir daha indirdi kırbacı.

Pinokyo, ikinci kırbacı da yiyince, hemen sustu, artık konuşmadı.

Sonra ahırın kapısı kapatıldı ve Pinokyo yalnız kaldı; uzun saatlerden beri hiçbir şey yememiş olduğundan, açlıktan esnemeye başladı.

Esnerken fırın gibi açılıyordu ağzı.

Sonunda, yemliğinde başka bir şey bulamadığından, bir parça kuru ot çiğnemeye razı oldu; bir süre çiğnedikten sonra gözlerini yumup yuttu.

– Çok da kötü değilmiş bu kuru ot, dedi kendi kendine. Ama ne kadar iyi olurdu okula gitseydim. Bir parça taze ekmekle bir dilim salam yiyebilirdim şimdi! Off!

Ertesi sabah, uyanır uyanmaz, yemliğinde biraz daha kuru ot aradı; bulamadı, çünkü gece hepsini yemişti.

O zaman kıyılmış saman aldı ağzına, ama bunu çiğnerken, Milano usulü pilava da, Napoli usulü makarnaya da benzemediğini fark etti.

– Off, of! diye yineledi, çiğnemeyi sürdürerek. Şu başıma gelenler okumak istemeyen bütün söz dinlemez çocuklara bir ders olsa bari.

– Şimdi görürsün of çekmeyi! diye bağırdı tam o sırada içeri giren sahibi. Seni yalnızca yedirip içirmek için mi satın aldığımı sanıyorsun yoksa benim güzel sıpacığım? Seni çalışman, bana çok para kazandırman için aldım ben. Hadi bakalım, yallah! Benimle sirke geleceksin; orada sana çemberden atlamayı, arka ayaklarının üzerine kalkıp vals ve polka yapmayı öğreteceğim.

Bütün bu güzel şeyleri, istese de istemese de, öğrenmek zorunda kaldı zavallı Pinokyo, ama öğrenmek için, üç ay ders görmesi, derisi yüzülene kadar kırbaç yemesi gerekti.

Sahibinin gerçekten olağanüstü bir gösteriyi ilan edebildiği gün de geldi çattı. Sokak köşelerine asılan renkli kartonların üzerinde şunlar yazılıydı:

BÜYÜK
GÖSTERİ

Bu gece
BÜTÜN SANATÇILARIMIZIN
BÜTÜN ATLARIMIZIN KATILDIĞI
ŞAŞIRTICI GÖSTERİLER
SOLUK KESİCİ ATLAYIŞLAR
VE
DANS YILDIZI

ÜNLÜ SIPA
PİNOKYO

ilk kez
SAHNEMİZDE

SALONUMUZ GÜNDÜZ GİBİ AYDINLATILACAKTIR

Tiyatro, o akşam, tahmin edeceğiniz gibi, gösteri başlamadan bir saat önce tıka basa dolmuştu.

Ne koltukta, ne balkonda, ne arkalarda, ne önlerde, ağırlığınızca altın verseniz bir kişilik yer bulabilirdiniz.

Sirkin her yeri çocuklarla, ünlü sıpa Pinokyo'nun danslarını görmek için merak ve sabırsızlıkla yanan oğlanlarla, kızlarla karınca gibi kaynıyordu.

Gösterinin ilk bölümü bittikten sonra, kumpanya yönetmeni, sırtında uzun siyah bir ceket, bacaklarında çok dar

beyaz bir pantolon ve dizlerine kadar uzun çizmelerle, kalabalık seyirci kitlesinin karşısına çıktı; yere kadar eğilip herkesi selamladıktan sonra, çok ciddi ve resmi bir tavırla, şu olağanüstü konuşmayı yaptı:

– *Saygıdeğer izleyiciler, bayanlar, baylar! Bu kumpanyanın sahibi olan köleniz, ünlü ve güzel kentinizden geçerken, kendimi, siz değerli ve anlayışlı izleyicilerimize, bugüne kadar Avrupa'nın belli başlı bütün saraylarında, kralların, imparatorların önünde dans etmiş olan ünlü bir sıpayı sunmak onurundan ve zevkinden yoksun etmek istemedim.*

Bizi cesaret verici varlığınızla yüreklendirmenizi, kusurlarımızı hoş görmenizi diler, teşekkürlerimi sunarım!

Bu söylev kahkaha ve alkışlarla karşılandı, ama sıpa Pinokyo sirkin ortasında görününce, alkışlar daha da artarak bir kasırga halini aldı. Bayram çocuğu gibi süslenmişti Pinokyo. Pirinçten toka ve halkaları olan, parlak deriden yeni bir gem ve yular takılmıştı ağzına, kulaklarında iki beyaz kamelya vardı; yelesi lüle lüle örülmüş, kırmızı ipek kurdelelerle fiyonklar yapılmıştı. Belinde altın ve gümüşten büyük bir kemer vardı, kuyruğu da yine kırmızı ve mavi kadife kurdelelerle örülmüştü. Görenin hemen âşık olacağı, sevimli bir sıpacık olup çıkmıştı sonuçta.

Yönetmen, Pinokyo'yu halka sunmak için de şu sözleri söyledi:

– Saygıdeğer izleyicilerimiz! Burada sizlere, bu memeli hayvanı, özgür olarak gezip otladığı sıcak ülkelerin dağlarından, ovalarından getirip istediklerimi yaptırmak için ne büyük güçlüklere katlandığım konusunda yalanlar söyleyecek değilim. Gözlerine bakın, rica ederim, onu evcilleştirebilmek, uygar dört ayaklıların yaşayışına uymasını sağlayabilmek için her türlü çareye, zaman zaman kırbaca bile başvurmama karşın, hâlâ ne kadar vahşi olduğu gözlerinden belli olmuyor mu? Benim yumuşak, sevgi dolu davranışım, beni sevmesini sağlayacağına, onu bana karşı daha da katı-

laştırıyordu; yine de, ben Galles'in sistemini izleyerek, kafatasının içinde küçük bir kıkırdak buldum; bunu inceleyen Paris Tıp Fakültesi uzmanları, bu kıkırdağın saç çıkarmaya yaradığını, bir de dans etme yeteneği kazandırdığını bildirdiler. Böylece ona dans etmesini, çemberden ve yaprak doldurulmuş fıçılardan atlamasını öğretmek istedim ben de. Önce seyredin, yarginizi sonra verin! Yalnız, huzurunuzdan ayrılmadan önce, sayın bayanlar ve baylar, sizleri yarınki gündüz gösterisine davet etmeme de izin verin. Ancak, akşamüzeri için yağmur yağması olasılığı belirirse, yarınki gösteri akşamüzeri yerine öğleden önce saat on birde yapılacaktır.

Yönetmen bu sözleri söyledikten sonra yerlere kadar eğilip bir selam daha verdi, sonra Pinokyo'ya dönerek:

– Hadi bakalım, Pinokyo! Gösterilerine başlangıç olarak, bu saygıdeğer izleyicileri, bayanları, bayları ve çocukları selamla! dedi.

Söz dinleyen Pinokyo, iki ön dizini yere kadar kırdı ve yönetmen kırbacını şaklatarak:

– Ağır adım! diye bağırıncaya kadar öyle kaldı ve bu buyruk üzerine dört ayağının üzerinde doğrulup yürüyerek sirki çepeçevre dolaşmaya başladı.

Biraz sonra yönetmen haykırdı:

– Tırıs!

Buyruğu dinleyen Pinokyo yürümeyi bırakıp tırısa kalktı.

– Dörtnala!

Pinokyo dörtnala kalktı.

– Doludizgin!

Pinokyo olanca hızıyla koşmaya başladı. Beygir gibi koşarken, yönetmen kolunu havaya kaldırıp tabancasıyla bir el ateş etti. Silah sesi üzerine, yaralanmış gibi yapan sıpa, gerçekten ölmüş gibi sirkin ortasına uzanıp kaldı.

Bir alkış, çığlık ve ıslık tufanı arasında yerden kalkan Pinokyo bir ara başını kaldırıp karşıya, yukarı doğru bakacak oldu... Bakarken bakarken, bir locada boynunda altın bir

gerdanlık olan güzel bir bayan gördü. Boynundaki gerdanlığın ucunda, üzerinde bir kuklanın resmi olan bir madalyon vardı.

Onu hemen tanıdı Pinokyo:

– Benim resmim bu! Bu bayan Peri! dedi içinden, kendini duyduğu büyük sevince kaptırarak bağırmaya kalkıştı:

– Sevgili Perim! Sevgili Perim! diye.

Ama bu sözler yerine öyle uzun ve yüksek bir anırtı çıktı ki boğazından, bütün izleyiciler, özellikle de tiyatrodaki bütün çocuklar güldü.

Yönetmen, bunun üzerine, izleyicilerin yüzüne karşı anırmanın doğru bir davranış olmadığını anlatmak için, kırbacın sapıyla burnunun üzerine vurdu.

Zavallı sıpa, duyduğu acının ancak böyle yapmakla geçeceğini sandığından, burnunu kocaman diliyle en azından beş dakika yaladı durdu.

Ama ikinci kez yukarı bakıp da locanın boş, Peri'nin de kaybolmuş olduğunu görünce ne büyük bir umutsuzluğa düştü, siz düşünün artık!

Ölecekmiş gibi duyumsadı kendini, gözleri yaşla doldu; sonra, iki gözü iki çeşme, ağlamaya başladı. Ama kimseler farkına varmadı bunun, hele yönetmen hiç. Hatta kırbacını şaklatarak haykırdı:

– Hadi bakalım, Pinokyo! Sayın izleyicilere, çemberden ne kadar güzel atladığını göstereceksin şimdi!

İki üç kez denedi Pinokyo, ama çemberin önüne her varışında, içinden atlayacağına, altından rahatça geçiveriyordu. Sonunda, bir sıçrayışta içinden geçti, ama bir talihsizlik eseri, arka ayakları çembere takılıp çemberin öbür yanında olanca ağırlığıyla yere düştü.

Kalktığında topalladığı için ahıra güçlükle gidebildi.

– Pinokyo sahneye! Sıpayı istiyoruz! Pinokyo sahneye! diye bağrışıyorlardı parterde oturan bütün çocuklar. Üzücü olaydan dolayı heyecanlanmış, sıpaya da acımışlardı.

Ama o akşam sahneye bir daha çıkmadı sıpa.

Ertesi sabah, veteriner ya da hayvan doktoru, onu iyice muayene ettikten sonra bütün ömrü boyunca topal kalacağını bildirdi.

Bunun üzerine yönetmen, ahır uşağına:

– Topal eşeği ne yapayım ben? Boş yere karnını mı doyuracağım? Alana götürüp sat şunu! dedi.

Alana varır varmaz alıcı buldular. Alıcı, ahır uşağına sordu:

– Ne istiyorsun bu topal sıpaya?

– Yirmi lira.

– Ben yirmi kuruş veririm sana. Kullanmak için aldığımı sanma, yalnızca derisi için alıyorum bunu. Sert bir derisi olduğunu görüyorum. Onunla köyümün bandosu için bir davul yapacağım.

Siz düşünün artık çocuklar, Pinokyo'nun, sonunda bir davul olacağını öğrenmekten ne kadar hoşlandığını!

Alıcı, yirmi kuruş verip sıpayı doğru deniz kıyısında bir kayanın üzerine götürdü. Boynuna bir taş bağladıktan sonra, bir ayağına da bir ip takıp ittiği gibi suya yuvarladı. İpin öteki ucu elindeydi.

Boynundaki taş parçasıyla doğru dibe gitti Pinokyo; ipi elinde sıkı sıkı tutan alıcı da kayanın üzerine oturup derisini yüzmek için sıpanın boğularak ölmesini beklemeye başladı.

34. Bölüm

Denize atılan Pinokyo'yu balıklar yer, böylece önceki gibi bir kukla olur; ama kurtulmak için yüzerken bu kez de korkunç balina yutar Pinokyo'yu.

Sıpa elli dakika su altında kaldıktan sonra, alıcı kendi kendine:

– Benim zavallı topal sıpam bu saate kadar çoktan boğulmuş olmalı. Şimdi onu yukarı çekip derisiyle güzel davulumuzu yapalım, diye söylendi.

Pinokyo'nun bacağına bağladığı ipi çekmeye başladı, çekti, çekti, çekti; sonunda suyun üzerinde... ne belirdi, bilin bakalım? Suyun yüzünde, ölü bir sıpa yerine, yılanbalığı gibi çırpınan bir kukla belirmesin mi!

Bu tahta kuklayı görünce düş gördüğünü sandı zavallı adam. Ağzı bir karış açık, gözleri yuvalarından uğramış, öyle kalakaldı orada.

Biraz sonra, ilk şaşkınlıktan kurtulup kendine gelince, ağlayarak kekeledi:

– Ya denize attığım sıpa nerede?

– O sıpa benim! dedi kukla, gülerek.

– Sen misin?

– Benim.

– Vay çapkın! Benimle alay etmeye kalkıyorsun ha?

– Sizinle alay mı ediyorum? İlgisi yok, sevgili sahibim, ciddi konuşuyorum ben.

– Ama nasıl oluyor da, biraz önce bir sıpa olan sen, suyun altında kalınca, tahta bir kukla haline geliyorsun?

– Deniz suyunun etkisi olacak. Deniz bu türlü şakalar yapar insana.

– Bana bak, kukla, bana bak! Benimle dalga geçebileceğini sanma. Sabrım taşarsa, karışmam sonra!

– Peki, patron. İşin aslını öğrenmek ister misiniz? Bacağımı çözün de anlatayım.

O alıcı olacak sersem, gerçek öyküyü öğrenme merakıyla, kuklanın bacağına bağladığı ipin düğümünü hemen çözdü; o zaman bir kuş gibi özgür kalan Pinokyo, anlatmaya başladı:

– Önce şunu bilin... Vaktiyle de şimdi olduğum gibi tahta bir kuklaydım ben; tam da gerçek bir çocuk olmak üzereydim, bu dünyadaki pek çok çocuk gibi. Okumaya karşı isteksiz olduğum için kötü arkadaşlara uyarak evden kaçmasaydım eğer... Sonunda, bir gün uyanınca, bir eşek olduğumu gördüm... Kocaman kulaklarım... Bir de upuzun kuyruğum vardı artık. Büyük bir utanç oldu bu benim için. Tanrı'nın kimseye böyle bir utancı tattırmamasını dilerim, sevgili sahibim. Satılmaya götürüldüğüm eşek pazarında bir cambazhane kumpanyasının yönetmeni aldı beni; aklına beni büyük bir dansçı, büyük bir çember atlayıcısı yapmayı koymuştu adam. Ama bir akşam, gösteri sırasında çok kötü düştüm, böylece iki bacağım birden topal kaldı. O zaman, topal bir eşeği ne yapacağını bilemeyen yönetmen de beni satılmaya gönderdi; bu kez siz satın aldınız beni.

– Ne yazık! Yirmi kuruş da para verdim senin için. Zavallı yirmi kuruşumu kimden alacağım ben?

– Peki niçin satın aldınız beni? Derimden davul yapmak için aldınız! Davul!

– Ne yazık ki öyle. Peki şimdi deriyi nereden bulacağım?

– Umutsuzluğa kapılmayın, patron; bu dünyada sıpa çok!

– Söyle, saygısız haylaz, öykün burada bitiyor mu?

– Hayır! diye karşılık verdi kukla. Ama az kaldı... Beni satın aldıktan sonra kesmek için buraya getirdiniz. Ama sonra, insancıl bir duyguya kapılarak, boynuma bir taş bağlayıp denizin dibine atmayı yeğlediniz. Bu acıma duygusu size büyük bir onur kazandırıyor; ben de bu yüzden size sonsuz şükran duyacağım. Üstelik, sevgili sahibim, Peri'yi de hesaba katmamıştınız...

– Peri de kim?

– Benim annem. Çocuklarını çok seven, hiçbir zaman gözlerinin önünden ayırmayan; başlarına bir şey geldiği zaman, kaçamak yaptıkları, kötü yola girdikleri için uğradıkları felaketle baş başa bırakılmayı hak ettikleri zamanlar bile yardımlarına koşan, bütün o iyi annelere benzeyen annem. Ne diyordum, iyi Peri, benim boğulmak tehlikesiyle karşı karşıya olduğumu görünce bir sürü balık gönderdi. Bunlar da beni gerçekten ölmüş bir sıpa sanarak yemeye başladılar. Nasıl da yiyorlardı ama! Çocuklardan daha obur olduğunu hiç sanmazdım balıkların! Kimi kulaklarımı, kimi burnumu, kimi boynumu, yelemi; kimi bacaklarımın, kimi de sırtımın derisini yedi... İçlerindeki çok kibar bir balıkçık da kuyruğumu yemek inceliğini gösterdi.

– Bundan sonra, dedi dehşete düşen alıcı, balık yemeyeceğime ant içiyorum. Kızarmış bir barbunya ya da uskumrunun içinde bir sıpa kuyruğuyla karşılaşmak hiç hoşuma gitmezdi doğrusu!

– Ben de sizinle aynı düşüncedeyim! dedi kukla, gülerek. Zaten, balıklar beni tepemden tırnağıma kadar kaplayan o eşek derisini yiyip bitirdikleri zaman, sıranın doğal olarak kemiklere ya da daha doğrusu tahta kısma geldiğini görünce kurtulacağımı anlamıştım. Benim çok sert bir tahtadan yapılmış olduğumu bilmelisiniz. Zaten obur balıklar da, ilk

ısırışlardan sonra tahtanın dişlerine göre bir et olmadığını fark ettiler ve bu sindirilmesi güç besinden iğrenerek, bana bir teşekkür bile etmeden dağılıp gittiler... İpi çektiğiniz zaman, ölü bir sıpa yerine nasıl olup da canlı bir kukla bulmuş olduğunuzu anlattım işte.

– Senin öykün bana vız gelir! diye haykırdı alıcı. Sanki kudurmuştu. Ben yalnız, senin için yirmi kuruş para verdiğimi bilirim. Paralarımı da geri istiyorum. Şimdi ne yapacağım biliyor musun? Seni yeniden pazara götürüp kışlık odun olarak kiloyla satacağım, ocakta yakılmak için.

– Satarsanız satın, ben razıyım, dedi Pinokyo.

Ama bunu söylemesiyle kendini bir sıçrayışta suya atması bir oldu. Neşeyle yüzerek kıyıdan uzaklaşırken de zavallı alıcıya bağırıyordu:

– Hoşça kal, patron! Davul yapmak için bir deriye gereksinmeniz olursa beni anımsayın!

Göz açıp kapayıncaya kadar iyice uzaklaşmıştı kıyıdan, neredeyse görülmüyordu; daha doğrusu, denizin yüzeyinde yalnız siyah bir noktacık görülüyordu; arada bir bacaklarını sudan çıkarıp havaya dikiyor, suyun içinde taklalar atıyor, sıçrıyordu bu nokta, keyfi yerinde bir yunus gibi.

Pinokyo böyle kendini talihine bırakmış yüzerken denizin ortasında beyaz mermere benzeyen bir kaya gördü. Kayanın tepesinde güzel bir keçi yavrusu sevgiyle meliyor, yaklaşmasını işaret ediyordu.

İşin asıl garip yanı da şuydu: Oğlağın tüyleri, başka keçiler gibi, siyah beyaz ya da alaca değil, gece mavisiydi; ama parlak, gece mavisi saçlı kızın saçlarını anımsatan bir maviydi bu.

Zavallı Pinokyo'nun yüreğinin nasıl atmaya başladığını siz düşünün artık! Öncekinin iki katı bir güç ve hızla beyaz kayalığa doğru yüzmeye başladı; yolun yarısına geldiğinde, suyun üzerinde, bir uçuruma benzeyen açılmış ağzı ve resmi bile insana korku verecek üç sıra uzun ve sivri dişiyle,

bir deniz canavarının başının belirdiğini, ona doğru gelmeye başladığını gördü.

Bu deniz canavarı kimdi biliyor musunuz?

Bu öyküde kaç kez adı geçen, doymak bilmez yırtıcılığı, parçaladığı insanların çokluğu nedeniyle 'Balıkların ve balıkçıların Attilası' adı verilen o dev balinadan başkası değildi bu deniz canavarı.

Zavallı Pinokyo'nun canavarı görünce ne büyük bir korkuya kapıldığını düşünün artık! Sakınmak, yolunu değiştirmek istedi önce, kaçmak istedi, ama o açılmış, sonsuzluk kadar büyük ağız yıldırım hızıyla üzerine doğru geliyordu.

– Acele et, Pinokyo, ne olur! diye meleyerek haykırıyordu güzel oğlak.

Pinokyo, kollarıyla, göğsüyle, kolları ve bacaklarıyla, umutsuzca yüzüyordu.

– Daha hızlı, Pinokyo, canavar yaklaşıyor!

Pinokyo, bütün gücünü toplamış, daha hızlı yüzüyordu.

– Dikkat et, Pinokyo! Canavar yetişiyor! İşte! İşte! Daha çabuk ol, ne olur, yoksa yutacak seni!

Görülmemiş bir hızla yüzen Pinokyo, suyun içinde kayıyor, mermi gibi gidiyordu. İşte kayanın dibine de varmıştı sonunda, işte oğlak da denize eğilmiş, sudan çıkmasına yardım etmek için ön ayaklarını uzatıyordu ki...

Ama çok geçti artık! Pinokyo'ya yetişen canavar, soluğunu içine çekerek, hüüüp, taze yumurta içer gibi yutuvermişti zavallı kuklayı; öyle bir hızla, öyle bir açgözlülükle yutmuştu ki hem, canavarın gövdesinin içine düşen Pinokyo, hızla yere çarpmış, bir çeyrek saatten fazla da kendine gelememişti.

Kapıldığı büyük korkudan kurtulduğundaysa, bir türlü, ne biçim bir yerde olduğunu anlayamadı. Çevresi koyu karanlıktı: Öyle koyu bir karanlıktı ki, kafasını mürekkep dolu bir hokkaya sokmuş gibi geldi Pinokyo'ya. Durup dinledi, ama hiçbir ses duymadı; yalnız arada bir yüzüne şiddetli rüzgâr dalgalarının çarptığını duyuyordu. Bu rüzgârın nereden

geldiğini de anlayamadı başlangıçta, ama sonra canavarın akciğerlerinden çıktığını anladı. Balina aşırı astımlıydı, soluk alıp verdiği zaman batı rüzgârı esiyormuşa benziyordu çünkü.

Başlangıçta, kendi kendine cesaret vermeye çalıştı Pinokyo, ama sonra, deniz canavarının gövdesinin içinde kapalı kalmış olduğunu düşündükçe ağlamaya, haykırmaya başladı; hem ağlıyor, hem de bağırıyordu:

– İmdat! İmdat! Ne kadar zavallıyım ben! Beni kurtaracak kimse yok mu?

– Kimin kurtarmasını istiyorsun seni, talihsiz? dedi o karanlık içinde, çatlak, akordu bozuk bir gitar sesi.

– Böyle konuşan kim? diye sordu korkudan donduğunu duyumsayan Pinokyo.

– Benim! Balina'nın seninle birlikte yuttuğu zavallı Tonbalığı. Ya sen ne balığısın?

– Benim balıkla ilgim yok. Ben bir kuklayım.

– Peki, balık değilsen, niye yutturdun kendini canavara öyleyse?

– Ben kendimi yutturmadım, o beni yuttu! Ne yapacağız şimdi bu karanlıkta?

– Durumumuza boyun eğip Balina'nın bizi sindirmesini bekleyeceğiz!

– Ama ben sindirilmek istemiyorum! diye haykırdı Pinokyo, yeniden ağlamaya başlayarak.

– Ben sanki istiyor muyum? dedi Tonbalığı. Ama ben filozofum; dünyaya Tonbalığı olarak geldikten sonra, yağda kızararak ölmektense, denizde ölmek yeğdir diye düşünerek avutuyorum kendimi!

– Budalalık bu! diye haykırdı Pinokyo.

– Ben böyle düşünüyorum, dedi Tonbalığı. Politikacı tonların söylediği gibi, düşüncelere saygı gösterilmelidir!

– Uzun sözün kısası... Buradan gitmek istiyorum ben... Ben kaçmak istiyorum...

– Kaç... Becerebilirsen!

– Bizi yutan bu Balina çok büyük mü? diye sordu kukla.

– Düşün, gövdesinin uzunluğu bir kilometreden fazla, kuyruğu da ayrı.

Karanlıkta böyle konuşurlarken Pinokyo çok uzakta ışığa benzer bir şey görür gibi oldu.

– Şu uzaktaki ışık nedir acaba? dedi Pinokyo.

– Bizim gibi sindirileceği zamanı bekleyen felaket arkadaşlarımızdan biri olmalı!

– Onun yanına gitmek istiyorum. Bana kaçmam için yol gösterebilecek yaşlı bir balık olamaz mı?

– Öyle olmasını dilerim, sevgili kukla.

– Hoşça kal, Ton.

– Güle güle, kukla, talihin açık olsun.

– Yine görüşebilecek miyiz?

– Kim bilir? Bunu düşünmemek daha iyi!

35. Bölüm

Pinokyo Balina'nın gövdesinin içinde kiminle karşılaşıyor acaba? Bu bölümü okuyunca öğreneceksiniz.

Pinokyo, iyi arkadaşı Tonbalığı'na hoşça kal der demez, Balina'nın gövdesinin içinde el yordamıyla ilerlemeye, uzakta parladığını gördüğü o küçük ışığa doğru adım adım yaklaşmaya başladı.

Yürürken ayaklarının çamur gibi, yağlı ve kaygan bir suya battığını gördü; sudan öyle keskin bir taze balık kokusu yükseliyordu ki büyük perhizin ortasındaymış gibi geldi Pinokyo'ya.

İlerledikçe o ışık daha da parlaklaşıyor, belirginleşiyordu; yürüdü, yürüdü, sonunda ulaştı ışığa. O zaman... ne gördü acaba? Kırk yıl düşünseniz bulamazsınız! Üzerinde, yeşil billur bir şişenin ağzına oturtulmuş bir mum yanan, kurulu bir sofra ve sofranın başında oturan, kar ya da kaymak gibi apak bir ihtiyarcık. Adamcağız orada oturmuş, küçücük canlı balıklar çiğniyordu ağzında, ama balıklar öyle canlıydı ki bazıları ağzından kaçıyordu yerken.

Onu görünce çok büyük, beklenmedik bir sevince kapıldı zavallı Pinokyo, az daha çıldıracaktı sevincinden. Gülmek, ağlamak, birçok şey söylemek istiyor, ama ancak karmakarışık şeyler mırıldanıyor, başı sonu belli olmayan sözcükler

kekeliyordu. Sonunda bir sevinç çığlığı çıkabildi ağzından. Kolları açık, yaşlı adamcağızın boynuna atılarak haykırmaya başladı:

– Babacığım! Babacığım! Sonunda buldum seni! Artık bir daha ayrılmayacağım senden! Asla, asla!

– Demek gözlerim beni yanıltmamış! dedi yaşlı adamcağız, gözlerini ovuşturarak. Demek sen benim sevgili oğlum Pinokyo'sun, öyle mi?

– Evet, evet, benim, ta kendisiyim! Siz de beni bağışlamıştınız, değil mi? Ah, bilseniz başıma neler, ne felaketler geldi, işlerim nasıl hep tersine gitti? Düşünün, sizin beni okula gönderebilmek, bana alfabe alabilmek için ceketinizi sattığınız gün, zavallı babacığım, kuklaları görmek için kaçtım ben, kuklacı yiyeceği koyunu kızartmak için beni ateşe atmak istiyordu, ama sonra size getirmem için bana beş altın verdi, ama ben yolda Tilki ile Kedi'ye rastladım, bunlar beni Kırmızı Yengeç Hanı'na götürdüler, kurtlar gibi yedikten sonra beni bırakıp gittiler, gece yalnız başıma yola çıktım ve katillerle karşılaştım, beni kovalamaya başladılar, ben kaçmaya başladım, onlar peşimde, ben kaçtım, onlar hep peşimde, ben kaçtım, sonunda beni Ulu Meşe'nin bir dalına astılar, oraya Gece Mavisi Saçlı Güzel Kız beni almaya bir araba gönderdi, bana bakan doktorlar "Ölü değilse bu onun diri olduğunu gösterir," dediler, hemen, işte o zaman ağzımdan bir yalan kaçırdım, burnum büyümeye başladı, odanın kapısından geçmiyordu artık, bu yüzden Tilki ve Kedi ile dört altınımı toprağa gömmeye gittim, altınlarımın birini handa harcamıştım, sonra Papağan gülmeye başladı, ne iki bin altın, ne başka bir şey bulabildim ve yargıç soyulduğumu öğrenince hırsızları sevindirmek için beni hemen hapse attırdı, oradan çıkıp dönerken bir bağda güzel bir salkım üzüm gördüm, burada kapana yakalandım ve köylü kümesini beklemem için boynuma köpek tasmasını geçirdi, sonra suçsuz olduğumu anlayıp beni özgür bıraktı ve kuyru-

ğundan dumanlar tüten yılan gülmeye başladı ve göğsünde bir damar çatladı ve böylece ölmüş olan güzel kızın evine döndüm, ağladığımı gören Güvercin bana "Seni aramaya çıkmak için babanı kayık yaparken gördüm," dedi ve ben ona "Ah, benim de kanatlarım olsaydı," dedim ve o bana "Seni ben götürürüm," dedi ve ben ona "Nasıl?" dedim ve o bana "Bin sırtıma," dedi ve böylece bütün gece uçtuk ve sonra sabahleyin denize bakan bütün balıkçılar bana, "Kayıkta zavallı bir adam var, batmak üzere," dediler ve ben uzaktan sizi hemen tanıdım, kalbim öyle diyordu çünkü ve size kıyıya dönmeniz için işaret ettim...

– Ben de seni tanıdım, dedi Geppetto, kıyıya da sevinerek dönerdim, ama nasıl dönecektim? Deniz çok fırtınalıydı, bir dalga kayığımı devirdi. O zaman korkunç bir Balina beni suyun üzerinde görür görmez üzerime geldi ve dilini çıkarıp bir Bologna pastası gibi yutuverdi.

– Ne zamandan beri burada kapalısınız? diye sordu Pinokyo.

– O günden beri aşağı yukarı iki yıl geçti; iki yıl, ama bana iki yüzyıl kadar uzun geldi bu iki yıl, Pinokyocuğum!

– Ama nasıl yaşayabildiniz burada? Mumu nerede buldunuz? Ya mumu yakmak için kibriti kim verdi size?

– Şimdi her şeyi anlatacağım sana. Önce şunu söylemeliyim: Benim kayığımı batıran kasırgada bir ticaret gemisi de batmıştı. Gemicilerin hepsi kurtulmuş, ama denizin dibine inen gemiyi, o gün olağanüstü bir iştahı olan aynı Balina yutmuştu, beni yuttuktan sonra...

– Nasıl? Gemiyi bir lokmada yuttu ha? diye Pinokyo şaşkınlıkla sordu.

– Bir lokmada yuttu. Yalnızca kılçık gibi dişlerinin arasına takılan orta direğini tükürdü. Talihime, kalaylı kutular içinde peynir, kahve, şeker, mum ve kutu kutu kibrit yüklüydü gemi. Tanrı'nın bu lütfu sayesinde iki yıl yaşayabildim, ama bugün bütün bu erzakın sonuna geldim artık, ambarda

hiçbir şey kalmamış durumda, gördüğün şu yanan mum da elimde kalan son mum...

– Ya sonra?

– Sonrası, dostum, ikimiz de karanlıkta kalacağız.

– Öyleyse, babacığım, dedi Pinokyo, kaybedecek vakit yok. Hemen kaçmayı düşünmemiz gerekiyor...

– Kaçmayı mı? Ama nasıl?

– Balina'nın ağzından çıkıp kendimizi denize atarak.

– İyi konuşuyorsun sevgili Pinokyo, ama ben yüzme bilmiyorum ki!

– Ne önemi var? Siz ata biner gibi benim sırtıma oturursunuz; iyi bir yüzücü olan ben de sizi sağ salim kıyıya çıkarırım.

– Hayal bunlar, oğlum! dedi Geppetto, başını sallayıp hüzünle gülümseyerek. Senin gibi boyu bir metreyi ancak bulan bir kukla beni sırtında taşıyarak yüzecek kadar güçlü olabilir mi?

– Denerseniz görürsünüz? Ama ölmek alnımıza yazılmışsa, hiç olmazsa, birbirimize sarılmış olarak ölmekle avunuruz.

Pinokyo, başka hiçbir şey söylemeden kandili eline alıp ışık tutmak için öne geçerek, babasına:

– Arkamdan gelin ve korkmayın! dedi.

Böyle bir hayli yürüyüp canavarın bütün midesini, bütün gövdesini geçtiler. Ama canavarın geniş boğazının başladığı yere gelince, çevreye bir göz atmak ve kaçmaya en uygun zamanı kollamak için durmanın iyi olacağını düşündüler.

Şunu bilmelisiniz şimdi, Balina çok yaşlı ve astımlı olduğu, ayrıca kalbinde de çarpıntı olduğu için, ağzı açık uyumak zorundaydı; bu yüzden Pinokyo, boğazın başlangıcına girip yukarı bakınca, o kocaman açık ağzın dışında, yıldızlı bir gök parçası ve çok güzel bir ay ışığı gördü.

– Kaçmanın tam sırası şimdi! diye babasına dönüp fısıldadı. Tarla sıçanı gibi uyuyor Balina; deniz durgun, dışarısı

da gündüz gibi aydınlık. Peşimden gelin babacığım, biraz sonra kurtulmuş olacağız.

Dediği gibi yaparak, canavarın boğazında yukarı doğru çıktılar, kocaman ağzına gelince, dilinin üstünde ayaklarının ucuna basarak yürümeye başladılar; çok uzun ve geniş olan bu dil bir bahçenin ortasından geçen bir yola benziyordu. Tam büyük sıçrayışı yapıp kendilerini denize atacaklarken, tam bu en güzel anında işin, Balina aksırdı ve aksırınca içeri doğru çok şiddetli bir hava akımı oldu; böylece geriye yuvarlanan Pinokyo ile Geppetto kendilerini yeniden canavarın midesinin dibinde buldular.

Bu düşüş sırasında mum da söndüğü için baba oğul karanlıkta kalmışlardı.

– Ya şimdi? diye sordu Pinokyo, ciddileşerek.

– Şimdi yandık işte, oğlum!

– Niçin yanmış olalım? Elinizi verin bana, babacığım, kaymamaya da dikkat edin.

– Nereye götürüyorsun beni?

– Kaçmayı yeniden denemek zorundayız. Benimle gelin ve korkmayın.

Pinokyo, bu sözleri söyledikten sonra, elinden tuttu babasının, hep ayaklarının ucunda yürüyerek yeniden canavarın boğazını geçtiler; sonra dilini de geçip üç sıra dişini de aştılar. Büyük atlayışı yapmadan önce kukla, babasına:

– Sırtıma binin ve bana sıkı sıkı sarılın. Gerisini ben düşüneceğim! dedi.

Geppetto, oğlunun sırtına iyice yerleşir yerleşmez, Pinokyo, yaptığından gayet emin, suya atlayıp yüzmeye başladı. Deniz yağ gibi dümdüzdü; ay bütün parlaklığıyla ışıldıyordu, Balina ise öyle derin uyuyordu ki top atılsa uyanmazdı.

36. Bölüm

Pinokyo sonunda kuklalıktan çıkıp bir çocuk oluyor.

Pinokyo, kıyıya ulaşmak için hızla yüzerken, sırtına binerek ayaklarını suya sarkıtmış olan babasının, ateşi çıkmış gibi tir tir titrediğinin farkına vardı.

Soğuktan mı, yoksa korkudan mı titriyordu? Kimbilir? Biraz birinden, biraz da ötekindendi galiba. Ama korkudan titrediğini sanan Pinokyo, babasını avutmak için:

– Cesaret, babacığım! dedi. Birkaç dakika sonra kıyıya varacak, kurtulacağız.

– Peki, ama nerede bu kıyı? diye sordu ihtiyarcık; tedirginliği gittikçe artıyor, gözlerini iğneye iplik geçiren terziler gibi açmış, çevreyi tarıyordu. Dört bir yana bakıyorum, ama gök ve denizden başka bir şey görmüyorum.

– Ama ben kumsalı bile görüyorum, dedi kukla. Bilirsiniz, kediye benzerim ben, geceleyin gündüzden daha iyi görürüm.

Morali iyiymiş gibi davranıyordu zavallı Pinokyo. Ama tersine... Tersine, cesaretini kaybetmeye başlamıştı. Gücü azalıyor, soluğu kesilir gibi oluyor, sıklaşıyordu... Dayanamıyordu artık yani, kumsal da hep uzaklardaydı.

Soluğu kesilinceye kadar yüzdü, sonra başını Geppetto'ya çevirip kesik kesik konuşarak:

– Babacığım, yardım edin bana... Ölüyorum! dedi.

Tam boğulmak üzereydiler babayla oğul, akordu bozuk bir gitar sesi duyduklarında:

– Kim o ölen?

– Ben ve zavallı babam!

– Bu sesi tanıyorum! Pinokyo'sun sen!

– Tamam, ya sen?

– Tonbalığı'yım, Balina'nın gövdesindeki hapishane arkadaşın.

– Nasıl kaçtın peki?

– Seni örnek aldım. Bana yolu gösteren sensin, sizden sonra ben de kaçtım.

– Tam zamanında yetiştin, sevgili Ton! Yalvarırım, yavrularının, küçük toncuklarının aşkına, yardım et bize, yoksa halimiz harap.

– Sevinçle ve bütün kalbimle. İkiniz de kuyruğuma tutunup kendinizi bırakın. Dört dakikada kıyıya çıkarırım sizi.

Geppetto ile Pinokyo, tahmin ettiğiniz gibi, hemen kabul ettiler bu çağrıyı. Ama kuyruğuna tutunmak yerine, Ton'un sırtına binmenin daha rahat olacağını düşündüler.

– Çok ağır mıyız? diye sordu Pinokyo.

– Ağır mı? İlgisi yok; sırtımda iki deniz kabuğu var sanki, diye karşılık verdi, iki yıllık bir dana gibi gürbüz ve iri olan Ton.

Kıyıya varınca, Pinokyo babasının çıkmasına yardım etmek için, önden atladı kumsala; sonra Tonbalığı'na dönüp coşkulu bir sesle:

– Babamın hayatını kurtardın, dostum. Sana teşekkür için, ne söylesem, ne desem azdır. Sonsuz şükranlarımı belirtmem için seni hiç olmazsa bir kez öpmeme izin ver! dedi.

Tonbalığı başını sudan dışarı uzattı ve kıyıda diz çöküp eğilen Pinokyo, ağzına sevgi dolu bir öpücük kondurdu. Bu içten gelen, coşkun sevgi gösterisi karşısında, böyle şeylere alışkın olmayan zavallı Ton, öyle heyecanlandı ki, bir çocuk

gibi ağladığını göstermekten utanarak, başını suyun içine çekip gözden kayboldu.

Bu arada gün de doğmuştu.

Pinokyo, ayakta durmaya gücü ancak yeten Geppetto'ya kolunu uzatarak:

– Dayanın, sevgili babacığım, gidelim! dedi. Karıncalar gibi yavaş yavaş yürür, yorulunca da durup dinleniriz.

– Nereye gidiyoruz peki? diye sordu Geppetto.

– Bize acıyıp bir lokma ekmek ve üstünde yatacak biraz saman verecekleri bir ev ya da bir kulübe aramaya.

Daha yüz adım yürümeden, dilenmek için yolun kıyısına oturmuş iki çirkin dilenciye rastladılar.

Kedi'yle Tilki'ydi bunlar. Ama tanınmaz durumdaydılar. Düşünün bir, Kedi kör numarası yapa yapa, sonunda gerçekten kör olmuştu. Yaşlanmış, tüyleri dökülmüş, bir yanına da inme inmiş olan Tilki'ninse kuyruğu bile yoktu artık. Bu kanlı haydut, korkunç bir yoksulluğa düşmüş ve çok güzel kuyruğunu bile, günün birinde, sinek kovalamakta kullanmak isteyen bir gezici tüccara satmak zorunda kalmıştı.

– Ey Pinokyo! diye haykırdı Tilki, ağlamaklı bir sesle. Biraz acı bu iki zavallı hastaya!

– Zavallı hastaya! diye yineledi Kedi.

– Hoşça kalın, dolandırıcılar! diye karşılık verdi kukla. Beni bir kez aldattınız, ama bir daha aldatamazsınız.

– İnan bize. Bugün gerçekten yoksul ve talihsiziz, Pinokyo. Gerçekten!

– Gerçekten! diye yineledi Kedi.

– Yoksulsanız, hak ettiğiniz için. "Çalınmış para yaramaz insana" diyen atasözünü anımsayın. Hoşça kalın, dolandırıcılar!

– Acı bize!

– Bize!

– Hoşça kalın, dolandırıcılar! "Şeytanın unu hep kepek çıkar" diyen atasözünü anımsayın.

– Bizi böyle bırakma!

– Bırakma! diye yineledi Kedi.

– Hoşça kalın dolandırıcılar! "Komşusunun ceketini çalan gömleksiz ölür" diyen atasözünü anımsayın.

Pinokyo ile Geppetto, böyle dedikten sonra, yollarına devam ettiler, yüz adım daha yürüdükten sonra da, bir patikanın sonunda, tarlaların ortasında, samandan yapılmış bir kulübe gördüler; kulübenin çatısı kiremitle örtülüydü.

– Bu kulübede biri oturuyor olmalı, dedi Pinokyo. Gidip kapısını çalalım.

Gerçekten gidip kapısını çaldılar.

– Kim o? dedi içerden, ince bir ses.

– Yiyecek ekmeği, yatacak yeri olmayan zavallı bir babayla zavallı bir oğul, diye karşılık verdi Pinokyo.

– Anahtarı çevirin, kapı açılır! dedi aynı ince ses.

Pinokyo anahtarı çevirdi, kapı açıldı. İçeri girince çevrelerine bakındılar, ama kimseyi göremediler.

– Peki kulübenin sahibi nerede? dedi Pinokyo, şaşmış.

– Burada, yukardayım!

Hemen tavana dönen babayla oğul, bir kirişin üzerinde Konuşan Ağustosböceği'ni gördüler.

– Oh! Sevgili Ağustosböceğim! dedi Pinokyo, onu kibarca selamlayarak.

– Şimdi "Sevgili Ağustosböceğin" oldum, öyle mi? Bir vakitler, evinden kovmak için, üzerime tahta bir çekiç fırlatmıştın, anımsıyor musun?

– Haklısın, Ağustosböceğim; sen de beni kov... Sen de bana tahta bir çekiç fırlat, ama zavallı babama acı...

– Babaya da, oğluna da acıyacağım ben; insanın bu dünyada başkalarına muhtaç olduğu günlerde iyilikle karşılaşabilmesi için, başkalarına mümkün olduğu kadar iyi davranması gerektiğini öğretmek için, bana yaptığın çirkin davranışı anımsatmak istedim yalnızca.

– Haklısın Ağustosböceği, çok haklısın. Verdiğin dersi aklımda tutacağım. Ama bu kulübeyi nasıl satın aldığını söyler misin bana?

– Bu kulübeyi bana, dün çok sevimli, tüylerinin rengi çok güzel bir gece mavisi olan bir keçi armağan etti.

– Peki nereye gitti keçi? diye sordu Pinokyo, heyecan ve merakla.

– Bilmiyorum.

– Ne zaman dönecek peki?

– Hiç dönmeyecek. Dün giderken çok üzgündü. Meleyerek: "Zavallı Pinokyo... Artık göremeyeceğim onu... Balina şimdi çoktan parçalamıştır!" diyordu sanki.

– Gerçekten böyle mi dedi? Demek oydu! Oydu! Benim sevgili Periciğimdi! diye haykırmaya, hıçkırarak ağlamaya başladı Pinokyo.

İyice ağladıktan sonra gözlerini kuruladı, sonra samandan güzel bir yatak hazırlayıp yaşlı Geppetto'yu yatırdı. Sonra Konuşan Ağustosböceği'ne sordu:

– Söyle bana, Ağustosböcekçiğim. Zavallı babam için bir bardak sütü nereden bulabilirim?

– Buradan üç tarla ötede bahçıvan Giangio var. İnek besler. Ona git, aradığın sütü bulacaksın.

Pinokyo koşarak bahçıvan Giangio'nun evine gitti ama, bahçıvan ona:

– Ne kadar süt istiyorsun? dedi.

– Bir bardak dolusu.

– Bir bardak süt yirmi beş kuruş eder. Sen önce parayı ver bakalım.

– Benim beş param yok! diye karşılık verdi çok üzülen Pinokyo.

– İşte bu kötü, kuklacığım! dedi bahçıvan da. Senin beş paran yoksa, benim de bir parmak sütüm yok.

– Off! diyen Pinokyo gitmeye davrandı.

– Dur biraz, dedi Giangio. Seninle bir anlaşma yapabiliriz. Çıkrığı çevirmek ister misin?

– Çıkrık nedir?

– Kuyudan su çekip bostanı sulamaya yarayan tahta araçtır.

– Bir denerim...

– Öyleyse, bana yüz kova su çek, ben de sana karşılığında bir bardak süt vereyim.

– Peki.

Giangio kuklayı bostana götürüp çıkrığı nasıl çevireceğini gösterdi. Pinokyo hemen çalışmaya başladı; ama yüz kova suyun tamamını çekmeden tepeden tırnağa sırılsıklam terlemişti. Şimdiye kadar böyle yorulmamıştı hiç.

– Bu çıkrığı çevirme işini şimdiye kadar eşeğime yaptırıyordum, dedi bahçıvan, ama zavallı hayvan bugün yaşamının sonuna geldi.

– Onu görebilir miyim? dedi Pinokyo.

– Elbette.

Pinokyo ahıra girer girmez, samanın üzerine uzanmış, açlıktan ve çok çalışmaktan bitkin, güzel bir sıpa gördü. Ona iyice baktıktan sonra, aklı karmakarışık, kendi kendine:

– Bu sıpayı tanıyorum ben! Yüzü hiç yabancı değil! dedi.

Sonra üzerine eğilip eşek diliyle sordu:

– Kimsin sen?

Sıpa, bu soru üzerine, ölüme yaklaşmış olan gözlerini açtı ve aynı dille, kekeleyerek, karşılık verdi:

– Ben... Fi... ti... l'im...

Sonra gözlerini kapayıp son soluğunu verdi.

– Ah! Zavallı Fitil! dedi Pinokyo hafif sesle; bir avuç saman alıp yüzünden aşağı yuvarlanan bir damla gözyaşını kuruladı.

– Senin için hiçbir değeri olmayan bir eşek için mi bu kadar üzülüyorsun? dedi bahçıvan. Ona tıkır tıkır para sayan ben ne yapayım peki?

– Arkadaşımdı o benim!

– Arkadaşın mı?

– Okul arkadaşımdı!

– Nasıl? diye haykırdı Giangio, kahkahayla gülerek. Nasıl? Okul arkadaşların eşek miydi senin? Ne güzel çalışıyordunuz kimbilir onlarla?

Bu sözlerin çok üzdüğü kukla karşılık vermedi. Ama, neredeyse sıcak olan bir bardak sütünü alıp kulübeye döndü.

Böylece, o günden sonra tam beş ay, her sabah tan atmadan kalkıp çıkrığı çevirmeye gitti, babasının nazik sağlığına çok iyi gelen o bir bardak sütü kazanmak için. Bununla da yetinmedi. Aradan zaman geçtikçe sazdan seleler, sepetler örmeyi öğrenmişti; bu işlerden kazandığı parayla, günlük harcamaları karşılıyordu. Birçok işin arasında bir de güzel günlerde babasını gezmeye götürüp biraz hava aldırmak için küçük, güzel bir araba yapmıştı.

Sonra, akşamları boş vakitlerinde de okumaya, yazmaya çalışıyordu. Komşu köyden çok ucuza, kapağı ve 'içindekiler' bölümü olmayan kalın bir kitap almıştı, bundan çalışıyordu. Yazmak içinse, ucunu kalem gibi inceltiği bir tahta parçasından yararlanıyor, hokkası ve mürekkebi de olmadığından, böğürtlen ve çiçek suyu dolu küçük bir şişeye batırıyordu bu kalemini.

Sonunda, çalışmak, durumunu düzeltmek için gösterdiği iyi niyetle, yalnız, hep hasta olan babasına rahatça bakmakla kalmamış, üstelik, kendisine yeni bir elbise almak için de kırk kuruş para biriktirmişti.

Bir sabah babasına:

– Kendime bir ceket, bir bere ve bir çift ayakkabı almak için yakındaki pazara gidiyorum, dedi. Eve döndüğüm zaman, öyle güzel giyinmiş olacağım ki zengin bir bey sanacaksınız beni.

Sonra evden çıkıp sevinçli ve hoşnut, koşmaya başladı. Birden adıyla çağrıldığını duydu; dönünce çitin arasından çıkan güzel bir Salyangoz gördü.

– Beni tanımadın mı? diye sordu Salyangoz.

– Tanır gibi oluyorum, ama...

– Gece mavisi saçlı Peri'nin evinde hizmetçilik yapan o Salyangoz'u anımsamadın mı? Sana ışık tutmaya indiğim, bir ayağın evin kapısına saplanmış kaldığın o geceyi unuttun mu?

– Her şeyi anımsıyorum! diye haykırdı Pinokyo. Çabuk yanıt ver bana, güzel Salyangozcuğum; nerede bıraktın benim iyi Perim'i? Ne yapıyor? Beni bağışladı mı? Anımsıyor mu beni? Hâlâ seviyor mu? Buradan çok uzakta mı? Gidip bulabilir miyim onu?

Birbiri arkasına ve soluk almadan sorulan bütün bu sorulara, Salyangoz, hep o aynı sakinliğiyle karşılık verdi:

– Pinokyocuğum! Zavallı Peri bir hastane köşesinde yatıyor!

– Hastane köşesinde mi?

– Ne yazık ki öyle! Ardı ardına gelen felaketler yüzünden ağır şekilde hastalandı, ağzına koyacak bir lokma ekmeği yok.

– Gerçekten mi? Ah! Ne büyük bir acı verdin bana! Ah! Zavallı Periciğim! Zavallı Periciğim! Zavallı Periciğim! Bir milyonum olsaydı hemen ona götürürdüm... Ama yalnızca kırk kuruşum var benim... İşte burada. Kendime yeni bir giysi almaya gidiyordum. Al bunları Salyangoz, hemen benim iyi Perim'e götür.

– Ya yeni giysin ne olacak?

– Ne önemi var benim için yeni giysinin? Ona yardım edebilmek için, üzerimdeki bu paçavraları da satardım! Git, Salyangoz, çabuk ol. İki gün sonra yine gel buraya, sana birkaç kuruş daha verebileceğimi umarım. Şimdiye kadar babama bakmak için çalıştım; bugünden sonra, iyi Perim'e de bakmak için beş saat daha fazla çalışacağım. Güle güle, Salyangoz, iki gün sonra bekliyorum seni.

Salyangoz, her zamankinin tersine, bu sıcak ağustos gününde bir kertenkele gibi koşmaya başladı.

Pinokyo eve dönünce babası sordu:

– Yeni giysin nerede?

– Üzerime uyan birini bulamadım. Ne yapalım! Başka sefer alırım.

Pinokyo o akşam ona kadar oturacağına saat gece yarısını çalana kadar oturdu ve sekiz saz sepet yerine on altı sepet ördü.

Sonra yatağına yatıp uyudu. Uyurken düşünde Peri'yi gördü; çok güzeldi, gülümsüyordu, onu öptükten sonra:

– Aferin Pinokyo! İyi yüreğinin karşılığı olarak, bugüne kadar yapmış olduğun bütün yaramazlıkları bağışlıyorum, dedi. Babalarına, yoksul ve hasta oldukları zaman sevgiyle bakan çocukların, söz dinleme ve iyi davranma örneği sayılmasalar bile, övülmek ve sevilmek her zaman haklarıdır. Gelecekte de aklını kullanırsan mutlu olacaksın.

Düş burada bitti ve Pinokyo uyandı. Gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi açıktı.

Uyanıp da artık tahtadan bir kukla olmadığını, bütün öteki çocuklar gibi bir çocuk olduğunu görünce ne kadar şaşırdığını siz düşünün artık. Çevresine bir göz attı ve kulübenin her zamanki saz duvarları yerine, ince bir basitlikle döşenmiş, küçük bir oda gördü. Yataktan aşağı atlayınca bir takım yeni giysiyle bir çift deri çizme buldu; hepsi tam ona görcydi.

Giyininçe doğal olarak ellerini ceplerine soktu. Çıkardığında küçük, fildişi bir para cüzdanı vardı elinde. Üzerinde şu sözler yazılıydı: "Gece mavisi saçlı Peri sevgili Pinokyosuna kırk kuruşu ödüyor ve iyi yüreği için teşekkür ediyor." Para cüzdanını açınca, kırk bakır kuruş yerine, hepsi darphaneden yeni çıkmış gibi pırıl pırıl kırk altının parladığını gördü.

Sonra gidip aynaya baktı. Başka birisiydi sanki aynada gördüğü. Tahta kuklanın görüntüsü değildi bu, kahverengi saçlı, mavi gözlü, neşeli, bayram sevinci içinde, güzel bir çocuğun zeki ve canlı görüntüsüydü.

Bütün bu birbirini izleyen şaşırtıcı olayların ortasında, gerçekten uyanmış mıydı, yoksa gözleri açık düş mü görüyordu, kendi de bilmiyordu artık Pinokyo.

– Peki babam nerede? diye haykırdı birden.

Sonra bitişik odaya girince, bir vakitler olduğu gibi sağlıklı, şen ve keyfi yerinde olan yaşlı Geppetto'yu buldu. Adam hemen eski tahta oymacılığı işine başlamıştı, yapraklar, çiçekler ve çeşitli hayvan başlarıyla süslü çok güzel bir çerçeve deseni çiziyordu.

– Beni bir meraktan kurtarın, babacığım. Bu beklenmedik değişiklik nasıl oldu acaba? diye sordu, boynuna atılıp onu öpücüklere boğan Pinokyo.

– Evimizdeki bu beklenmedik değişiklik bütünüyle senin sayende oldu, dedi Geppetto.

– Benim sayemde mi?

– Evet. Çünkü, kötüyken iyi olan çocuklar, ailelerine de yeni ve güler yüzlü bir görünüş kazandırırlar.

– Peki eski tahta Pinokyo nereye saklandı acaba?

– İşte orada! diye karşılık verdi Geppetto; sonra bir iskemleye dayalı duran kocaman bir kuklayı gösterdi ona; başı bir yana dönmüş, kolları sarkık, çapraz duran bacakları bükülmüş olan kuklanın dik durması bir mucizeydi.

Pinokyo baktı, baktı, baktı, sonra büyük bir sevinçle kendi kendine:

– Ne gülünçmüşüm kuklayken! dedi. Şimdi iyi bir çocuk olduğum için nasıl sevinçliyim!

PİNOKYO VE COLLODİ ÜZERİNE

Pinokyo'nun Serüvenleri'nin yazarına, nasıl olup da günün birinde çocuklar için yazmaya karar verdiğini sorsak, söze herhalde şöyle başlardı:

"Bir vakitler... Leopoldo II adında bir Büyükdük (Grandük) varmış ve karısı Lorena ile birlikte, ülkesinin başkenti Floransa'da, Pizzi Alanı'ndaki geniş bir evde yaşıyormuş..."

Ama Collodi kendinden söz etmeyi sevmediği için, büyük bir olasılıkla bu öykü fazla uzamayacaktır; bunun için kalemi Collodi'nin elinden almak iyi olacak.

Carlo Lorenzini, 1826'da Marki Ginori Lisci'nin topraklarında ve Domenico ile Angela Orzali'den doğduğunda, Floransalılar kentlerinde hiç de kötü yaşamıyorlardı. Evet, güzel çarşılarının hemen yanında, Yahudiler bırakıp gittiği için artık yıkılabilecek eski bir getto vardı, ama bir adım ileride de görkemli Duomo'larının mermerleri parlıyordu... kubbesine "büyük kubbe" dedikleri, zarif çan kulesi herkesin içini sevgiyle dolduran Duomo'ları. Yaşam dingin ve eğlenceli geçiyordu kentte. Daha ileride Collodi adını alacak olan Lorenzini, bu kent üzerine yazılar yazmayı çok seviyordu, çünkü kendi de Floransalıydı ve işi gazetecilikti. Çocukluğunun o yıllarını bakın nasıl anımsıyor:

"O tarihöncesi çağlarda Büyükdük, bütün halk eğlencelerinin sosu ve baharatıydı; ve inanması zor ama sosla baharat da eğleniyorlardı. Alman mutfağının sırrı!"

1826'dan pek az yıl sonra, bizim Leopoldo II'den yalnızca sevgili Büyükdüklüğünü değil, Viyana'da oturan o uzak, ama çok güçlü akrabalarını da düşünmesi istenecektir; böylece, mutfak gittikçe Almanlaşacak ve Floransalılar da hemen yüzlerini buruşturmaya başlayacaklardı. Piatti

Kitabevi'nde tezgâhtarlık yapan, yasak kitapları okumaya izinli Carlo Lorenzini de bunların arasındaydı. Kitabevini yöneten, eski yazı uzmanı Giuseppe Aiazzi, okulda okuyan genç Lorenzini'yi çok beğeniyordu. Tabii, buraya Marki Ginori sayesinde girmişti, çünkü bu kitabevi Vaccherecia Sokağı'nda olduğundan Büyükdük ve dostlarının yolu üzerindeydi. Zeki bir genç için, böyle iyi yönetilen bir kitabevinden daha iyi bir okul olabilir miydi?

Kentte başka kitabevleri de vardı. Örneğin Siena kökenli aydın Museviler olan Paggi kardeşlerin kitabevi. Ama bizim delikanlının, yasak kitaplar girip çıktığından kuşkulanılan bu kitabevine yönelebilmesi için aradan çok yıllar geçmesi gerekecekti.

Büyükdük'e göre, Floransalılar, Gioberti'nin yapıtlarını, Massimo d'Azeglio ve Ugo Foscolo'nun bazı yazılarını okumamalıydılar, ama özel "izni" olan Lorenzini okuyordu bu yazarları. Kısa süre sonra, "Kırksekiz"in* etkisi Floransa'ya da ulaştı ve Palazzo Pitti'nin kapılarını da ardına kadar açtı: Büyükdük'e, iyi ya da kötü kabullenmekten başka yapacak şey kalmamıştı. Hatta, Avusturya'ya karşı savaşa gitmeye hazırlanan Toscana Birlikleri'ni kutsadı bile.

Kitabevinde dinledikleriyle ve özgürlükçü gençlerin toplantı yeri olan Caffé Elvetichino'da fısıldananlarla beslenen Lorenzini'nin de artık kendi düşünceleri vardı. Toscanalı gönüllülerin kara ceketini giydi ve kendi deyişiyle, tüfeğiyle siftah etmek için son derece sabırsız, ilk savaşı için yola çıktı.

Lorenzini'nin Aiazzi'ye savaş alanından yazdığı ve şimdi Floransa Ulusal Kitaplığı'nda "Collodi Belgeleri" arasında korunan mektuplarının, gazetecilik yeteneğinin ilk kanıtları olduğu söylenir.

Sonuçta, trajik Montanara çarpışmalarından sonra, "yeniden doğuş"** ülküsünü koruyarak Floransa'ya döndü ve

---

* 1848 Paris Devrimi.

** Yeniden doğuş Risorgimento. İtalyan Aydınlanma akımı.

halkı aydınlatmak için, bazı arkadaşlarıyla birlikte tek yapraklık *Lampione* gazetesini çıkarmaya başladı. Gazetenin yayını, 49'un soğuk soluğu bu fenerin* ışığını söndürünceye kadar sürdü.

Ne olur ne olmaz diyerek kentten ayrılan Büyükdük'ü kabul etmeleri için Floransalıları dostça uyarmak üzere 25 Mayıs 1849'da Floransa'ya giren General d'Aspre komutasındaki 17.000 kişilik Avusturya Ordusu, bizim yeni gazeteciyi, ilk siyasal yazılarını bir çekmeceye kilitleme konusunda hemen ikna etti.

"Ama gazetecilik –daha sonra yazacağı gibi– Nesso'nun** gömleği gibiydi: Bir kez giyildikten sonra bir daha çıkarılamıyordu." Yazmak istersen, başka yaşam alanları aramak zorundasın. Böylece, İtalya Birliği'ne hazırlık olan on yıllık süre, 30'larındaki Lorenzini için yoğun bir çalışma ve aynı zamanda kuşku dönemi oldu: Kültürünü sağlamlaştırdı ve bu arada annesi için de az gözyaşı dökmedi. Tek bir tiyatro gösterisini kaçırmıyor; piyano çalıyor, Caffé Michelangelo'ya gidiyor ve resim konusundaki çok kişisel düşüncelerini savunuyordu. Çok iyi Fransızca bildiğinden Fransız basınını, özellikle de önde gelen eleştirmenlerin edebiyat yazılarını izliyor ve karşı çıktığı konularda yanıtlar yazıyordu. *Buharlı Roman, Floransa'dan Livorno'ya –Tarihsel– Gülmeceli Kılavuz* adlı kitabını ve öbür kitaplarını bu dönemde yazdı. Bu arada, *Scaramuccia**** gazetesinin de yöneticisidir. Yazılarını herkes yayımlamaktadır: Giovanni Prati'yle Rodolfo adlı şiiri dolayısıyla girdiği sert tartışma ünlüdür, Verdi operalarının libretto yazarlarına yönelttiği eleştirilerine ise "vahşi" bile denebilir.

---

* Lampione "Fener" anlamına geliyor.

** Nesso'nun Gömleği. Nesso, Yunan mitolojisindeki Kentauroslardan biri. Karına batırdığı gömleği giyen Herakles acıdan kurtulmak için kendini yakıyor.

*** Scaramuccia. Collodi'nin 1860'ta kurduğu tiyatro gazetesi.

Bu yazıların bir bölümünü, ölümünden sonra 1892'de arkadaşı Giuseppe Rigutini'nin derlediği ve Bemporad Yayınevi'nce ilk ve son kez yayımlanan *Eleştirel-Gülmeceli Değinmeler*'de buluyoruz. Floransa'nın kumar oynanan kahvelerinin Lorenzini'yi sürekli müşterilerinden saymaya başlamaları da yine bu on yıla raslar. Ama 1859'da, bizimki, Ferdinando Martini'nin anlatışıyla, yeşil masaları, Cumhuriyetçi ülkülerini ve hatta Floransa'yı bile bırakıp Milano'ya gider. Her şey, Edoardo Sonzogno'nun *Italia musicale* dergisine katılması için yaptığı çağrıyla başlamıştır.

Ama burada az kalır. Piemonte yakındır ve Piemonte'den, Avusturya'yı İtalyan toprağından sonsuza dek atacak ikinci bir bağımsızlık savaşı için çağrılar geldiği söylenmektedir. Lorenzini buna inanır, Lombardia-Veneto sınırını geçip Pinerolo'da Novara Hafif Süvarileri'ne gönüllü olarak katılır. Villafranca Anlaşması'ndan sonra da, hayal kırıklığı içinde, Firenze'ye döner. Geçici Toscana Hükümeti'nin sekreteri Celestino Bianchi, onu kolları açık beklemektedir ve hemen önemli bir görev verir: Yayımladığı bir kitapçıkta Toscanalıları aşağılayan, gerici, ama kültür dünyasında tanınan bir kişi olan Eugenio Alberi'yi yanıtlama görevi.

Asker Lorenzini (daha sonra, ocak ayında terhis olacaktır) annesinin memleketi olan Collodi'ye gider, Profesör Alberi'ye yanıtını yazar ve C. Collodi diye imzalar. 1860'ta Piemonte'ye gidişinden 1870'te Roma'nın başkent ilan edilişine kadar, Collodi birçok İtalyan gazetesinin aradığı, değer verdiği bir yazardır; özellikle, başkent Piemonte'den Toscana'ya taşındığında. "...ve yeni İtalya başkenti Roma'ya taşınırken, yolda Floransa'da bir mola verdi... ve böylece, 1859'da dul kalan Floransa, "İtalyan Hükümeti" adıyla İtalya'yı dolaşan bir serüvenciyle ikinci evliliğini yaptı."

Bu satırların da yer aldığı "Dünyanın yaratılışından bugüne kadar Floransa Tarihi" adlı yazısını Collodi 1880'de

Occhi e Nasi'de* yayımladı. Floransa'nın İtalyan Hükümetiyle evliliği yalnızca beş yıl sürmüştü. Hızlı geçen ve Floransa'yı şaşkın, üstelik de gırtlağına kadar borç içinde bırakan bir "mola".

Gazeteler ve gazeteciler hızla Roma'ya taşınırlar. Floransa'da doğmuş olan Fanfulla da bunlar arasındadır. Collodi'den de mola-kentini bırakmasını isterler, ama boşuna. Collodi kenti terk etmez, sevdiği bir insanın hasta yatağının başında gibidir. Bu "geçici başkentlik", daha sonra yazacağı gibi, gerçekten "Floransa Belediyesi'ne iki yüz milyon liret kadar bir borç bırakan kötü bir hastalık" olmuştu.

Collodi, görünüşte, her zamanki yaşamını sürdürmekteydi: Evli olan kardeşi Paolo ve annesi Angela ile, soylu Rondinelli Sokağı'nda, yine Ginori'lerin çatısı altında yaşıyor ve valilikteki eski işinde çalışıyordu. Alessandro ve Felice Paggi'lerin kitabevi de hemen valiliğin karşısında olduğundan, Paggi kardeşler günün birinde Collodi'yi sürekli müşterileri arasında sayabilme mutluluğuna eriştiler. Daha sonra, yazarları sayabildiklerinde ise, daha da mutlu olacaklardı. Collodi burada, Paggi kardeşlerin deyişiyle bir "saygıdeğer sanatçı"yla tanışır: "Mühendis Enrico Mazzanti", Collodi'nin yazacağı ve Paggi'lerin yayımlayacağı bütün kitapları resimlemeye hazırdır. Nitekim, *I racconti delle fate* (1875, Peri Öyküleri), *Giannettino* (1876, Küçük Giannetto) ve *Minuzzolo* (1878, Ufaklık) adlı çocuk kitaplarıyla bu işbirliği gerçekleşir.

Collodi politikayı bırakmış mıdır yoksa? Ekonomik çöküşe gitmekte olan ve gerçekten de 1878'de ekonomisi iflas eden bir Floransa... Yaralarını yeni sarmış bir İtalya'yı değil de, hâlâ Piemonte'yi yönettiğini sanan sert bir sağ hükümet... Ve ayakta kalabilmek için "eyyamcılığı" seçen bir sol... Collodi'nin Fanfulla'daki arkadaşlarının "değerli" diye tanımladıkları kalemi bu ortamda yazmadan nasıl durabi-

* *Occhi e Nasi*. Gözler ve Burunlar. Bir mizah dergisi.

lirdi? Sonunda, sıradan bir bakan, baron Nicotera tarafından dayanılmaz bulundu ve bakan, "Fanfulla" yönetimine Floransa muhabirinin "politika notları"nın Majestelerinin hükümetinin hoşuna gitmediğini bildirdi. Gerçekten, Collodi'ye göre İtalya'da pek az şey iyi gidiyordu, örneğin bütün o "zorlayıcı" yasalar. "Ekselans! -diye yazıyor bakan Coppino'ya- barajdaki yarığa şimdi bir mantar tıkamazsak, bu durmak bilmeyen zorlayıcı yasalar seliyle, o çok övündüğümüz özgürlüğümüzü eninde sonunda boğacağız... Bakın, ne uzun, sıkıcı bir liste! Jüri üyesi olmak zorunlu, askerlik yapmak zorunlu, vergi ödemek zorunlu, sendika komisyonlarında üye olmak zorunlu ve son olarak ilköğrenim zorunlu..." (*Occhi e Nasi*)

Böylece, Collodi 1876'da kesin olarak Fanfulla'dan ayrıldı. Buna karşı çıkan arkadaşları, Chrispi yönetime gelince, kararını değiştirtmeye çalıştılar, ama Collodi artık kırılmıştı.

Son darbeyi ise, sağın düşüşünden sorumlu tuttuğu "ılımlı Toscanalılar"a karşı konuşmasında Bakan Minghetti vurdu. Collodi bunu 30 Ocak 1876 tarihli Fanfulla'da yanıtladı. "Suçlu Toscana" başlıklı yazısında, bakanı Toscana'yı krallık haritasından tümüyle silmeye davet ediyor, il ve ilçelerini de köy ve mezra yapmasını öneriyordu. Adsız bir toprak parçası... burada, kısa süre sonra, yaşlı bir marangoz, en zenginleri dilenci olan Pinokyolar Ailesi'nden bir Pinokyo yaratacaktı.

Floransa Belediyesi her şeyini satıyor, ama yine de çekilmek ve Roma'dan bir Araştırma Komisyonu istemek zorunda kalıyordu. Bu arada, yabancı sermaye yağmaktadır; "dört altınını hemen ek Pinokyo, çünkü tarlayı zengin bir bey aldı... bundan sonra altınları o ekecek."* Floransa, Ahmakaldatan** kentidir, orada insanlar işlemedikleri suçların bedelini öderler; soyulan Pinokyo'nun başına da aynı şey

---

* *Pinokyo*, 16. Bölüm.
** *Pinokyo*, 19. Bölüm.

gelecektir. Roma'dan, Ferdinando Martini, gazetesi için eğlendirici bir öykü ister. Collodi öyküyü hemen yazar ve buna "çocukça bir şey" der. Mühendis Enrico Mazzanti de hemen işe koyulur.

...VE PİNOKYO

1881 yılında, *Giornale per i bambini*'nin ilk sayısı çıktığında parlak bir yazarlık geçmişi olan Ferdinando Martini, Liberal Solun Pescia temsilcisi olarak altı yıldan beri parlamentodaydı... İleride onu daha yükseklere, Arjantin Büyükelçiliği'ne ve sonunda Eğitim Bakanlığı'na kadar götürecek olan siyasal bir yaşamın başlarındaydı. O 1881 yılında, yalnızca çocuklar için bir gazete çıkarma kararını vermek hiç de kolay olmamıştı. Nitekim, 7 Temmuz'da çıkan ilk sayıda, "Nasıl oldu..." başlıklı bir yazıyla bu işin nasıl olduğu açıklanmaya çalışılıyordu. Bu masal türündeki espirili yazıda, hep aynı kitapları okumaktan sıkılan çocuklara babaları, Amerikan, İngiliz, Fransız çocuklarının yalnızca kendileri için çıkan gazeteleri olup da, İtalyan çocuklarının niçin böyle bir gazeteleri olmadığını açıklayamıyordu. Yazı, şu satırlarla bitiyordu: "Bu sorular şimdiye kadar çok soruldu ve sonunda sözle değil, işle yanıtlamanın doğru olacağını düşündürdü bize. Ve işte, çocuklar, yanıt elinizdeki gazete."

Girişim başarılı oldu ve bu yalnızca ticari bir başarı değildi. Bugün, on dokuzuncu yüzyıl sonlarının İtalyan çocuk edebiyatı yazarlarının çıkış noktası olarak değerlendirilebilir. Ve yalnızca çocuk edebiyatının da değil. Gerçekten, ilk sayıdan başlayarak, yazarlar arasında Emilio de Marchi, Emma Perodi, Matilde Serao gibi önemli yazarlar vardı.

Bir buçuk yıl sonra, 14 Aralık 1882'de yönetim, gelecek yılın programını tanıtırken, öbür yazarları* sırayla andıktan sonra, Collodi'yi şöyle sunuyordu: "Taptığınız Collodi ise *Pinokyo*'yu sürdürüyor ve bu kuklanın serüvenlerini bitir-

* Giuseppe Giacosa, Farina, Panzacchi, Nencioni, Capuana, D'Annunzio.

dikten sonra da yazmaya devam edecek, çünkü çocuklar için yazmayı çok seviyor."

Başta söylediğimiz gibi, gazetenin 7 Temmuz 1881'de çıkan ilk sayısında Jack La Bolina, Luigi De Marchi, Giuseppe Rigutini ve Ida Baccini'nin öykülerinin yanı sıra, üçüncü sayfada *Bir Kuklanın Öyküsü*'nün ilk bölümü yer alıyordu.

Carlo Collodi, *Pinokyo*'yu yazmaktan sıkılıyordu denebilir: Martini'ye ilk bölümü gönderirken şöyle yazmıştı: "Sana çocukça bir şey gönderiyorum... Ne istersen yap, ama yayımlarsan, sürdürme isteği duymam için iyi para ver." Gazetenin ne ödediğini bilmiyoruz, ama Collodi'nin yazmayı sürdürdüğü kesin.

On beşinci bölümde, bunun son bölüm olduğu bildiriliyordu. "Gece Mavisi Saçlı Güzel Kız"ın evinin önünde katiller Pinokyo'ya yetişir ve Ulu Meşe'ye asarlar. Öykünün son sözcükleri sanki İncil'den alınmış gibidir:

"Gözleri yavaş yavaş sislenmeye başlamıştır; ölümün yaklaştığını duyumsamakla birlikte, her an için iyi yürekli birinin çıkıp geleceğinden ve kendisine yardım edeceğinden umudunu da kesmiyordu. Ama bekle bekle, kimse gelmiyordu, hiç kimse, zavallı babasını anımsadı o zaman, ölmek üzere, kekeledi:

– Ah babacığım! Sen burada olsaydın!

Başka bir şey söylemeye soluğu yetmedi. Gözlerini yumdu, ağzını açtı, bacaklarını gerdi, şiddetli bir sarsılmadan sonra, donmuş gibi sallandı kaldı."* [Pinokyo, 15. Bölüm.]

Gazetenin küçük okurlarının bu sonu protesto ettiği konusunda elimizde hiçbir kanıt yok. "Çocukların Postası" sayfasında bu türden bir mektuba rastlanmıyor. Bu sonu beğenmeyenler, büyük bir olasılıkla, Ferdinando Martini ile gazetenin öteki yöneticisi Guido Biagi olmalı. Nitekim, gazetenin 10 Kasım tarihli sayısında şu satırları okuyoruz: "...İyi bir haber: Bay Collodi bana Pinokyo'nun sağ oldu-

* *Pinokyo*, 15. Bölüm.

ğunu ve öykülerini anlatmayı sürdürebileceğini yazdı. Bu da çok doğal: Pinokyo gibi tahta bir kuklanın kemikleri serttir, kolay kolay öbür dünyaya gitmez."

Nitekim, 16 Şubat 1882'de öykü yeniden başlıyor. Adı artık "Pinokyo'nun Serüvenleri"dir. Bu "yeni dizi"nin yeniliği ise, ilk kez özgün çizimlerle yayımlanmasıydı. Oysa 1881'de yayımlanan bölümlerde yalnızca gazete arşivinden klişeler kullanılmıştı.

Pinokyo'nun resimsiz oluşundan, Collodi'ye bir mektubunda, bizzat Guido Biagi yakınmıştı: "Elimde bir metin olmadığı için resim yaptıramıyorum. Yazdığın bölümleri önceden gönderirsen, Ximenes ya da senin istediğin birine bu işi verebilirim."

Öykünün ilk ve beklenmedik bitişinin yarattığı zorunlu "düşünme" arası, gazete yönetiminin bu resimleme işine sonunda el koyabilmesini sağladı.

Ama Biagi bu işi daha önce söylediği gibi Ximenes'e değil, genç araştırmacı Rodolfo Biaggioni'nin yakın tarihlerde yayımladığı bir araştırmasında belirttiği gibi, gazetenin sürekli ressamı Ugo Fleres'e verdi.

Biaggioni'nin bu araştırmasıyla, kuklanın o ilk aceleci çizimlerinin "bilinmeyen" ressamını saran giz de açığa çıkmış oluyor. "Serüvenler"in ağaca asılı Pinokyo çizimiyle yayımlanan ilk bölümünden sonuna kadar, Fleres, Pinokyo'nun en az altı resmini çizmiş olmalı. "En az" dememin nedeni, öyküyle birlikte arşiv desenlerinin yayımlanmasının da sürdürülmüş olması.

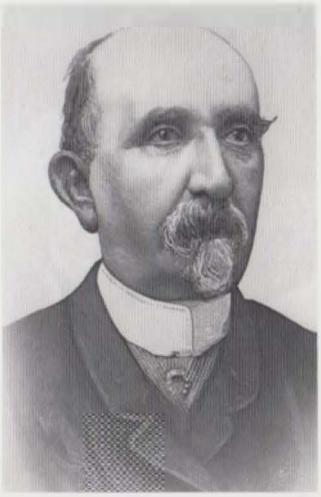
25 Ocak 1883'te, Collodi, bu kez kesin olarak son satırı yazıp öyküsünü bitiriyordu.

Maria Bartolozzi Guaspari

Modern Klasikler Dizisi - 99

Pinokyo, İtalyan edebiyatının en neşeli olduğu kadar en dokunaklı öykülerinden biridir. Geppetto Usta'nın konuşan bir odun parçasından yaptığı ve Pinokyo adını verdiği kukla, küçük bir çocuğa dönüşmenin özlemi içindedir. Ancak bu yürüyen ve konuşan tahta çocuğun yaramazlığı başına olmadık işler açar ve kendini tanıyıp yüreğindeki arzuya kavuşana dek bir dizi soluk kesen, zorlu maceradan geçmesi gerekir.

Carlo Collodi'nin yüz yılı aşkın bir süredir dünyanın dört bir yanında bilinen ve sevilen bu yapıtı, bütün zamanların en çok okunan kitaplarındandır.

CARLO COLLODI (1826-1890): Asıl adı Carlo Lorenzini olan İtalyan yazar ve gazeteci Floransa'da dünyaya geldi. Gençliğinde ilahiyat okulunda okudu, ama Avusturya'ya karşı yürütülen mücadelede Risorgimento (Yeniden Yükseliş) hareketini desteklemek amacıyla gazeteciliğe yöneldi. 1848'de *Il Lampione* adlı siyasal mizah gazetesini çıkarmaya başladı. 1861'de İtalya Krallığı kurulunca gazeteciliği bırakıp çocuklar için yazmaya başladı. Başlıca eserleri *Giannettino* (1876), *Minuzzolo* (1878) ve 1881'de *Giornale dei bambini* adlı çocuk dergisinde tefrika edilen ve daha ilk bölümlerinin yayımlanmasıyla büyük başarı kazanan *Pinokyo*'dur.

KDV dahil fiyatı
10 TL